

เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ ปาล์มน้ำมัน

กลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2568

เอกสารวิชาการเล่มที่ 02/04/2568

เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน

โดย

นายพิสิษฐ์	พานิช
นายคณาธิป	พุ่มทอง
นางสาวมยุรี	โชติชื่น
นายสุวิทย์	рінเรีง
นางสาวบุญยานุช	ชมภูนุช

กลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของประเทศไทย มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจ การเกษตร และการพัฒนาพลังงานทดแทนของประเทศ การจัดทำเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเขตพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกปาล์มน้ำมัน โดยพิจารณาจากสภาพทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ประโยชน์ที่ดิน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันได้กำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมันประมาณ 6.42 ล้านไร่ โดยส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ซึ่งเป็นภาคที่มีความเหมาะสมในการปลูกและการใช้ที่ดินปลูกปาล์มน้ำมันเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะจากการสำรวจและการสัมภาษณ์เกษตรกรได้ชี้ให้เห็นแนวทางพัฒนาไปสู่ระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ตั้งแต่การวางแผนใช้ที่ดิน การพัฒนาเกษตรกร การใช้เทคโนโลยี การแปรรูป และการตลาด เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกรและชุมชน เพื่อเกิดการใช้ที่ดินอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อภาคเกษตรกรรม และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สามารถพัฒนาประเทศได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

คณะจัดทำรายงาน

กันยายน 2568

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	I
สารบัญตาราง	II
สารบัญรูป	III
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน	1-2
1.5 ผู้ดำเนินงาน	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.2 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.3 ทรัพยากรที่ดิน	2-4
2.4 ทรัพยากรน้ำ	2-14
2.5 การใช้ประโยชน์ที่ดิน	2-15
2.6 สภาพการณ์การผลิตและการตลาด	2-20
บทที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	3-1
3.1 การประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	3-1
3.2 นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	3-15
3.3 ศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดในการผลิตและการตลาด	3-28
บทที่ 4 เขตการใช้ที่ดิน	4-1
4.1 หลักเกณฑ์การกำหนดเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ	4-1
4.2 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ	4-2
4.3 แนวทางการขับเคลื่อนเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ	4-13
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	5-1
5.1 สรุป	5-1
5.2 ข้อเสนอแนะ	5-1
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2-1	เนื้อที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ประเทศไทย 2-16
ตารางที่ 2-2	เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ทั้งประเทศ ปี 2558-2567 2-21
ตารางที่ 2-3	เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ในพื้นที่ภาคเหนือ ปี 2566-2567 2-24
ตารางที่ 2-4	เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2566-2567 2-25
ตารางที่ 2-5	เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ในพื้นที่ภาคกลาง ปี 2566-2567 2-27
ตารางที่ 2-6	เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ในพื้นที่ภาคตะวันออก ปี 2566-2567 2-28
ตารางที่ 2-7	เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2566-2567 2-29
ตารางที่ 2-8	ช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทย 2-30
ตารางที่ 2-9	ราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรขายได้ ปี 2559-2568 2-33
ตารางที่ 2-10	ปริมาณการส่งออกและการบริโภคน้ำมันปาล์มภายในประเทศ ปี 2563-2567 2-35
ตารางที่ 2-11	ปริมาณการส่งออกและนำเข้าน้ำมันปาล์มของไทย ปี 2558-2567 2-36
ตารางที่ 3-1	ระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของปาล์มน้ำมัน 3-3
ตารางที่ 3-2	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน จำแนกตามรายภาค 3-8
ตารางที่ 4-1	เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน 4-3

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 2-1	เส้นชั้นน้ำฝนประเทศไทย 2-3
รูปที่ 2-2	ทรัพยากรที่ดิน ประเทศไทย 2-13
รูปที่ 2-3	พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ประเทศไทย 2-19
รูปที่ 2-4	เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว การผลิตปาล์มน้ำมัน ปี 2558-2567 2-22
รูปที่ 2-5	เปรียบเทียบผลผลิตรวมและการคาดการณ์แนวโน้มผลผลิตรวม ปี 2558-2567 2-23
รูปที่ 2-6	เปรียบเทียบผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่และการคาดการณ์แนวโน้มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ปี 2558-2567 2-23
รูปที่ 2-7	เปรียบเทียบราคาปาล์มน้ำมันและการคาดการณ์แนวโน้มราคาปาล์มน้ำมัน ปี 2559-2568 2-33
รูปที่ 2-8	เปรียบเทียบราคาปาล์มน้ำมัน ณ ตลาดกรุงเทพ ปี 2559-2568 2-34
รูปที่ 2-9	ปริมาณการส่งออกและนำเข้าน้ำมันปาล์มของไทย ปี 2558-2567 2-37
รูปที่ 2-10	มูลค่าการส่งออกและนำเข้าน้ำมันปาล์มของไทย ปี 2558-2567 2-37
รูปที่ 3-1	ระดับความเหมาะสมของปริมาณน้ำฝนต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน 3-5
รูปที่ 3-2	ระดับความเหมาะสมของความชื้นสัมพัทธ์ต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน 3-6
รูปที่ 3-3	ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนกับความชื้นสัมพัทธ์ต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน 3-7
รูปที่ 3-4	ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันของประเทศไทย 3-9
รูปที่ 3-5	ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันของภาคเหนือ 3-10
รูปที่ 3-6	ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันของภาคกลาง 3-11
รูปที่ 3-7	ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3-12
รูปที่ 3-8	ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันของภาคตะวันออก 3-13
รูปที่ 3-9	ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันของภาคใต้ 3-14
รูปที่ 4-1	เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ประเทศไทย 4-7
รูปที่ 4-2	เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ภาคตะวันออก 4-8
รูปที่ 4-3	เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ภาคใต้ 4-9
รูปที่ 4-4	เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4-10
รูปที่ 4-5	เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ภาคเหนือ 4-11
รูปที่ 4-6	เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ภาคกลาง 4-12

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งปลูกสำคัญของผลิตผลทางการเกษตร การพัฒนาการเกษตรอย่างเป็นระบบ รวมไปถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรของประเทศไทย จึงเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างมูลค่าและคุณค่าให้กับสินค้าเกษตร

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาภาคการเกษตรให้มีศักยภาพและขีดความสามารถทางการแข่งขัน โดยยกระดับผลผลิตทางการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ซึ่งมีเป้าหมายหลักในการสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ และพัฒนาสังคมให้เดินหน้าอย่างยั่งยืนโดยมีจุดหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจจึงเป็นเครื่องมือนำทาง เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาและส่งเสริมด้านการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม อันจะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการได้รับปริมาณผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น โดยใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของที่ดิน โดยไม่จำเป็นต้องเพิ่มต้นทุนการผลิต

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อใช้เป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินภายใต้ยุทธศาสตร์ตลอดจนนโยบายของภาครัฐ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจและสังคม นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งทางการค้าอย่างเข้มแข็ง

1.2.2 เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดแผนงานพัฒนาพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันในอนาคต นำไปสู่การจัดทำแผนการพัฒนาการผลิตที่เพิ่มมูลค่า การผลิตทางการเกษตรแบบแม่นยำ และใช้จัดทำแผนงานพัฒนาการผลิตทางการเกษตรแบบบูรณาการ

1.2.3 เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการกำหนดบริเวณพื้นที่การใช้ที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เด่นชัดตามศักยภาพและความเหมาะสมของที่ดิน ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิตให้สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งทางการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2567 ถึงกันยายน 2568

1.3.2 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา พื้นที่เกษตรกรรมของประเทศไทย

1.4 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

1.4.1 การรวบรวมข้อมูลทั่วไป ข้อมูลที่นำมาใช้เป็นฐานในการศึกษาและวิเคราะห์ มีทั้งข้อมูลเชิงอธิบาย และข้อมูลเชิงพื้นที่ ดังนี้

1) ข้อมูลเชิงอธิบาย ได้แก่ ข้อมูลด้านทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลสภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ สภาพการใช้ที่ดิน สถิติเนื้อที่เพาะปลูก สถิติผลผลิตและการค้า ข้อมูลด้านการตลาดและการส่งออก การแปรรูป และการใช้ประโยชน์ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง และโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ เป็นต้น

2) ข้อมูลเชิงพื้นที่ ได้แก่ ข้อมูลแผนที่สภาพภูมิประเทศ และขอบเขตการปกครอง แผนที่ชุดดิน แผนที่ป่าสงวนแห่งชาติ แผนที่แนวเขตป่าอนุรักษ์ แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน แผนที่แนวเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม แผนที่โครงการชลประทาน และแผนที่เส้นชั้นน้ำฝน

1.4.2 การรวบรวมข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ ใช้แบบสอบถามข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม สํารวจข้อมูลจากเกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง

2) ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4.3 การนำเข้าและวิเคราะห์ข้อมูล การนำเข้าและวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะด้าน ได้มีการนำเข้าข้อมูลเชิงอธิบายและข้อมูลเชิงพื้นที่ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ทั้งด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์ และโปรแกรมการคำนวณต่าง ๆ ดังนี้

1) วิเคราะห์เพื่อประเมินความเหมาะสมของที่ดินด้านกายภาพสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน โดยศึกษาร่วมกับสภาพการใช้ที่ดินและการจัดการพื้นที่

2) วิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

(1) วิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลสภาพการผลิตและการตลาดจากค่าสถิติรายปี จัดทำเป็นตารางและประมวลผลเป็นค่ารวม ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

(2) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดด้านการผลิตและการตลาด

(3) วิเคราะห์พื้นที่เป้าหมายในการผลิตปาล์มน้ำมัน

1.4.4 การกำหนดเขตการปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน นำพื้นที่เกษตรกรรมทั้งประเทศ มาวิเคราะห์ร่วมกับแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน สภาพการใช้ที่ดิน สภาพปัญหาและความต้องการในพื้นที่ มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อหาพื้นที่เป้าหมายในการผลิตปาล์มน้ำมัน เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาการผลิตและการตลาด

1.5 ผู้ดำเนินงาน

1.5.1 ที่ปรึกษา

นายันทพล หนองหารพิทักษ์

นางสาวกรรณิศา สฤกษ์ศิริ

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.2 คณะผู้จัดทำ

นายพิสิษฐ์ พานิซ

นายคณาธิป พุ่มทอง

นางสาวมยุรี โชติชื่น

นายสุวิทย์ รื่นเรือง

นางสาวบุญยานุช ชมภูนุช

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นักสำรวจดินชำนาญการพิเศษ

เศรษฐกร

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 สภาพภูมิประเทศ

ภาคเหนือ ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน โดยมีเทือกเขาสูงทอดตัวยาวจากเหนือถึงใต้ และมีหุบเขาอยู่โดยทั่วไป เทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขาแดนลาว เทือกเขาถนนธงชัย เทือกเขาฝิ่นน้ำ และเทือกเขาหลวงพระบาง โดยมีความสูงเฉลี่ยประมาณ 1,600 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง รวมทั้งยังเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำหลายสายที่สำคัญ เช่น แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน ที่ไหลมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง มีความสูงประมาณ 130-250 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง ลักษณะคล้ายกระทะหงาย มีขอบทางด้านตะวันตกและด้านใต้ ลาดเอียงลงทางด้านตะวันออก และมีภูเขาขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วไป เทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขาเพชรบูรณ์ เทือกเขาดงพญาเย็น เทือกเขาพนมดงรัก เทือกเขาภูพาน บริเวณตอนกลางของภาคมีลักษณะเป็นแอ่ง คือ แอ่งสกลนครและแอ่งโคราช พื้นที่ราบในภาคมักพบบึงรูปโค้งเข้าหากัน (กุด) เป็นจำนวนมาก แม่น้ำสายสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำโขง แม่น้ำชี แม่น้ำมูล และแม่น้ำสงคราม

ภาคกลาง ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีลักษณะลาดลงมาจากทิศใต้ ทางด้านตะวันตกเป็นภูเขา และเทือกเขาสูง ต่อเนื่องจากทางภาคเหนือ ด้านตะวันออกของเทือกเขาเป็นที่ลาดชันเชิงเขาที่ทอดลงสู่ที่ราบภาคกลาง และชายฝั่งทะเลมีลักษณะเป็นเนินตะกอนรูปพัด พื้นที่ราบส่วนใหญ่มีความสูงเฉลี่ยน้อยกว่า 80 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง เป็นที่ราบลุ่มตามลำน้ำที่ไหลลงสู่อ่าวไทย มีความลาดชันน้อย แม่น้ำสายสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำแม่กลอง

ภาคตะวันออก ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลูกคลื่น มีความสูงประมาณ 50-150 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง มีเทือกเขาจันทบุรี ตั้งอยู่ตอนกลางของภาค มีที่ราบลุ่มแม่น้ำอยู่ทางตอนเหนือระหว่างเทือกเขาพนมดงรักและเทือกเขาจันทบุรี บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นที่ราบชายฝั่งแคบ ๆ ที่มีแม่น้ำไหลผ่าน ทางตะวันตกและทางใต้เป็นฝั่งทะเลติดกับอ่าวไทย มีเกาะใหญ่น้อยมากมาย และพื้นที่เนินเตี้ยสลับกับพื้นที่ราบ มีเทือกเขาที่สำคัญ คือ เทือกเขาจันทบุรี ซึ่งไปจรดกับเทือกเขาบรรทัดเป็นเขตแดนธรรมชาติ แม่น้ำสายสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำจันทบุรี แม่น้ำระยอง แม่น้ำประแสร์ และแม่น้ำเวฬุ

ภาคใต้ ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นคาบสมุทรที่มีเทือกเขาเป็นสันอยู่ตอนกลาง และมีพื้นที่ลาดลงสู่ทะเล มีเทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขาภูเก็ต เทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาสนกาลาศิริ ด้านตะวันออกของภาคเป็นอ่าวไทย ส่วนด้านตะวันตกเป็นทะเลอันดามัน พื้นที่บริเวณชายฝั่งจะเป็นที่ราบแคบ มีความสูงเฉลี่ยน้อยกว่า 13 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง ชายฝั่งทะเลทางด้านตะวันออกมีลักษณะราบเรียบเป็นบริเวณที่มีเขตน้ำตื้นกว้าง ส่วนด้านตะวันตกมีลักษณะขรุขระและเว้าแหว่งฝั่งทะเลมีความลาดชันมาก แม่น้ำที่สำคัญในภาคนี้ส่วนใหญ่เป็นสายสั้น ๆ ไหลลงสู่ทะเล ได้แก่ แม่น้ำชุมพร แม่น้ำตาปี แม่น้ำปากพนัง แม่น้ำโกลก แม่น้ำปากจั่น แม่น้ำกระบือ และแม่น้ำตรัง

2.2 สภาพภูมิอากาศ

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนใกล้เส้นศูนย์สูตร ทำให้ภูมิอากาศของประเทศไทยมีลักษณะเป็นแบบร้อนชื้น หรือภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนา (Aw) ตามการแบ่งเขตภูมิอากาศแบบเคิเพิน ยกเว้นภาคใต้และทางตะวันออกสุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นเขตภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน (Am) จากลักษณะดังกล่าว ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถปลูกพืชได้หลากหลายชนิด ซึ่งลักษณะของภูมิอากาศที่มีผลต่อการทำการเกษตรของประเทศไทย มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ปริมาณน้ำฝน จากข้อมูลของกรมอุตุนิยมวิทยา (2568) ช่วงปี 2558-2567 พบว่าแต่ละภาคมีปริมาณน้ำฝนรวมเฉลี่ยตลอดปี ดังนี้ ภาคเหนือ 1353.9 มิลลิเมตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1345.6 มิลลิเมตร ภาคกลาง 1407.3 มิลลิเมตร ภาคตะวันออก 1496.2 มิลลิเมตร และภาคใต้ 2509.6 มิลลิเมตร โดยเส้นชั้นน้ำฝน แสดงดังรูปที่ 2-1

2.2.2 ความชื้นสัมพัทธ์ จากข้อมูลของกรมอุตุนิยมวิทยา (2568) ช่วงปี 2558-2567 พบว่าแต่ละภาคมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปี ดังนี้ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ร้อยละ 74 ภาคตะวันออก ร้อยละ 75 และภาคใต้ ร้อยละ 81

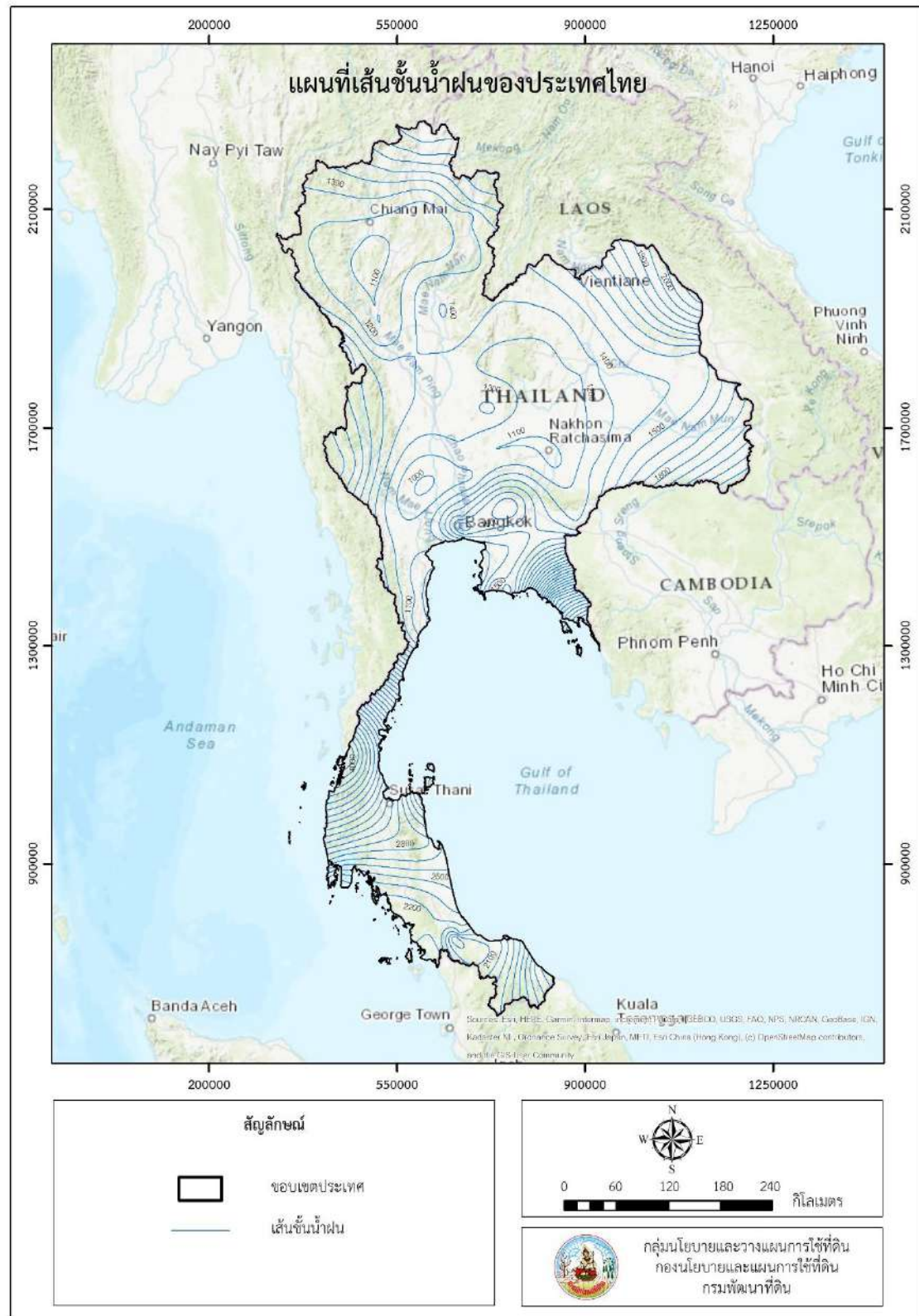
2.2.3 อุณหภูมิ จากข้อมูลของกรมอุตุนิยมวิทยา (2568) ช่วงปี 2558-2567 พบว่า แต่ละภาคมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ซึ่งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 28 องศาเซลเซียส ส่วนภาคกลาง ตะวันออกและภาคใต้ 29 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิจะแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ของแต่ละฤดูกาล โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัดที่สุดในรอบปี ส่วนฤดูหนาวอุณหภูมิต่ำสุด โดยเฉพาะในเดือนธันวาคมถึงมกราคมเป็นช่วงที่มีอากาศหนาวมากที่สุดในรอบปี โดยภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุณหภูมิจะลดลงต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง ภาคตะวันออกตอนล่างและภาคใต้ความแตกต่างของอุณหภูมิระหว่างวันและฤดูกาลไม่มากโดยฤดูร้อนอากาศไม่ร้อนจัด ฤดูหนาวอากาศไม่หนาวจัดเท่าพื้นที่ที่อยู่ลึกเข้าไปในพื้นดิน

2.2.4 ฤดูกาล ประเทศไทยแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

1) ฤดูร้อน ระหว่างกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม จะมีอากาศร้อนและแห้งแล้ง แต่บางครั้งอาจมีมวลอากาศเย็นจากสาธารณรัฐประชาชนจีนแผ่ลงมาปกคลุมถึงประเทศไทยตอนบน ทำให้เกิดการปะทะกันของมวลอากาศเย็นกับมวลอากาศร้อนที่ปกคลุมอยู่เหนือประเทศไทย ก่อให้เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง และลมกระโชกแรง หรืออาจมีลูกเห็บตกก่อให้เกิดความเสียหายได้ พายุฝนฟ้าคะนองที่เกิดขึ้นในฤดูนี้มักถูกเรียกว่า “พายุฤดูร้อน”

2) ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม จะมีช่วงฝนทั้งช่วงประมาณปลายเดือนมิถุนายน ประมาณ 1-2 สัปดาห์ หรือบางปีนาน 1 เดือน และเดือนกรกฎาคมเป็นต้นไป จะมีฝนตกต่อเนื่อง ยกเว้นภาคใต้ที่มีฝนตกต่อไปจนถึงเดือนธันวาคมและฝนตกหนักมากโดยเฉพาะภาคใต้ฝั่งตะวันออก การเริ่มต้นฤดูฝนอาจจะช้าหรือเร็วกว่ากำหนดได้ประมาณ 1-2 สัปดาห์

3) ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ในช่วงกลางเดือนตุลาคมนาน 1-2 สัปดาห์ เป็นช่วงเปลี่ยนฤดูจากฤดูฝนเป็นฤดูหนาว อากาศแปรปรวนไม่แน่นอน อาจเริ่มมีอากาศเย็นหรืออาจยังมีฝนฟ้าคะนอง โดยเฉพาะบริเวณภาคกลางตอนล่างและภาคตะวันออกลงไป ซึ่งจะหมดฝนและเริ่มมีอากาศเย็นช้ากว่าภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รูปที่ 2-1 เส้นชั้นน้ำฝนประเทศไทย

ที่มา: ดัดแปลงจากกรมอุตุนิยมวิทยา (2568)

2.2.5 ลมมรสุม ประเทศไทยตั้งอยู่ในคาบสมุทรอินเดีย ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม 2 ชนิด ได้แก่ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งจะพัดปกคลุมประเทศไทยระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคมนำมวลอากาศชื้นจากมหาสมุทรอินเดียมายังประเทศไทย ทำให้มีเมฆมาก และฝนตกชุกทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณชายฝั่งทะเลและเทือกเขาด้านรับลมจะมีฝนตกมากกว่าบริเวณอื่น และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะพัดพาเอามวลอากาศเย็นและแห้งปกคลุมประเทศไทยระหว่างกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้ท้องฟ้าโปร่ง อากาศหนาวเย็น และแห้งแล้งทั่วไป โดยเฉพาะภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคใต้จะมีฝนตกชุก โดยเฉพาะภาคใต้ฝั่งตะวันออกเนื่องจากมรสุมนี้มีความชื้นจากอ่าวไทยเข้ามาปกคลุม การเริ่มต้นและสิ้นสุดมรสุมทั้งสองชนิดอาจผันแปรไปจากปกติได้ในแต่ละปี

2.3 ทรัพยากรที่ดิน

ดินเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ โดยเป็นแหล่งในการผลิตอาหาร และรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ แต่เมื่อมีการใช้ทรัพยากรดินอย่างไม่เหมาะสม โดยเฉพาะกิจกรรมทางการเกษตรซึ่งทรัพยากรดินถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเกษตรกรรม หากทรัพยากรดินเกิดความเสื่อมโทรม และขาดความอุดมสมบูรณ์ จะส่งผลให้ผลผลิตที่ได้รับน้อยกว่าที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะในปีถัดมา การทำการเกษตรโดยใช้ดินแบบไม่มีการพักดิน ขาดการบำรุงรักษา และการปรับปรุงบำรุงดินอย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนของเกษตรกร

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2564) ได้ปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดินที่เป็นแผนที่ชุดดิน มาตรฐาน 1:25,000 ที่แสดงลักษณะของชุดดินที่พบในประเทศไทย ซึ่งแต่ละชุดดินประกอบด้วยหน่วยแผนที่ดินที่มีลักษณะสภาพพื้นที่หรือวัตถุต้นกำเนิดที่แตกต่างกัน สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ดินในพื้นที่ลุ่มหรือพื้นที่น้ำขัง ดินในพื้นที่ดอน ดินในพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน และพื้นที่เบ็ดเตล็ด มีรายละเอียด ดังนี้ (รูปที่ 2-2)

2.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่มหรือพื้นที่น้ำขัง

1) ดินที่เป็นดินเหนียวลึกมาก มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนเหนียว ดินร่วน ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินเหนียวปนทราย ดินเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนเหนียว มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.5 มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงสูง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำถึงสูง และความอิ่มตัวเบสต่ำถึงสูง ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคเหนือ เช่น ชุดดินสุโขทัย (Skt) ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินพาน (Ph) ชุดดินพิษณุโลก (Psl) ชุดดินโพทะเล (Plo)
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินธวัชบุรี (Th) ชุดดินกันทรวิชัย (Ka) ชุดดินหนองกุ้ง (Nkg) ชุดดินนครพนม (Nn) ชุดดินชุมแพ (Cpa) ดินขำที่เป็นดินเหนียวละเอียด (Cni-f)
- ภาคกลาง เช่น ชุดดินบางกอก (Bk) ชุดดินสิงห์บุรี (Sin) ชุดดินชัยนาท (Cn) ชุดดินบางเขน (Bn) ชุดดินนครปฐม (Np)

- ภาคตะวันออก เช่น ชุดดินฉะเชิงเทรา (Cc) ชุดดินแกลง (Kl) ชุดดินผักกาด (Pat) ดินอรัญประเทศที่มีศิลาแลงอ่อนและเป็นดินเหนียว (Ar-pic,f) ดินอรัญประเทศที่เป็นดินเหนียว (Ar-f)

- ภาคใต้ เช่น ชุดดินพัทลุง (Ptl) ชุดดินปากพนัง (Ppn) ชุดดินระโนด (Ran) ชุดดินบางนารา (Ba) ชุดดินท่าศาลา (Tsl)

2) ดินที่มีการยกทรงเพื่อปลูกพืชผักหรือไม้ผล มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ดินลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนเหนียว ดินเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทรายแป้ง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-7.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างน้อยกว่า 4.5-8.0 มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลวมาก มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนสูง ความอิ่มตัวเบสค่อนข้างต่ำถึงสูง และบางหน่วยแผนที่ดินมีค่าการนำไฟฟ้ามากกว่า 16 เดซิซีเมนส์ต่อเมตร ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคกลาง เช่น ชุดดินธนบุรี (Tb) ชุดดินดำเนินสะดวก (Dn) ชุดดินธัญบุรี (Tan) ชุดดินสมุทรสงคราม (Sso)

- ภาคตะวันออก เช่น ดินธัญบุรีที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Tan-fsi)

- ภาคใต้ เช่น ดินธัญบุรีที่เป็นดินเหนียวละเอียด (Tan-f)

3) ดินที่เป็นดินเปรี้ยวจัด มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ดินลึกมากและลึกปานกลาง ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทราย ดินร่วน หรือดินร่วนเหนียว มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.0-6.5 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนปนเหนียว ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.0 มีการระบายน้ำเลวถึงเลวมาก มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำถึงสูง ความอิ่มตัวเบสต่ำถึงปานกลาง และพบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารจำไรโซต์ ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคกลาง เช่น ชุดดินอยุธยา (Ay) ชุดดินรังสิต (Rs) ชุดดินเสนา (Se) ชุดดินองครักษ์ (OK) ชุดดินมหาโพธิ์ (Ma)

- ภาคตะวันออก เช่น ชุดดินบางน้ำเปรี้ยว (Bp) ชุดดินชะอำ (Ca) ดินมุโนะที่มีจำไรโซต์อยู่ในระดับตื้น (Mu-shj) ดินมุโนะที่มีจำไรโซต์อยู่ในระดับตื้นและเป็นดินทรายแป้งละเอียด (Mu-shj,fsi) ดินมุโนะที่มีจำไรโซต์อยู่ในระดับตื้นและเป็นดินร่วนหยาบ (Mu-shj,col)

- ภาคใต้ เช่น ชุดดินระแงะ (Ra) ชุดดินมุโนะ (Mu) ชุดดินเชียรใหญ่ (Cyi) ชุดดินตันไทร (Ts) ชุดดินปัตตานี (Pti)

4) ดินที่เป็นดินเลนเค็มชายทะเล มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ดินลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทรายแป้ง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 6.0-8.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินเหนียวปนทรายแป้ง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 7.0-8.0 มีการระบายน้ำเลวมาก มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติสูง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนสูง ความอิ่มตัวเบสสูง และบางหน่วยแผนที่ดินมีค่าการนำไฟฟ้ามากกว่า 16 เดซิซีเมนส์ต่อเมตร ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคกลางและภาคตะวันออก เช่น ชุดดินท่าจีน (Tc) ชุดดินบางปะกง (Bpg)

- ภาคใต้ เช่น ชุดดินตะกั่วทุ่ง (Tkt) ดินตะกั่วทุ่งที่เป็นดินเหนียวละเอียด (Tkt-f)

5) ดินที่เป็นดินทรายแป้ง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-7.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.5 มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำถึงสูง และความอิ่มตัวเบสต่ำถึงสูง ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคเหนือ เช่น ชุดดินลำปาง (Lp) ชุดดินแม่สาย (Ms) ชุดดินหล่มสัก (La) ชุดดินศรีเทพ (Sri) ชุดดินลับแล (Le)
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินขำนิ (Cni) ชุดดินศรีขรภูมิ (Sik) ดินหนองกุ้งที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Nkg-fsi) ดินธวัชบุรีที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Th-fsi) ดินนครพนมที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Nn-fsi)
- ภาคกลาง เช่น ชุดดินหินกอง (Hk) ดินสรรพยาที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Sa-fsi) ดินหินกองที่มีศิลาแลงอ่อน (Hk-pic)
- ภาคตะวันออก เช่น ชุดดินพานทอง (Ptg) ดินตาพระยาที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Tpy-fsi) ดินพานทองที่มีศิลาแลงอ่อน (Ptg-pic) ดินเกาะขนุนที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Kkn-fsi)
- ภาคใต้ เช่น ชุดดินตากใบ (Ta) ดินสายบุรีที่มีศิลาแลงอ่อน (Bu-pic) ดินบางนาราที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Ba-fsi) ดินพัทลุงที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Ptl-fsi)

6) ดินที่เป็นดินร่วนละเอียด มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินร่วน ดินทรายปนร่วน ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-7.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนเหนียว ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.5 มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำถึงสูง ความอิ่มตัวเบสต่ำถึงสูง และบางหน่วยแผนที่ดินอาจพบจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือน้ำตาลปนแดง หรือชั้นทรายแทรกสลับเป็นแถบบาง ๆ และเม็ดปูนในชั้นดินล่าง หรือมีการนำไฟฟ้า 2-4 เดซิซีเมนส์ต่อเมตร ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคเหนือ เช่น ชุดดินคลองขลุง (Khk) ชุดดินหนองฉาง (Nch) ชุดดินโคกสำโรง (Ksr) ชุดดินโกรกพระ (Kr) ชุดดินแม่ขาน (Mkn)
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินหนองบุญมาก (Nbn) ชุดดินร้อยเอ็ด (Re) ชุดดินบุญทริก (Bt) ชุดดินเรณู (Rn) ชุดดินนาแหม (Nak) ชุดดินชัยภูมิ (Cy)
- ภาคกลาง เช่น ชุดดินเดิมบางที่เป็นดินร่วนละเอียด (Db-fl)
- ภาคตะวันออก เช่น ชุดดินเขาย้อย (Kyo) ชุดดินเกาะขนุน (Kkn) ชุดดินบ้านค่าย (Bi) ชุดดินชลบุรี (Cb) ชุดดินตาพระยา (Tpy)
- ภาคใต้ เช่น ชุดดินสายบุรี (Bu) ชุดดินโคกเคียน (Ko) ชุดดินปากคม (Pkm) ชุดดินสงขลา (Sng) ชุดดินวิสัย (Vi)

7) ดินที่เป็นดินร่วนหยาบ มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินร่วน ดินทรายปนร่วน ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-7.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินทรายปนร่วน ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.0 มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำถึงค่อนข้างสูง ความอึดตัวเบสต่ำถึงสูง และบางหน่วยที่ดินมีค่าการนำไฟฟ้า 2-4 เดซิซีเมนส์ต่อเมตร ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคเหนือ เช่น ชุดดินทัพทัน (Tht) ชุดดินสันทราย (Sai) ชุดดินวิเชียรบุรี (Wb) ชุดดินวังทอง (Wto) ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วและเป็นดินร่วนละเอียด (AC-spd,f)
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินโนนแดง (Ndg) ชุดดินนาดัน (Nad) ชุดดินละหานทราย (Lah) ชุดดินสีทน (St) ดินร่อยเอ็ดที่เป็นดินร่วนหยาบ (Re-col)
- ภาคกลาง เช่น ชุดดินเพชรบุรี (Pb) ชุดดินสรรพยา (Sa)
- ภาคตะวันออก เช่น ชุดดินมะขาม (Mak) ชุดดินชลบุรีที่เป็นดินร่วนหยาบ (Cb-col) ดินมะขามที่เป็นดินร่วนละเอียดทับอยู่บนดินเหนียว (Mak-fl/c) ดินเขาย้อยที่เป็นดินร่วนหยาบ (Kyo-col) ดินบ้านบึงที่มีจุดประสีเทา (Bbg-gm)
- ภาคใต้ เช่น ชุดดินน้ำกระจาย (Ni) ชุดดินเกาะใหญ่ (Koy) ชุดดินสตูล (Stu) ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำเร็วและเป็นดินเหนียวละเอียด (AC-pd,f) ดินไชยาที่เป็นดินร่วนหยาบ (Cya-col)

8) ดินที่เป็นดินเค็ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ดินลึกลงมา ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินร่วน ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 5.0-6.5 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 5.5-8.0 มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนปานกลางถึงสูง ความอึดตัวเบสค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง และค่าการนำไฟฟ้า 4-8 เดซิซีเมนส์ต่อเมตร ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินกุลาร้องไห้ (Ki) ชุดดินทุ่งสัมฤทธิ์ (Tsr) ชุดดินปะทาย (Pt) ชุดดินขามทะเลสอ (Kts) ชุดดินอุดร (Ud)
- ภาคกลาง เช่น ชุดดินหนองแก (NK)

9) ดินที่เป็นดินทราย มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินทรายปนร่วน ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 5.0-7.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินทรายปนร่วน หรือดินร่วนเหนียวปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 5.0-8.0 มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำ และความอึดตัวเบสต่ำถึงสูง ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินอุบล (Ub) ชุดดินท่าอุเทน (Tu)
- ภาคกลาง เช่น ชุดดินวัลเปรียง (Wp) ชุดดินบางละมุง (Blm)

- ภาคตะวันออก เช่น ชุดดินบ้านบึง (Bbg) ชุดดินบางละมุง (Blm) ดินวัลเปรียงที่เป็นดินร่วนละเอียด (Wp-fl)

- ภาคใต้ เช่น ชุดดินวัลเปรียง (Wp) ชุดดินบางกล่ำ (Bak) ดินไชยาที่มีทรายหนา (Cya-tks)

10) ดินที่เป็นดินตื้น มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินร่วน ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวปนกรวด หรือดินร่วนปนทรายปนกรวด มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินร่วนเหนียวปนกรวดมาก ดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวด ดินเหนียวปนกรวดมาก หรือดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.0 มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำถึงค่อนข้างสูง และความอิ่มตัวเบสต่ำถึงสูง ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคเหนือ เช่น ชุดดินพรานกระต่าย (Prk)
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินศรีเมืองใหม่ (Smi) ชุดดินพิบูลย์ (Pn) ชุดดินอัน (On)
- ภาคกลาง เช่น ดินบ้านกลางที่เป็นดินเหนียวปนชื้นส่วนหยาบ (Bag-csk)
- ภาคตะวันออก เช่น ชุดดินอรัญประเทศ (Ar) ดินบางคล้าที่มีจุดประสีเทา (Bka-gm)

ดินบางคล้าที่มีความอิ่มตัวเบสสูงและมีจุดประสีเทา (Bka-hb,gm) ดินอรัญประเทศที่เป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบ (Ar-lsk)

11) ดินที่เป็นดินอินทรีย์ ซึ่งมีวัสดุอินทรีย์หนาดั้งแต่ 40 เซนติเมตร จากผิวดินขึ้นไป มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วน ดินเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือเป็นวัสดุอินทรีย์ที่ประกอบด้วยเส้นใยของพืชที่ยังไม่สลายตัวตั้งแต่ 2 ใน 5 ส่วน หรือ 3 ใน 4 ส่วน หรือมากกว่าโดยปริมาตร ดินล่างมีเนื้อดินที่เป็นวัสดุอินทรีย์อยู่บนดินเหนียวปนทรายแป้ง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างน้อยกว่า 4.5 มีการระบายน้ำเลวมาก มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนสูง และความอิ่มตัวเบสต่ำ ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดินในภาคใต้ เช่น ชุดดินนราธิวาส (Nw) ชุดดินกาบแดง (Kd)

2.3.2 ดินในพื้นที่ดอน

1) ดินที่เป็นดินเหนียวลึกมาก มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงเนินเขา ดินลึกถึงลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนเหนียว ดินร่วนเหนียวปนกรวด ดินร่วน ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 5.0-8.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนเหนียว ดินเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนเหนียวปนกรวดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.0-8.5 มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง หรือการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลวในดินที่มีจุดประสีเทา (gm) มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงสูง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำถึงสูง และความอิ่มตัวเบสต่ำถึงสูง ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคเหนือ เช่น ชุดดินแม่แตง (Mt) ชุดดินหนองมด (Nm) ชุดดินพพบพระ (Ppr) ชุดดินเชียงของ (Cg) ชุดดินบ้านจ้อง (Bg)

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินโชคชัย (Ci) ชุดดินกลางดง (Kld) ชุดดินวังไทร (Wi) ชุดดินเลย (Lo) ชุดดินสูงเนิน (Sn)

- ภาคกลาง เช่น ชุดดินลพบุรี (Lb) ชุดดินปากช่อง (Pc) ชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลึก (Ws-d) ชุดดินวังไทรที่เป็นดินสีน้ำตาล (Wi-br)

- ภาคตะวันออก เช่น ชุดดินท่าใหม่ (Ti) ชุดดินหนองบอน (Nb) ชุดดินห้วยโป่ง (Hp) ดินกลางดงที่เป็นดินสีน้ำตาล (Kld-br) ดินตาคลิที่เป็นดินลึกมากและเป็นดินเหนียวละเอียด (Tk-vd,f)

- ภาคใต้ เช่น ชุดดินปากจั่น (Pac) ชุดดินลำภูรา (LI) ชุดดินท้ายเหมือง (Tim) ชุดดินกระบี่ (Kbi) ชุดดินพังงา (Pga)

2) ดินที่เป็นดินริมแม่น้ำหรือตะกอนน้ำพารูปพัด มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกถึงลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินร่วน ดินทรายปนร่วน ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-7.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินทรายปนร่วน ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.5 มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง หรือการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็วในดินที่มีจุดประสีเทา (gm) มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำถึงสูง และความอิ่มตัวเบสต่ำถึงสูง ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคเหนือ เช่น ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินตะพานหิน (Tph) ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินแม่ฮ่องสอน (Mi) ชุดดินไทรทอง (Sg)

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินธาตุพนม (Tp) ดินเขมราฐที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Kmr-fsi) ดินสูงเนินที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Sn-fsi)

- ภาคกลาง เช่น ชุดดินกำแพงแสน (Ks) ชุดดินท่าม่วง (Tm) ดินเชียงใหม่ที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Cm-fsi) ดินม่วงค่อมที่เป็นดินลึกและเป็นดินทรายแป้งละเอียด (Mm-d,fsi) ดินดงยางเอนที่เป็นดินเนื้อปูน (Don-cal)

- ภาคตะวันออก เช่น ดินลำสนธิที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Ls-fsi) ดินรือเสาะที่มีความอิ่มตัวเบสสูง (Ro-hb)

- ภาคใต้ เช่น ชุดดินรือเสาะ (Ro) ชุดดินตาขุน (Tkn) ชุดดินลำแก่น (Lam) ดินลำภูราที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (LI-fsi) ดินนาท่ามที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Ntm-fsi)

3) ดินที่เป็นดินร่วนละเอียด มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงเนินเขา ลึกถึงลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวปนกรวด ดินร่วน ดินทรายปนร่วน ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนเหนียว ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวดเล็กน้อย หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.5 มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง หรือการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็วในดินที่มีจุดประสีเทา (gm) มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงสูง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำถึงสูง และความอิ่มตัวเบสต่ำถึงสูง ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคเหนือ เช่น ชุดดินแพร่ (Pae) ชุดดินขาณุ (Khu) ชุดดินห้วยฉัตร (Hc) ชุดดินสตึก (Suk) ดินสันป่าตองที่เป็นดินร่วนละเอียด (Sp-fl)

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินคง (Kng) ชุดดินสีคว (Si) ชุดดินวาริน (Wn) ชุดดินยโสธร (Yt) ชุดดินโคราช (Kt) ชุดดินด่านซ้าย (Ds) ชุดดินภูพานที่เป็นดินร่วนละเอียด (Pu-fl)
- ภาคกลาง เช่น ชุดดินปราณบุรี (Pr) ชุดดินแม่ประจันต์ (Mpc) ชุดดินเลาขวัญ (Lao) ชุดดินบ่อพลอย (Bop) ดินเขาพลองที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด (Kpg-gm,fl)
- ภาคตะวันออก เช่น ชุดดินมาบบอง (Mb) ชุดดินดอนไร่ (Dr) ชุดดินศรีราชา (Sr) ดินปักธงชัยที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด (Ptc-mw,fl) ดินท่าแซะที่มีจุดประสีเทา (Te-gm,pic)

- ภาคใต้ เช่น ชุดดินท่าแซะ (Te) ชุดดินคลองท่อม (Km) ชุดดินคลองนกระทุง (Knk) ชุดดินฝั่งแดง (Fd) ชุดดินนาท่าม (Ntm)

4) ดินที่เป็นดินร่วนหยาบ มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงเนินเขา ลึกถึงลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย ดินทรายปนร่วน หรือดินร่วนปนทรายปนกรวด มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนปนทราย ดินร่วน หรือดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.5 มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง หรือการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลวในดินที่มีจุดประสีเทา (gm) มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำถึงสูง และความอิ่มตัวเบสต่ำถึงสูง ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคเหนือ เช่น ชุดดินอุทัย (Uti) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ชุดดินลานสัก (Lsk) ชุดดินพิชัย (Pch) ดินเขาภูที่เป็นดินร่วนหยาบ (Khu-col)
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินภูพาน (Pu) ชุดดินพระทองคำ (Ptk) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) ชุดดินห้วยแถลง (Ht) ชุดดินชุมพวง (Cpg) ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และเป็นดินร่วนหยาบ (AC-mw,col)
- ภาคกลาง เช่น ชุดดินเขาพลอง (Kpg) ชุดดินหุบกะพง (Hg) ชุดดินดอนเจดีย์ (Dc) ชุดดินเขาหลวง (Khl) ชุดดินบางสะพาน (Bs)
- ภาคตะวันออก เช่น ชุดดินบ้านฉาง (Bcg) ดินมาบบองที่เป็นดินร่วนหยาบ (Mb-col) ดินดอนไร่ที่เป็นดินร่วนหยาบ (Dr-col) ดินคองหษ์ที่มีจุดประสีเทา (Kh-gm)
- ภาคใต้ เช่น ชุดดินคองหษ์ (Kh) ชุดดินทุ่งหว้า (Tg) ชุดดินนาทวี (Nat) ชุดดินสะเตา (Sd) ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีและเป็นดินร่วนหยาบ (AC-wd,col)

5) ดินที่เป็นดินทราย มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเป็นดินลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินทรายหยาบปนร่วน ดินทรายปนร่วน ดินทรายปนร่วน หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 5.0-7.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินทรายหยาบปนร่วน ดินทรายปนร่วน ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนปนทราย หรือดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.0 มีการระบายน้ำมากเกินไปถึงดีปานกลาง หรือการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลวในดินที่มีจุดประสีเทา (gm) มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำ และความอิ่มตัวเบสต่ำถึงสูง ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคเหนือ เช่น ดินอุทัยที่เป็นทรายหนา (Uti-tks) ดินเขาพลองที่เป็นทรายหนา (Kpg-tks) ดินสันป่าตองที่มีความอิ่มตัวเบสสูงและเป็นทรายหนา (Sp-hb,tks)

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินมหาสารคาม (Msk) ชุดดินคำบง (Kg) ชุดดินบ้านไผ่ (Bpi) ชุดดินน้ำพอง (Ng)
- ภาคกลาง เช่น ชุดดินจันทึก (Cu) ชุดดินจอมบึง (Cbg) ดินเขาพลองที่เป็นทรายหนามาก (Kpg-vtks) ดินหุบกะพงที่เป็นทรายหนา (Hg-tks) ดินทุ่งหว้าที่เป็นทรายหนามาก (Tg-vtks)
- ภาคตะวันออก เช่น ชุดดินสัตหีบ (Sh) ชุดดินระยอง (Ry) ชุดดินพัทธยา (Py) ดินดอนไร่ที่เป็นทรายหนามาก (Dr-vtks) ดินพิชัยที่เป็นทรายหนามาก (Pch-vtks)
- ภาคใต้ เช่น ชุดดินบาเจาะ (Bc) ชุดดินบ้านทอน (Bh) ชุดดินหัวหิน (Hh) ชุดดินหลังสวน (Lan) ชุดดินไม้ขาว (Mik) ชุดดินดงตะเคียน (Dt)

6) ดินที่เป็นดินตื้น มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงเนินเขา เป็นดินตื้น ดินบน มีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินร่วนปนทรายหยาบ ดินร่วน ดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวปนกรวด ดินร่วนปนทรายปนกรวด ดินร่วนเหนียวปนกรวดมาก หรือดินร่วนปนทรายปนกรวดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนเหนียว ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวด ดินเหนียวปนกรวดมาก ดินร่วนเหนียวปนกรวดมาก หรือดินร่วนปนทรายปนกรวดมาก พบก้อนกรวด หรือเศษหินปนลูกรัง หรือก้อนหิน ถึงชั้นลูกรังหรือชั้นหินพื้น มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.5 มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง หรือการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลวในดินที่มีจุดประสีเทา (gm) มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำถึงสูง และความอิ่มตัวเบสต่ำถึงสูง ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคเหนือ เช่น ชุดดินแม่มริม (Mr) ชุดดินลี (Li) ชุดดินทับเสลา (Tas) ชุดดินโกสัมพี (Ksp) ชุดดินแก่งคอย (Kak)
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินปลาปาก (Ppk) ชุดดินโพธิ์พลึง (Pp) ชุดดินวังน้ำเขียว (Wk) ชุดดินมวกเหล็ก (Ml) ชุดดินศรีสะเกษ (Ssk)
- ภาคกลาง เช่น ชุดดินท่าทราย (Ty) ชุดดินตาคลี (Tk) ชุดดินหินซ้อ (Hs) ชุดดินสบปราบ (So) ชุดดินม่วงค่อม (Mm)
- ภาคตะวันออก เช่น ชุดดินคลองซาก (Kc) ชุดดินบางคล้า (Bka) ชุดดินกบินทร์บุรี (Kb) ชุดดินห้วยยอด (Ho) ชุดดินสระแก้ว (Ska)
- ภาคใต้ เช่น ชุดดินคลองเต็ง (Klt) ชุดดินเขาขาด (Kkt) ชุดดินชุมพร (Cp) ชุดดินหนองคล้า (Nok) ชุดดินหาดใหญ่ (Hy) ชุดดินท่าฉาง (Tac)

7) ดินที่เป็นดินลึกปานกลางถึงชั้นหินผุ หรือชั้นหินพื้น เศษหินหรือลูกรัง หรือชั้นมาร์ล หรือก้อนปูน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงเนินเขา ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินร่วนเหนียวปนกรวด ดินร่วนปนทรายปนกรวด ดินร่วน ดินทรายปนร่วน ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.0 ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนเหนียว ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวด พบชั้นหินผุ หินพื้น เศษหินหรือลูกรัง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5-8.5 มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง หรือการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลวในดินที่มีจุดประสีเทา (gm) มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำถึงสูง และความอิ่มตัวเบสต่ำถึงสูง ส่วนใหญ่พบดินที่เป็นประเภทของชุดดิน ดังนี้

- ภาคเหนือ เช่น ชุดดินวังสะพุง (Ws) ชุดดินชัยบาดาล (Cd) ชุดดินบ้านไร่ (Bar) ชุดดินภูสะนา (Ps) ชุดดินลำนารายณ์ (Ln) ชุดดินเพชรบูรณ์ (Pe)
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ชุดดินพล (Pho) ชุดดินเขมราฐ (Kmr) ชุดดินนาคู (Nu) ชุดดินจัตุรัส (Ct) ชุดดินโพนงาม (Png)
- ภาคกลาง เช่น ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ชุดดินทับทวน (Tw) ดินตาคีที่เป็นดินลิกปานกลาง (Tk-md) ดินปากช่องที่เป็นดินลิกปานกลาง (Pc-md) ดินหินซ้อนที่เป็นดินลิกปานกลาง (Hs-md)
- ภาคตะวันออก เช่น ชุดดินทับพริก (Tpk) ชุดดินวังน้ำเย็น (Wny) ชุดดินโกล่าเจียก (Oc) ชุดดินตราด (Td) ชุดดินปางไร่ (Pg)
- ภาคใต้ เช่น ชุดดินพะโต๊ะ (Pto) ชุดดินนาทอน (Ntn) ชุดดินสวี (Sw) ชุดดินปาดังเบซาร์ (Pad) ชุดดินตรัง (Tng)

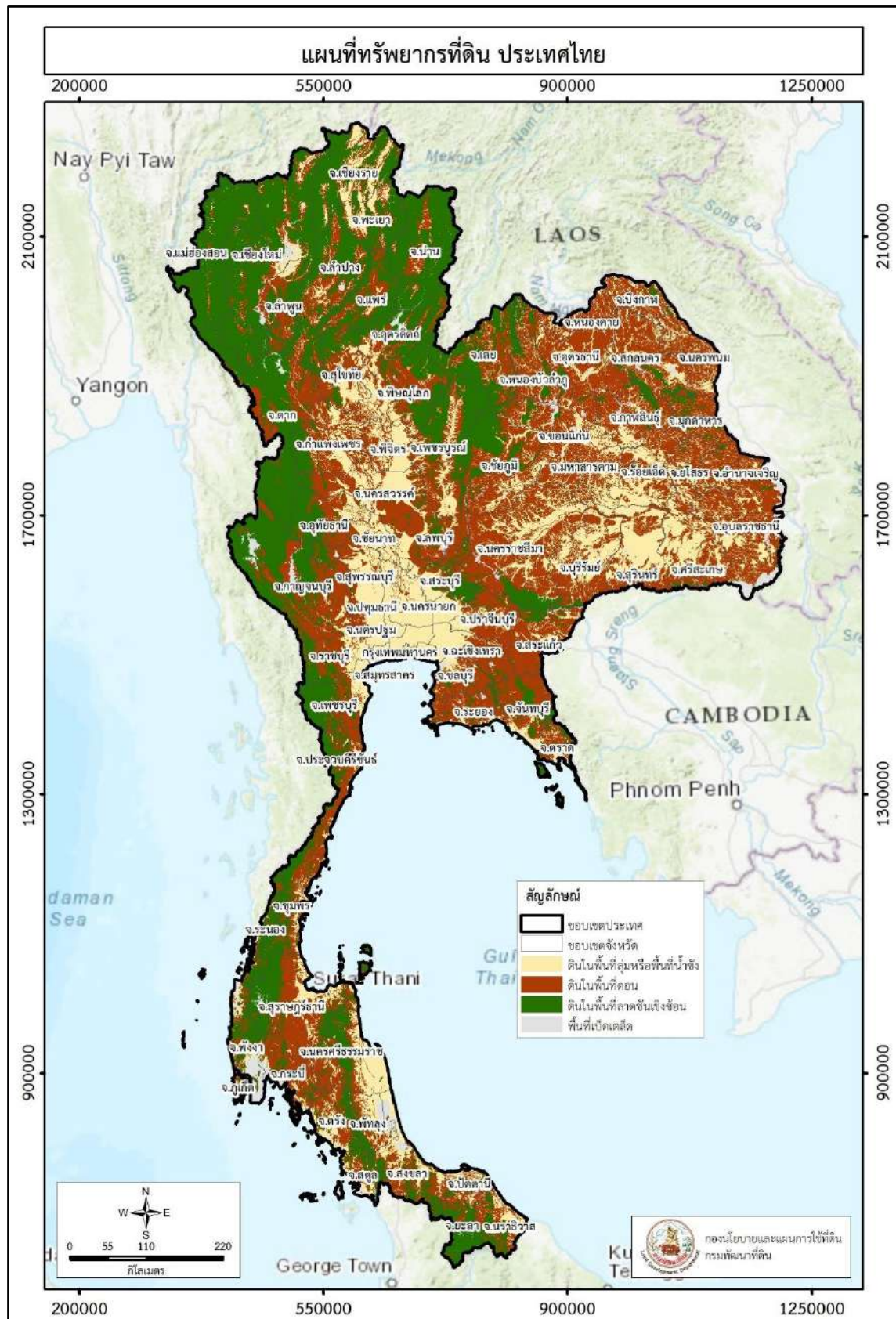
2.3.3 ดินในพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน

เป็นดินบริเวณพื้นที่ที่มีความลาดชันสูงหรือพื้นที่ภูเขาและเทือกเขา ซึ่งมีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ ลักษณะและสมบัติของดินที่พบไม่แน่นอน มีทั้งดินลิกและดินตื้น ลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดในบริเวณนั้น มักมีเศษหินก้อนหินหรือพื้นผิวสเกลกระจายทั่วไป ส่วนใหญ่ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ประเภทต่าง ๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรังหรือป่าดงดิบชื้น หลายแห่งมีการทำไร่เลื่อนลอยโดยปราศจากมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดินจนบางแห่งเหลือแต่หินโผล่ พบในทุกภาคของประเทศ

2.3.4 พื้นที่เบ็ดเตล็ด

ประกอบด้วย สนามบิน (AP) พื้นที่เลี้ยงสัตว์น้ำ (AQ) หาดทราย (BEACH) ดินตะกอนชะวากทะเล ปะปนกัน (EC) หน้าผาชัน (ES) พื้นที่ป่าไม้ (F) สนามกอล์ฟ (GC) เกาะ (I) พื้นที่เขตทหาร (MA) พื้นที่ลุ่มชื้นแฉะ (MARSH) ที่ดินดัดแปลง (ML) บ่อขุด (P) ท่าเรือ (Pier) ที่ดินหินพื้นโผล่ (RC) ที่ดินเต็มไปด้วยก้อนหิน (RL) นาเกลือ (SALT FARM) สันดอนทราย (SAND BAR) พื้นที่ชุมชน (U) และพื้นที่น้ำ (W)

ทั้งนี้ ทรัพยากรที่ดินที่พบมีหลายชุดดินหรือหน่วยแผนที่ดิน ซึ่งเกิดจากการวัตถุดิบกำเนิดของดินที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ส่งผลให้ลักษณะและสมบัติดินมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรที่ดิน ควรต้องเข้าใจถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ดิน เพื่อนำทรัพยากรที่ดินไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีการจัดการดินที่ดีเหมาะสมต่อการเพาะปลูกนั้น ๆ

รูปที่ 2-2 ทรัพยากรที่ดิน ประเทศไทย

2.4 ทรัพยากรน้ำ

2.4.1 แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

1) แหล่งน้ำในภาคเหนือ

สภาพภูมิประเทศในภาคเหนือมีลักษณะเป็นภูเขาซึ่งมีที่ราบแคบ ๆ คั่นอยู่ระหว่างภูเขา ดังนั้น แหล่งน้ำภาคเหนือจึงเกิดจากภูเขาต่าง ๆ เหล่านั้น และไหลอยู่ระหว่างหุบเขา โดยมีทิศทางลงสู่ที่ราบภาคกลาง และแม่น้ำโขง ซึ่งจะประกอบด้วยแม่น้ำสายสำคัญ ได้แก่ น้ำแม่กก น้ำแม่ลาว น้ำแม่อิง แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน

2) แหล่งน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแม่น้ำที่สำคัญหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำที่มีสาขาที่เกิดจากแม่น้ำในประเทศหลายสายทั้งในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แม่น้ำมูล เป็นแม่น้ำสายสำคัญของอีสานตอนล่าง แม่น้ำชี เป็นแม่น้ำสายที่ยาวที่สุดในประเทศไทย และแม่น้ำสงคราม

3) แหล่งน้ำในภาคกลาง

สภาพภูมิประเทศของภาคกลาง มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของประเทศไทย มีแม่น้ำที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำน้อย แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำเพชรบุรี และแม่น้ำปรางบุรี

4) แหล่งน้ำในภาคตะวันออก

ภาคตะวันออก มีแม่น้ำที่สำคัญหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำประแสร์ และแม่น้ำระยอง

5) แหล่งน้ำในภาคใต้

ภาคใต้ มีแม่น้ำที่สำคัญหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำท่าตะเภา แม่น้ำกระบุรี แม่น้ำหลังสวน แม่น้ำศรีรัฐ แม่น้ำตาปี แม่น้ำตรัง แม่น้ำปัตตานี แม่น้ำสายบุรี และแม่น้ำโก-ลก

2.4.2 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินได้มีหน่วยงานต่าง ๆ ก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินประเภทต่าง ๆ จำนวนมาก ในที่นี้จะกล่าวถึงระบบชลประทานประเภทกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ ซึ่งระบบชลประทานเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้แก้ปัญหาทางด้านปริมาณน้ำและช่วงเวลาการไหลของน้ำให้มีความเหมาะสมถูกต้องตามระยะเวลาและความต้องการ การปล่อยน้ำของระบบชลประทานจะขึ้นกับปริมาณน้ำที่เก็บกักและพื้นที่ส่งน้ำสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของการใช้น้ำ

1) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินภาคเหนือ

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินภาคเหนือแบ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ จำนวน 20 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 25,064 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 4,480,268 ไร่ โครงการขนาดกลาง จำนวน 226 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 1,361.740 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 2,590,366 ไร่ และโครงการขนาดเล็ก จำนวน 4,976 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 761.602 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 3,054,871 ไร่

2) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ จำนวน 23 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 10,879.213 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 2,595,394 ไร่ โครงการขนาดกลาง จำนวน 378 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 2,390.909 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 1,372,675 ไร่ และโครงการขนาดเล็ก จำนวน 8,758 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 1,873.103 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 4,185,353 ไร่

3) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินภาคกลาง

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินภาคกลางแบ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ จำนวน 41 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 28,890.20 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 9,119,909 ไร่ โครงการขนาดกลาง จำนวน 100 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 670.58 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 460,040 ไร่ และโครงการขนาดเล็ก จำนวน 1,869 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 347.21 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 699,758 ไร่

4) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินภาคตะวันออก

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินภาคตะวันออกแบ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ จำนวน 9 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 1,685.060 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 1,622,135 ไร่ โครงการขนาดกลาง จำนวน 83 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 839.135 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 864,039 ไร่ และโครงการขนาดเล็ก จำนวน 1,748 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 368.011 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 407,970 ไร่

5) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินภาคใต้

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินภาคใต้แบ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ จำนวน 8 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 7,109.160 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 1,683,846 ไร่ โครงการขนาดกลาง จำนวน 106 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 496.583 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 963,496 ไร่ และโครงการขนาดเล็ก จำนวน 2,641 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกัก 134.712 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 834,921 ไร่

2.5 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการศึกษาและวิเคราะห์การใช้ที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน โดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน (2567) พบว่า พื้นที่ปลูกทั่วประเทศ มีเนื้อที่รวม 7,218,167 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-3)

ภาคกลาง มีเนื้อที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 270,860 ไร่ พบในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี และราชบุรี ตามลำดับ

ภาคตะวันออก มีเนื้อที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 433,074 ไร่ พบในจังหวัดชลบุรี ตรัง และสระแก้ว ตามลำดับ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเนื้อที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 298,873 ไร่ พบในจังหวัดบึงกาฬ อุดรธานี และอุบลราชธานี ตามลำดับ

ภาคใต้ มีเนื้อที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 6,132,581 ไร่ พบในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ และชุมพร ตามลำดับ

ภาคเหนือ มีเนื้อที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 82,779 ไร่ พบในจังหวัดพิษณุโลก เชียงราย และเพชรบูรณ์ ตามลำดับ

ตารางที่ 2-1 เนื้อที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ประเทศไทย

จังหวัด	เนื้อที่ (ไร่)
ภาคกลาง	270,860
กรุงเทพมหานคร	368
กาญจนบุรี	25,532
ชัยนาท	1,305
นครนายก	4,575
นครปฐม	250
นนทบุรี	18
ปทุมธานี	10,041
ประจวบคีรีขันธ์	183,700
พระนครศรีอยุธยา	366
เพชรบุรี	13,944
ราชบุรี	18,371
ลพบุรี	2,956
สมุทรปราการ	95
สมุทรสงคราม	40
สมุทรสาคร	74
สระบุรี	6,458
สิงห์บุรี	28
สุพรรณบุรี	2,739
ภาคตะวันออก	433,074
จันทบุรี	29,508
ฉะเชิงเทรา	51,898
ชลบุรี	146,787
ตราด	80,912
ปราจีนบุรี	21,463
ระยอง	47,950
สระแก้ว	54,556

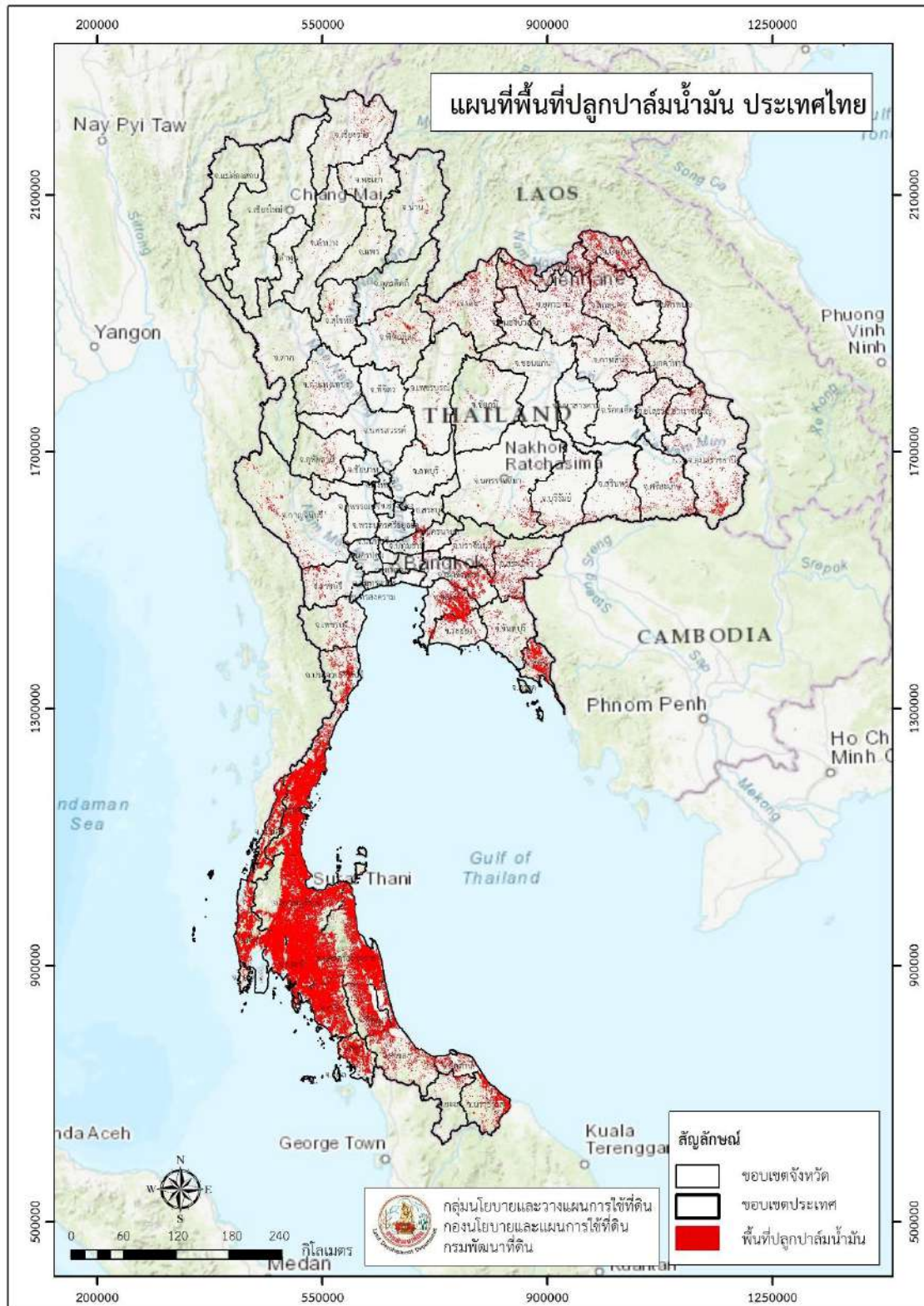
ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

จังหวัด	เนื้อที่ (ไร่)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	298,873
กาฬสินธุ์	7,318
ขอนแก่น	2,181
ชัยภูมิ	5,060
นครพนม	12,235
นครราชสีมา	15,453
บึงกาฬ	45,567
บุรีรัมย์	8,472
มหาสารคาม	236
มุกดาหาร	5,114
ยโสธร	5,204
ร้อยเอ็ด	2,401
เลย	25,011
ศรีสะเกษ	13,720
สกลนคร	33,034
สุรินทร์	5,775
หนองคาย	25,739
หนองบัวลำภู	7,649
อำนาจเจริญ	9,558
อุดรธานี	37,637
อุบลราชธานี	31,509

ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

จังหวัด	เนื้อที่ (ไร่)
ภาคใต้	6,132,581
กระบี่	1,320,716
ชุมพร	1,009,049
ตรัง	395,422
นครศรีธรรมราช	884,697
นราธิวาส	83,570
ปัตตานี	21,416
พังงา	350,128
พัทลุง	124,663
ภูเก็ต	4,221
ยะลา	7,266
ระนอง	184,112
สงขลา	106,705
สตูล	130,574
สุราษฎร์ธานี	1,510,042
ภาคเหนือ	82,779
กำแพงเพชร	8,817
เชียงราย	10,445
เชียงใหม่	378
ตาก	2,536
นครสวรรค์	1,720
น่าน	2,158
พะเยา	2,712
พิจิตร	1,137
พิษณุโลก	18,750
เพชรบูรณ์	9,033
แพร่	1,767
แม่ฮ่องสอน	59
ลำปาง	2,457
ลำพูน	655
สุโขทัย	7,113
อุตรดิตถ์	4,862
อุทัยธานี	8,180
รวม	7,218,167

หมายเหตุ: 1. การใช้ที่ดินเป็นการใช้ที่ดินทั้งในและนอกพื้นที่เขตป่าตามกฎหมาย
 2. เนื้อที่ได้จากการคำนวณโดยระบบภูมิสารสนเทศ (GIS)
 3. ขอบเขตการปกครองเป็นไปตามขอบเขตกรมการปกครอง ปี 2556

รูปที่ 2-3 พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ประเทศไทย

2.6 สภาพการณ์การผลิตและการตลาด

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่จัดอยู่ในตระกูลปาล์ม เช่นเดียวกับ มะพร้าว ตาล โหนด และอินทผลัม ปี พ.ศ. 2472 ได้มีผู้นำเข้ามาปลูกในประเทศไทยที่สถานีทดลองยางจังหวัดสงขลา และสถานีการกรรมพลู จังหวัดจันทบุรี โดยปลูกเป็นปาล์มประดับ และเริ่มปลูกเป็นการค้าครั้งแรกโดยหม่อมเจ้าอมรสมานลักษณ์ กิติยากร ต่อมาใน ปี พ.ศ. 2511 ได้มีโครงการปลูกปาล์มน้ำมันโดยกรมประชาสัมพันธ์ ในนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ในขณะเดียวกันภาคเอกชนได้ ดำเนินการปลูกปาล์มน้ำมันจากการขอสัมปทานพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม โดยเริ่มต้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ต่อมาได้มีการขยายพื้นที่ปลูกในนิคมต่าง ๆ มากขึ้น โดยปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั่วประเทศ แต่ไม่ประสบปัญหาเรื่องปาล์มน้ำมันล้นตลาด เนื่องจากปาล์มน้ำมันสามารถแปรรูปได้หลากหลาย เช่น **น้ำมันปาล์มดิบ** (Crude Palm Oil, CPO) แปรรูปเป็นน้ำมันพืชปรุงอาหารหรือวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหาร **น้ำมันเมล็ดในปาล์ม** (Palm Kernel Oil, PKO) ทำการสกัดเมล็ดในของผลปาล์ม มีคุณสมบัติคล้ายไขมันมะพร้าว นิยมนำไปทำสบู่ ผงซักฟอก และเครื่องสำอาง **ทะลายเปล่า** คือส่วนทะลายที่เหลือหลังจากเอาผลออกแล้ว นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงชีวมวลหรือทำปุ๋ยหมัก **กากปาล์ม** (กากเมล็ด) สามารถนำไปผสมอาหารสัตว์เพราะมีโปรตีนสูงมาก

2.6.1 สภาพการณ์การผลิต

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ทั่วไปและปลูกได้ทุกภาคของประเทศไทย เป็นพืชเศรษฐกิจที่เติบโตได้ดีในเขตร้อนชื้น ต้องการน้ำตลอดทั้งปี โดยพื้นที่ปลูกควรมีปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 1,800 มิลลิเมตรต่อปี แต่ละเดือนควรมีฝนเฉลี่ยประมาณ 120 มิลลิเมตรต่อเดือน และต้องเป็นพื้นที่ที่มีแสงแดดประมาณ 2,000 ชั่วโมงต่อปี หรือไม่ควรต่ำกว่า 5 ชั่วโมงต่อวัน โดยอุณหภูมิที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 22-33 องศาเซลเซียส จึงทำให้การปลูกปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่ปลูกในพื้นที่ภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี ตรัง สระแก้ว และฉะเชิงเทรา) ภาคใต้ (จังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช และตรัง) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดบึงกาฬ อุดรธานี สกลนคร อุบลราชธานี หนองคาย และเลย) ดังนั้น สภาพพื้นที่ปลูก สภาพภูมิอากาศ และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ จะทำให้ผลผลิตที่ได้รับแตกต่างกันไป

จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2568) พบว่า พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งประเทศ ปี 2566-2567 เพิ่มขึ้นจาก 6,553,666 ไร่ เป็น 6,647,307 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.43 โดยพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น จากปี 2558-2567 เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.04 ส่วนเนื้อที่เก็บเกี่ยว ปี 2566-2567 เพิ่มขึ้นจาก 6,210,480 ไร่ เป็น 6,343,383 ไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.14 โดยพื้นที่เก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้น จากปี 2558-2567 เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.40 โดยพื้นที่ปลูกมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกปีเนื่องจากเกษตรกรคาดการณ์การปลูกปาล์มน้ำมันให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าการปลูกไม้ผลชนิดอื่น ทำให้เกษตรกรในพื้นที่เริ่มโค่นต้นไม้ชนิดอื่นหันมาปลูกปาล์มน้ำมันกันมากขึ้น (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-4 ถึง 2-6)

สำหรับผลผลิตปาล์มน้ำมันรวมทั้งประเทศตั้งแต่ปี 2558-2567 มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.92 โดยเพิ่มขึ้นสูงสุดในปี 2567 มีผลผลิตรวมทั้งประเทศ 18,606,769 ตัน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำแนกรายภาคได้ ดังนี้ (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-2 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ทั้งประเทศ ปี 2558-2567

ปี	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)
2558	5,084,194	4,317,590	12,396,682	2,871
2559	5,418,229	4,521,041	11,662,644	2,580
2560	5,801,552	4,986,714	14,454,325	2,899
2561	6,008,873	5,343,572	15,491,194	2,899
2562	6,115,709	5,673,579	16,422,873	2,895
2563	6,221,870	5,870,772	16,221,974	2,763
2564	6,296,871	6,034,046	16,904,704	2,802
2565	6,419,764	6,134,756	18,588,120	3,030
2566	6,553,666	6,210,480	18,273,629	2,942
2567	6,647,307	6,343,383	18,606,769	2,933
เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	3.04	4.40	4.92	0.43

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2568)

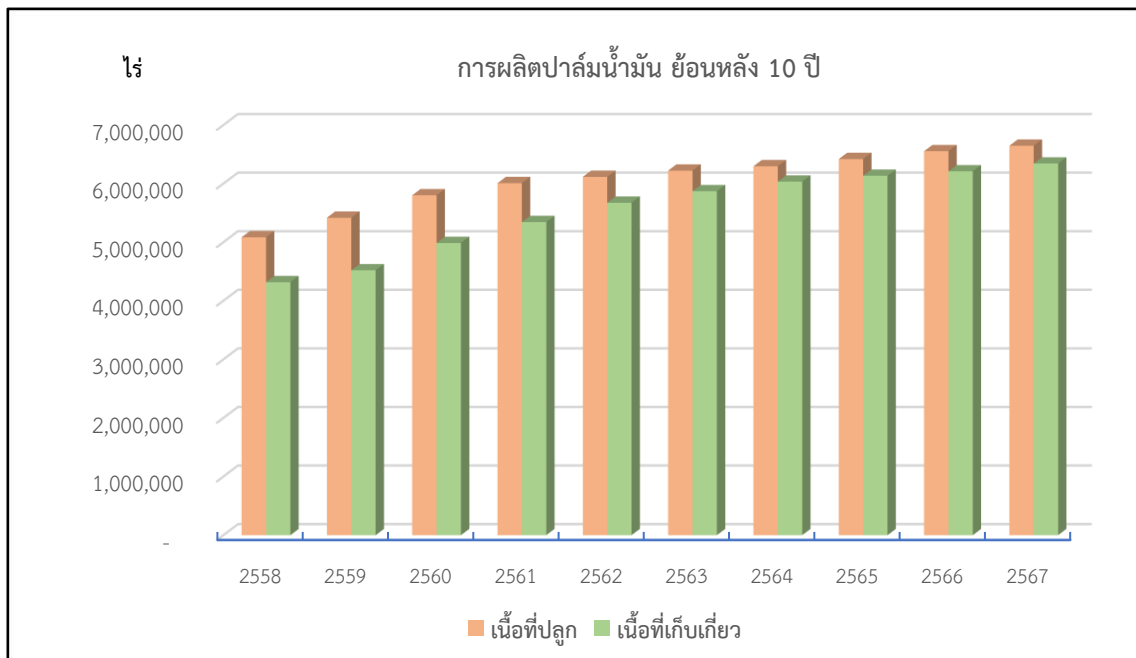
ภาคเหนือ ปี 2566-2567 พื้นที่ปลูกลดลงจาก 91,489 ไร่ เป็น 89,621 ไร่ หรือลดลงร้อยละ 2.04 โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดจังหวัดพิษณุโลก รองลงมา 3 ลำดับแรก ได้แก่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดอุทัยธานี ส่วนพื้นที่ให้ผลผลิต ปี 2566-2567 เพิ่มขึ้นจาก 85,513 ไร่ เป็น 86,087 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.67 โดยผลผลิตเพิ่มขึ้นจากปี 2566 ที่มีผลผลิตทั้งหมด 106,783 ตัน เพิ่มขึ้นเป็น 106,885 ตัน ในปี 2567 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.10 โดยมีผลผลิตเฉลี่ยปี 2567 ที่ 1,242 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 2-3)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2566-2567 พื้นที่ปลูกลดลงจาก 257,696 ไร่ เป็น 257,248 ไร่ หรือลดลงร้อยละ 0.17 โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดจังหวัดบึงกาฬ รองลงมา 3 ลำดับแรก ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดสกลนคร และจังหวัดหนองคาย ส่วนพื้นที่ให้ผลผลิต ปี 2566-2567 เพิ่มขึ้นจาก 245,002 ไร่ เป็น 247,714 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.11 โดยผลผลิตเพิ่มขึ้นจากปี 2566 ที่มีผลผลิตทั้งหมด 376,237 ตัน เพิ่มขึ้นเป็น 377,830 ตัน ในปี 2567 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.42 โดยมีผลผลิตเฉลี่ยปี 2567 ที่ 1,525 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 2-4)

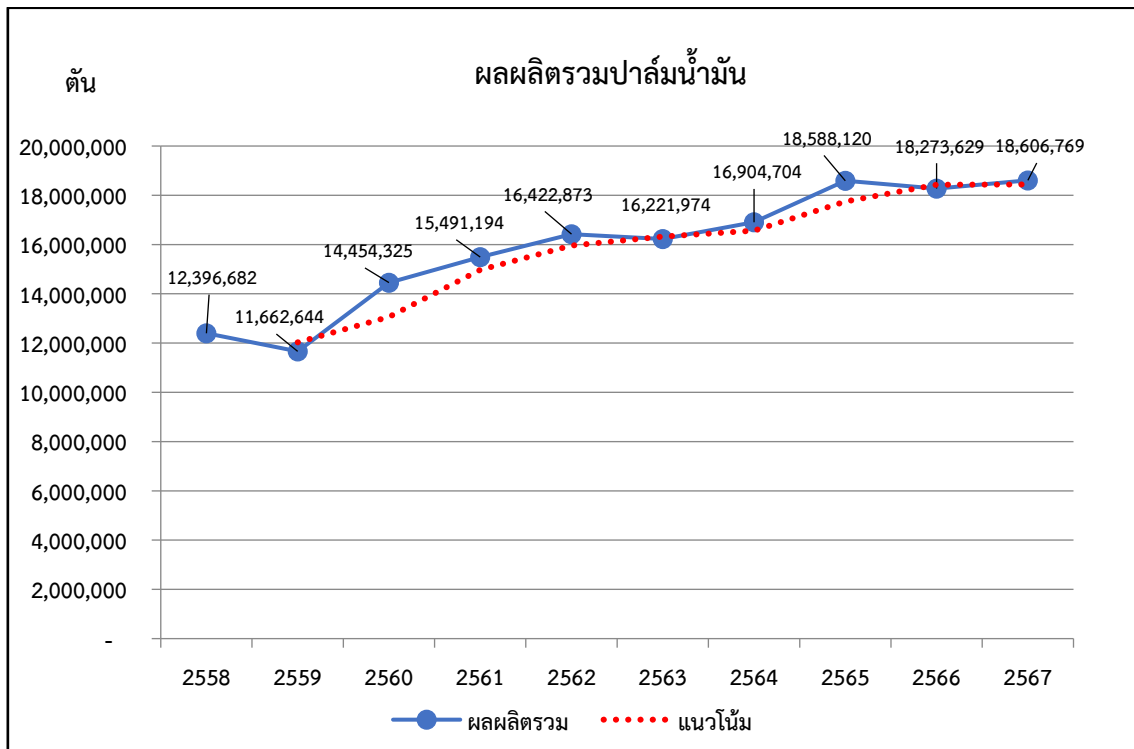
ภาคกลาง ปี 2566-2567 พื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นจาก 227,640 ไร่ เป็น 228,880 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.54 โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดจังหวัดพระจวบคีรีขันธ์ รองลงมา 3 ลำดับแรก ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดราชบุรี ส่วนพื้นที่ให้ผลผลิต ปี 2566-2567 เพิ่มขึ้นจาก 221,256 ไร่ เป็น 222,178 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.42 แต่มีผลผลิตลดลงจากปี 2566 ที่มีผลผลิตทั้งหมด 506,543 ตัน ลดลงเป็น 504,391 ตัน ในปี 2567 หรือลดลงร้อยละ 0.42 โดยมีผลผลิตเฉลี่ย ปี 2567 ที่ 2,272 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 2-5)

ภาคตะวันออก ปี 2566-2567 พื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นจาก 332,380 ไร่ เป็น 333,054 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.20 โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดจังหวัดชลบุรี รองลงมา 3 ลำดับแรก ได้แก่ จังหวัดตราด จังหวัดสระแก้ว จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดระยอง ส่วนพื้นที่ให้ผลผลิต ปี 2566-2567 เพิ่มขึ้นจาก 322,820 ไร่ เป็น 325,677 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.89 โดยผลผลิตเพิ่มขึ้นจากปี 2566 ที่มีผลผลิตทั้งหมด 790,639 ตัน เพิ่มขึ้นเป็น 792,583 ตัน ในปี 2567 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.25 โดยมีผลผลิตเฉลี่ย ปี 2567 ที่ 2,434 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 2-6)

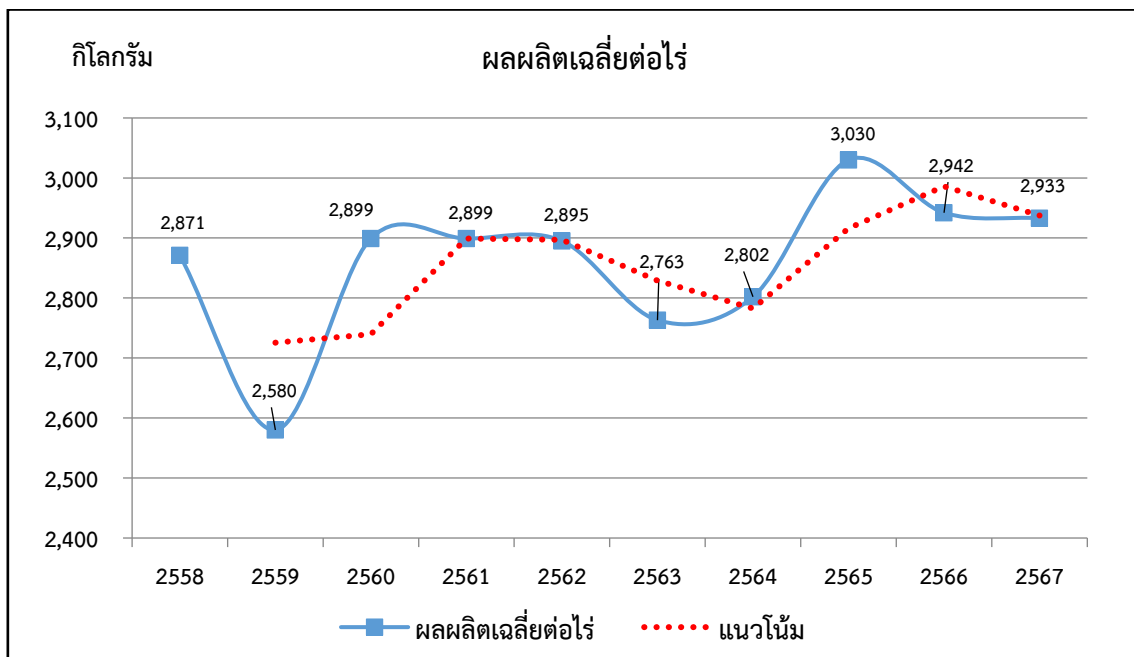
ภาคใต้ ปี 2566-2567 พื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นจาก 5,644,219 ไร่ เป็น 5,738,236 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.67 โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดจังหวัดสุราษฎร์ธานี รองลงมา 3 ลำดับแรก ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดชุมพร จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดตรัง ส่วนพื้นที่ให้ผลผลิต ปี 2566-2567 เพิ่มขึ้นจาก 5,335,652 ไร่ เป็น 5,461,170 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.35 โดยผลผลิตเพิ่มขึ้นจากปี 2566 ที่มีผลผลิตทั้งหมด 16,492,944 ตัน เพิ่มขึ้นเป็น 16,823,494 ตัน ในปี 2567 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.00 โดยมีผลผลิตเฉลี่ย ปี 2567 ที่ 3,081 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 2-7)

รูปที่ 2-4 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว การผลิตปาล์มน้ำมัน ปี 2558-2567

รูปที่ 2-5 เปรียบเทียบผลผลิตรวมและการคาดการณ์แนวโน้มผลผลิตรวม ปี 2558-2567

รูปที่ 2-6 เปรียบเทียบผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่และการคาดการณ์แนวโน้มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ปี 2558-2567

ตารางที่ 2-3 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ในพื้นที่ภาคเหนือ ปี 2566-2567

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	ผลผลิต (ตัน)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล (กิโลกรัมต่อไร่)	
	ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567
ภาคเหนือ	91,489	89,621	-2.04	85,513	86,087	0.67	106,783	106,885	0.10	1,249	1,242
พิจิตร	18,104	18,050	-0.30	16,833	17,842	5.99	33,339	34,845	4.52	1,981	1,953
เพชรบูรณ์	16,554	16,379	-1.06	15,672	15,911	1.53	20,115	20,239	0.62	1,283	1,272
เชียงใหม่	11,333	10,398	-8.25	11,120	10,388	-6.58	13,683	12,621	-7.76	1,230	1,215
อุทัยธานี	9,265	9,170	-1.03	8,754	8,549	-2.34	11,490	11,071	-3.65	1,313	1,295
กำแพงเพชร	8,038	7,938	-1.24	7,126	7,358	3.26	9,046	9,205	1.76	1,269	1,251
สุโขทัย	6,839	6,759	-1.17	6,546	6,717	2.61	4,164	4,259	2.28	636	634
อุดรดิตถ์	3,443	3,420	-0.67	3,239	3,382	4.41	1,459	1,502	2.95	450	444
น่าน	3,168	3,040	-4.04	3,148	3,049	-3.14	1,906	1,835	-3.73	605	602
นครสวรรค์	2,982	2,942	-1.34	2,006	1,982	-1.20	1,852	1,823	-1.57	923	920
พะเยา	2,585	2,569	-0.62	2,585	2,549	-1.39	3,442	3,357	-2.47	1,332	1,317
ลำปาง	2,312	2,307	-0.22	2,046	2,011	-1.71	1,842	1,790	-2.82	900	890
แพร่	2,172	2,101	-3.27	2,101	2,036	-3.09	1,015	977	-3.74	483	480
ตาก	1,848	1,801	-2.54	1,711	1,750	2.28	1,185	1,195	0.84	693	683
พิจิตร	1,792	1,768	-1.34	1,699	1,675	-1.41	1,846	1,787	-3.20	1,087	1,067
ลำพูน	610	610	0.00	581	581	0.00	269	266	-1.12	463	457
เชียงใหม่	408	369	-9.56	346	307	-11.27	130	113	-13.08	376	367

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

ตารางที่ 2-4 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2566-2567

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	ผลผลิต (ตัน)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล (กิโลกรัมต่อไร่)	
	ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	257,696	257,248	-0.17	245,002	247,714	1.11	376,237	377,830	0.42	1,536	1,525
บึงกาฬ	37,224	37,139	-0.23	34,745	35,609	2.49	67,047	68,440	2.08	1,930	1,922
อุดรธานี	32,507	32,377	-0.40	31,821	31,644	-0.56	43,605	42,846	-1.74	1,370	1,354
สกลนคร	31,162	31,144	-0.06	29,849	30,071	0.74	34,397	34,401	0.01	1,152	1,144
หนองคาย	24,976	24,860	-0.46	23,224	23,440	0.93	39,118	39,309	0.49	1,684	1,677
เลย	24,536	24,101	-1.77	23,887	23,692	-0.82	40,306	39,518	-1.96	1,687	1,668
อุบลราชธานี	24,221	24,276	0.23	22,338	22,535	0.88	38,936	39,098	0.42	1,743	1,735
นครราชสีมา	11,007	11,188	1.64	10,082	10,781	6.93	18,489	19,643	6.24	1,834	1,822
นครพนม	10,351	10,358	0.07	9,532	9,883	3.68	11,089	11,405	2.85	1,163	1,154
ศรีสะเกษ	7,963	8,108	1.82	7,495	7,639	1.92	10,829	10,886	0.53	1,445	1,425
อำนาจเจริญ	7,921	8,018	1.22	7,685	7,863	2.32	10,078	10,175	0.96	1,311	1,294
บุรีรัมย์	7,802	7,792	-0.13	7,680	7,691	0.14	12,819	12,729	-0.70	1,669	1,655
หนองบัวลำภู	7,637	7,489	-1.94	7,490	7,288	-2.70	7,588	7,303	-3.76	1,013	1,002
กาฬสินธุ์	6,374	6,417	0.67	6,183	6,311	2.07	7,969	8,034	0.82	1,289	1,273
ชัยภูมิ	5,718	5,727	0.16	5,205	5,415	4.03	9,264	9,536	2.94	1,780	1,761
สุรินทร์	5,293	5,271	-0.42	5,213	5,225	0.23	7,023	6,939	-1.20	1,347	1,328
มุกดาหาร	4,611	4,592	-0.41	4,485	4,515	0.67	7,249	7,201	-0.66	1,616	1,595

ตารางที่ 2-4 (ต่อ)

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ย่นต้น (ไร่)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	ผลผลิต (ตัน)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล (กิโลกรัมต่อไร่)	
	ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567
ยโสธร	4,119	4,109	-0.24	4,095	4,096	0.02	4,984	4,936	-0.96	1,217	1,205
ขอนแก่น	2,049	2062	0.63	1,848	1,866	0.97	2,500	2,495	-0.20	1,353	1,337
ร้อยเอ็ด	2,040	2035	-0.25	2,022	2,013	-0.45	2,885	2,867	-0.62	1,427	1,424
มหาสารคาม	185	185	0.00	123	137	11.38	62	69	11.29	504	502

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

ตารางที่ 2-5 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ในพื้นที่ภาคกลาง ปี 2566-2567

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	ผลผลิต (ตัน)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล (กิโลกรัมต่อไร่)	
	ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567
ภาคกลาง	227,640	228,880	0.54	221,256	222,178	0.42	506,543	504,391	-0.42	2,289	2,272
ประจวบคีรีขันธ์	152,584	153,154	0.37	150,790	151,423	0.42	367,648	365,232	-0.66	2,438	2,412
กาญจนบุรี	21,930	21,724	-0.94	20,490	20,303	-0.91	30,394	29,886	-1.67	1,483	1,472
เพชรบุรี	14,492	15,076	4.03	14,125	14,311	1.32	26,816	26,890	0.28	1,898	1,879
ราชบุรี	11,850	11,836	-0.12	11,444	11,324	-1.05	15,440	15,118	-2.09	1,349	1,335
ปทุมธานี	9,529	9,773	2.56	8,570	9,057	5.68	30,433	32,007	5.17	3,551	3,534
นครนายก	4,824	4,974	3.11	4,400	4,625	5.11	10,784	11,262	4.43	2,451	2,435
สระบุรี	4,691	4,716	0.53	4,646	4,781	2.91	14,474	14,788	2.17	3,115	3,093
ลพบุรี	2,519	2,519	0.00	1,891	1,927	1.90	1,935	1,966	1.60	1,023	1,020
สุพรรณบุรี	2,492	2,460	-1.28	2,365	2,317	-2.03	4,815	4,685	-2.70	2,036	2,022
ชัยนาท	1,277	1,198	-6.19	1,212	1,128	-6.93	1,041	952	-8.55	859	844
พระนครศรีอยุธยา	612	595	-2.78	581	564	-2.93	986	951	-3.55	1,697	1,686
นครปฐม	454	436	-3.96	404	400	-0.99	611	601	-1.64	1,512	1,503
กรุงเทพมหานคร	386	419	8.55	338	18	-94.67	1,166	53	-95.45	3,450	2,925

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

ตารางที่ 2-6 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2566-2567

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	ผลผลิต (ตัน)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล (กิโลกรัมต่อไร่)	
	ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	332,380	333,054	0.20	322,820	325,677	0.89	790,639	792,583	0.25	2,449	2,434
ชลบุรี	112,503	112,715	0.19	110,030	110,928	0.82	303,545	303,721	0.06	2,759	2,738
ตราด	62,929	62,775	-0.24	61,884	61,798	-0.14	157,971	156,782	-0.75	2,553	2,537
สระแก้ว	42,271	42,746	1.12	40,601	41,251	1.60	84,127	85,060	1.11	2,072	2,062
ฉะเชิงเทรา	39,471	39,726	0.65	37,520	38,138	1.65	83,964	84,857	1.06	2,238	2,225
ระยอง	35,331	35,341	0.03	33,531	34,560	3.07	84,162	86,124	2.33	2,510	2,492
จันทบุรี	20,808	20,472	-1.61	20,785	20,438	-1.67	39,022	38,076	-2.42	1,877	1,863
ปราจีนบุรี	19,067	19,279	1.11	18,469	18,564	0.51	37,848	37,963	0.30	2,049	2,045

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

ตารางที่ 2-7 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2566-2567

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	ผลผลิต (ตัน)		เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	ผลผลิตต่อเนื้อที่ ให้ผล (กิโลกรัมต่อไร่)	
	ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567		ปี 2566	ปี 2567
ภาคใต้	5,644,219	5,738,236	1.67	5,335,652	5,461,170	2.35	16,492,944	16,823,494	2.00	3091	3,081
สุราษฎร์ธานี	1,463,697	1,491,357	1.89	1,371,883	1,407,484	2.60	4,420,016	4,525,061	2.38	3,222	3,215
กระบี่	1,208,594	1,220,899	1.02	1,172,660	1,189,674	1.45	3,809,094	3,849,785	1.07	3,248	3,236
ชุมพร	1,037,226	1,047,339	0.98	1,013,020	1,025,214	1.20	3,012,337	3,034,633	0.74	2,974	2,960
นครศรีธรรมราช	703,222	723,193	2.84	654,963	675,969	3.21	2,081,684	2,142,146	2.90	3,178	3,169
ตรัง	326,116	333,073	2.13	291,475	305,112	4.68	859,618	897,640	4.42	2,949	2,942
พังงา	279,713	287,102	2.64	259,459	268,482	3.48	794,152	818,602	3.08	3,061	3,049
ระนอง	163,586	167,767	2.56	153,816	158,674	3.16	480,927	494,746	2.87	3,127	3,118
สตูล	136,327	137,082	0.55	130,096	132,013	1.47	327,135	331,089	1.21	2,515	2,508
พัทลุง	117,026	118,285	1.08	103,171	105,822	2.57	267,884	273,973	2.27	2,597	2,589
สงขลา	96,221	98,912	2.80	82,681	84,351	2.02	217,996	221,590	1.65	2,637	2,627
นราธิวาส	74,209	74,454	0.33	65,681	71,046	8.17	140,354	151,399	7.87	2,137	2,131
ปัตตานี	25,742	26,110	1.43	24,616	25,048	1.75	58,293	59,163	1.49	2,368	2,362
ยะลา	9,372	9,404	0.34	9,106	9,217	1.22	14,908	15,051	0.96	1,637	1,633
ภูเก็ต	3,168	3,259	2.87	3,025	3,064	1.29	8,546	8,616	0.82	2,825	2,812

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

นอกจากเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยในด้านการผลิตปาล์มน้ำมันแล้ว การวางแผนผลิตปาล์มน้ำมันในแต่ละภูมิภาคให้เป็นระบบ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนภายใต้มาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนระดับสากล (Roundtable on Sustainable Palm Oil; RSPO) และเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศและทำให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันสามารถเก็บเกี่ยวและทยอยออกสู่ตลาดได้ตามเวลาที่แตกต่างกันตลอดทั้งปี (ตารางที่ 2-8) ดังนี้

ปาล์มน้ำมันภาคตะวันออก การเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันในภาคตะวันออกนั้น มีวิธีการและข้อควรปฏิบัติที่สำคัญเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม โดยทั่วไปการเก็บเกี่ยวจะทำเมื่อผลปาล์มสุก ซึ่งสังเกตได้จากการเปลี่ยนสีของผล และมีผลร่วงจากทะลายประมาณ 10-12 ผล การเก็บเกี่ยวควรทำอย่างสม่ำเสมอและรวดเร็ว เพื่อลดการสูญเสียและรักษาคุณภาพของผลผลิต โดยผลปาล์มน้ำมันที่ตัดแล้วควรจะดำเนินการจัดส่งให้ถึงโรงงานภายใน 24 ชั่วโมง

ปาล์มน้ำมันภาคใต้ การเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันในภาคใต้ของประเทศไทย ควรทำเมื่อปาล์มสุกได้ที่ โดยพิจารณาจากชนิดของผลปาล์มและจำนวนผลที่ร่วงหล่นจากทะลาย โดยทั่วไปแล้วการเก็บเกี่ยวจะเว้นระยะประมาณ 10-20 วันต่อครั้ง ขึ้นอยู่กับฤดูกาลและปริมาณผลผลิต

ตารางที่ 2-8 ช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทย

ภาค	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ตะวันออก												
ใต้												

ที่มา: จากการสำรวจของกลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

หมายเหตุ: ■ ช่วงเดือนที่เก็บเกี่ยวผลผลิต
■ ช่วงเดือนที่เก็บเกี่ยวผลผลิตมาก

2.6.2 การตลาด

ความต้องการใช้น้ำมันปาล์มในประเทศ โดยตั้งแต่ ปี 2563-2567 มีความต้องการใช้น้ำมันปาล์มดิบในภาคบริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.33 ต่อปี ขณะที่ภาคพลังงานมีแนวโน้มลดลงร้อยละ 7.26 ต่อปี โดย ปี 2567 มีความต้องการใช้น้ำมันปาล์มดิบเพื่อการบริโภค 1.49 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.83 จากปี 2566 ที่มีความต้องการบริโภค 1.45 ล้านตัน และมีความต้องการใช้น้ำมันปาล์มดิบเพื่อพลังงานทดแทน 1.08 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.35 จากปี 2566 ที่มีความต้องการ 1.04 ล้านตัน เนื่องจากในปี 2567 สถานการณ์การท่องเที่ยวและการส่งออกสินค้าของไทยขยายตัวสูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา ส่งผลต่อปริมาณการใช้น้ำมันปาล์มที่เพิ่มขึ้นทั้งในภาคอุปโภคบริโภค และภาคพลังงาน (ตารางที่ 2-10)

จากข้อมูลกระทรวงพาณิชย์ (2568) และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (2568) เมื่อแนวโน้มและการคาดการณ์อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มมีการขยายตัว ในช่วงปี 2568-2569 อุปทานมีทิศทางเพิ่มขึ้น โดยได้ปัจจัยหนุนจาก (1) ผลผลิตต่อไร่ที่สูงขึ้นตามสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยโดยเฉพาะภาคใต้ (2) เพอร์เซ็นต์น้ำมันที่สูงจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงอายุของต้นปาล์มที่เหมาะสม รวมทั้ง (3) แรงจูงใจในการเก็บเกี่ยวจากราคาผลปาล์มที่สูง อย่างไรก็ตาม อุปทานปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มโดยรวมมีทิศทางหดตัวในปี 2570 จากผลกระทบของปรากฏการณ์เอลนีโญ (El Niño) ที่คาดว่าจะกลับมา ส่วนอุปสงค์ในช่วงปี 2568-2570 คาดว่าจะเร่งตัวขึ้น โดยมีแรงขับเคลื่อนหลักมาจากการใช้ในประเทศ ได้แก่ (1) คำสั่งซื้อในอุตสาหกรรมต่อเนื่องโดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และ Oleochemicals ที่จะฟื้นตัวตามภาวะเศรษฐกิจและภาคการท่องเที่ยว (2) ภาคขนส่งที่จะเติบโตตามการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน และ (3) มาตรการภาครัฐในการส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซล โดยผู้ผลิตยานยนต์รายใหญ่มีแนวโน้มพัฒนาเครื่องยนต์ดีเซล เพื่อรองรับการใช้ น้ำมันดีเซลที่มีสัดส่วนไบโอดีเซลสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม การส่งออกอาจเติบโตได้ในอัตราไม่สูงนักแม้จะมีแรงหนุนจากประเทศคู่ค้าของอินโดนีเซีย และมาเลเซียหันมานำเข้าจากไทยทดแทน โดยผลจากการจำกัดการส่งออกของประเทศคู่แข่งคาดว่าจะยังคงหนุนราคาน้ำมันปาล์มให้สูงต่อเนื่องจากปี 2567

ห่วงโซ่การผลิตของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย ประกอบด้วย

1) เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน (อุตสาหกรรมขั้นต้น) มีจำนวนประมาณ 4.1 แสนครัวเรือนทั่วประเทศ ส่วนใหญ่เป็นรายย่อย สำหรับเกษตรกรรายใหญ่มักมีการลงทุนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบเป็นของตนเอง

2) โรงสกัดน้ำมันปาล์มดิบ (อุตสาหกรรมขั้นกลาง) มีจำนวน 124 แห่ง เครื่องจักรที่ใช้กำลังการผลิตน้ำมันปาล์มดิบในประเทศราว 6.7 ล้านตันต่อปี โดยผู้ผลิตรายใหญ่มักมีการขยายการลงทุนสวนปาล์ม เพาะพันธุ์ รวมถึงพัฒนาสายพันธุ์ปาล์มควบคู่ไปด้วย โรงสกัดน้ำมันปาล์มดิบมักนำผลผลิตที่เหลือจากการสกัดน้ำมันปาล์มมาใช้ประโยชน์อื่นๆ อาทิ กากปาล์มใช้ผลิตอาหารสัตว์ ทะลายปาล์มเปล่า เส้นใย และกะลาปาล์มใช้เป็นเชื้อเพลิง ปุ๋ยชีวภาพ และผลิตไฟฟ้า เป็นต้น

3) โรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ (อุตสาหกรรมขั้นปลาย) มีจำนวน 22 แห่ง กำลังการผลิตโดยรวมอยู่ที่ประมาณ 3.0 ล้านตันต่อปี ผู้ประกอบการรายใหญ่มักลงทุนในธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานด้วย อาทิ โรงสกัดน้ำมันปาล์มดิบ และธุรกิจผลิตน้ำมันพืช เป็นต้น

4) อุตสาหกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วยอุตสาหกรรมส่วนเกินในตลาด อาทิ อุตสาหกรรมไบโอดีเซล (B100) อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ และอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล (Oleochemicals) ซึ่งใช้เป็นวัตถุดิบในกลุ่มสินค้าเครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์ประเภททำความสะอาดต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2568) ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2559-2568 ราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิต ปริมาณการใช้และสต็อกภายในประเทศ รวมทั้งสถานการณ์ราคาน้ำมันปาล์มในตลาดโลก โดยราคามีความเคลื่อนไหว ดังนี้ (ตารางที่ 2-9 และรูปที่ 2-8)

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้เป็นราคาจำหน่ายผลผลิตที่สวน ราคามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.02 ต่อปี โดยปี 2568 ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 6.57 บาท เพิ่มขึ้นจาก 6.21 บาท ในปี 2567 ร้อยละ 5.80

2) ราคาน้ำมันปาล์มดิบ (เกรด A) ขายส่งตลาดกรุงเทพในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.22 ต่อปี โดยปี 2568 ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 38.06 บาท เพิ่มขึ้นจาก 35.47 บาท ในปี 2567 ร้อยละ 7.30

3) ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ขายส่งตลาดกรุงเทพในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.64 ต่อปี โดยปี 2568 ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 42.74 บาท เพิ่มขึ้นจาก 39.20 บาท ในปี 2567 ร้อยละ 9.03

4) ราคาน้ำมันปาล์มดิบตลาดมาเลเซียในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.71 ต่อปี โดยปี 2568 ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 34.00 บาท เพิ่มขึ้นจาก 33.09 บาท ในปี 2567 ร้อยละ 2.75

สายพันธุ์ปาล์มน้ำมันทั้งพันธุ์ในประเทศและพันธุ์นำเข้า ซึ่งแต่ละพันธุ์มีจุดเด่นแตกต่างกันไป ทั้งในแง่ของปริมาณผลผลิต คุณภาพทะลาย ความทนทานต่อสภาพแวดล้อม ตลอดจนราคาต้นกล้า และผลตอบแทนที่ได้รับ ซึ่งพันธุ์ปาล์มน้ำมันยอดนิยมที่เกษตรกรไทยนิยมปลูกมีดังนี้

1) ปาล์มพันธุ์เทเนอรา (Tenera) ให้ทะลายขนาดใหญ่ ผลผลิตต่อไร่สูง ทนแล้ง และให้น้ำมันคุณภาพดี เช่น พันธุ์โกลเดน เทเนอรา (KB4) จึงนิยมปลูกเพื่อป้อนเข้าสู่โรงงานสกัดน้ำมัน โดยมีพันธุ์ย่อยที่โดดเด่น เช่น พันธุ์สุราษฎร์ธานี 2 สุราษฎร์ธานี 6 เป็นต้น

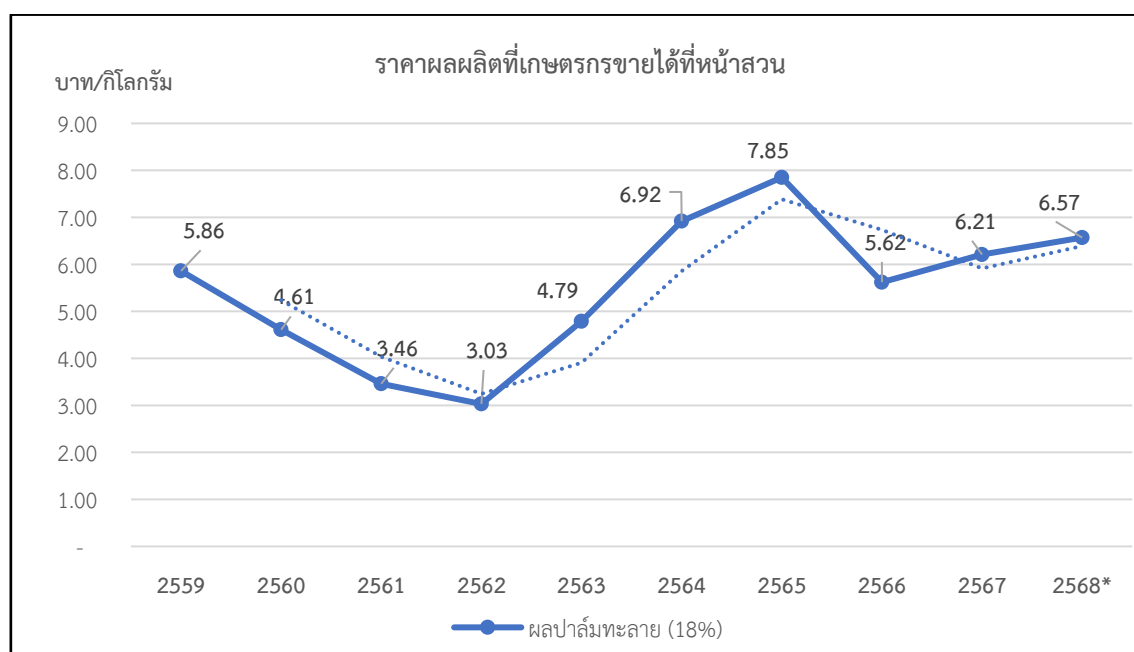
2) ปาล์มพันธุ์ซีหิราด (Cirad) โดดเด่นในด้านความทนทานต่อสภาพแห้งแล้งและโรค ได้เป็นอย่างดี มีลักษณะใบสั้น สะดวกต่อการจัดการสวนและยังให้ผลผลิตสูง โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 4.5-6.0 ตันต่อไร่ต่อปี และมีน้ำหนักต่อทะลายเฉลี่ย 22-25 กิโลกรัม ที่สำคัญคือมีเปอร์เซ็นต์น้ำมันต่อทะลายสูงถึงร้อยละ 26-28 ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่น่าสนใจสำหรับผู้ที่ต้องการผลผลิตน้ำมันคุณภาพ

3) ปาล์มยูนิวานิช (Univanich) ปาล์มลูกผสม ที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้เหมาะกับสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศของไทย โดยเฉพาะในเขตภาคใต้ที่มีฝนตกชุก มีลักษณะเด่นที่ให้ผลผลิตสูงสม่ำเสมอ เปลือกผลบาง เนื้อในหนา มีปริมาณน้ำมันต่อทะลายสูงถึงร้อยละ 28-32 เหมาะสำหรับเกษตรกรที่ต้องการปลูก

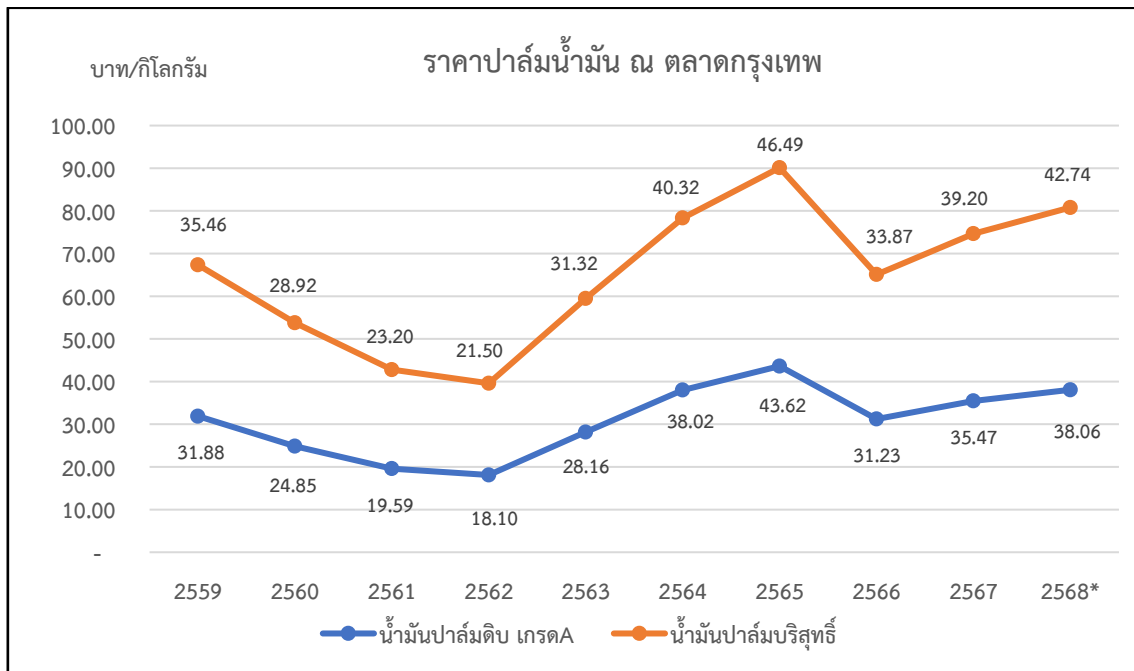
ตารางที่ 2-9 ราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรขายได้ ปี 2559-2568

ปี	ราคาที่เกษตรกรขายได้ เฉลี่ย ^{1/}	ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพ ^{2/}		ราคาน้ำมันปาล์มดิบ ตลาดต่างประเทศ ^{2/}
	ผลปาล์มทะลาย (18%)	น้ำมันปาล์มดิบ เกรด A	น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์	น้ำมันปาล์มดิบตลาดมาเลเซีย
2559	5.86	31.88	35.46	22.86
2560	4.61	24.85	28.92	22.23
2561	3.46	19.59	23.20	18.01
2562	3.03	18.10	21.50	16.05
2563	4.79	28.16	31.32	21.12
2564	6.92	38.02	40.32	35.17
2565	7.85	43.62	46.49	41.62
2566	5.62	31.23	33.87	29.69
2567	6.21	35.47	39.20	33.09
2568*	6.57	38.06	42.74	34.00
เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	5.02	5.22	4.64	7.71

หมายเหตุ: ปี 2568* หมายถึง ประมาณการ

ที่มา: ^{1/} สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2568)^{2/} กระทรวงพาณิชย์ (2568)

รูปที่ 2-7 เปรียบเทียบราคาปาล์มน้ำมันและการคาดการณ์แนวโน้มราคาปาล์มน้ำมัน ปี 2559-2568

รูปที่ 2-8 เปรียบเทียบราคาปาล์มน้ำมัน ณ ตลาดกรุงเทพ ปี 2559-2568

2.6.3 สถิติการค้าปาล์มน้ำมัน

ปัจจุบันปาล์มน้ำมันของไทยสามารถผลิตได้ทุกช่วงเวลา เพราะปัจจุบันการพัฒนาพันธุ์และเทคนิคการผลิตต่าง ๆ ช่วยทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดได้ยาวนานขึ้น การตรวจคัดและควบคุมคุณภาพที่เข้มงวดทั้งในส่วนของเกษตรกรและผู้ส่งออก ตลอดจนเทคโนโลยีการเก็บรักษา และความรวดเร็วในการขนส่ง ทำให้มาตรฐานและคุณภาพของปาล์มน้ำมันประเทศไทยมีมากขึ้น ซึ่งตลอด 5 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2563-2567 ปริมาณการบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี จาก 1.033 ล้านตัน ในปี 2563 เพิ่มขึ้นเป็น 1.490 ล้านตัน ในปี 2567 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.88 การส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 0.297 ล้านตัน ในปี 2563 เป็น 1.065 ล้านตัน ในปี 2567 แม้ว่าประเทศไทยมีผลผลิตน้ำมันปาล์มสูงเป็นอันดับ 3 ของโลก แต่คิดเป็นสัดส่วนน้อยเพียงร้อยละ 4.7 ของผลผลิตน้ำมันปาล์มโลก จึงยังไม่มีบทบาทกำหนดทิศทางราคา โดยพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่ให้ผลผลิต (Harvested Area) อยู่ที่ 6.3 ล้านไร่ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5) ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมัน 18.6 ล้านตัน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.9) สามารถสกัดน้ำมันปาล์มดิบได้ราว 3.3 ล้านตัน (-1.6 เปอร์เซ็นต์) ทั้งนี้ พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันและโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบของไทยส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 85.9 ของพื้นที่เก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันทั่วประเทศ (Harvested Area) โดยเฉพาะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ และชุมพร (สัดส่วนรวมกันร้อยละ 57.4) ที่เหลือกระจายปลูกในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉิยงเหนือ และภาคเหนือ ตามลำดับ (ตารางที่ 2-10) (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2568; กระทรวงพาณิชย์, 2568)

ตารางที่ 2-10 ปริมาณการส่งออกและการบริโภคน้ำมันปาล์มภายในประเทศ ปี 2563-2567

ปริมาณ : ล้านตัน

ปี	ปริมาณส่งออก	บริโภคภายในประเทศ		สต็อกปลายปี	ผลผลิตรวม
		บริโภค	พลังงานทดแทน		
2563	0.297	1.033	1.496	0.209	3.035
2564	0.789	1.235	1.146	0.173	3.343
2565	1.1	1.251	0.919	0.348	3.618
2566	1.033	1.449	1.035	0.287	3.804
2567	1.065	1.49	1.08	0.177	3.812
เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	50.52	9.88	-6.56	7.02	5.93

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2568)

1) การบริโภคปาล์มน้ำมันภายในประเทศ

ในปี 2567 ผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบส่วนใหญ่ใช้บริโภคภายในประเทศด้วยสัดส่วนประมาณ ร้อยละ 72 ของผลผลิตทั้งหมด โดยนำไปใช้ ดังนี้

(1) ใช้กลั่นเป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ (สัดส่วน ร้อยละ 58 ของปริมาณการใช้น้ำมันปาล์มดิบในประเทศ) เพื่อนำไปใช้อุตสาหกรรมอาหาร เช่น ขนมขบเคี้ยว บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป นมข้นหวาน ครีมเทียม มาการีน เนยขาว ไอศกรีม ผลิตภัณฑ์อาหารเสริม รวมถึงอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล และใช้ในการผลิตสินค้าอื่น ๆ เช่น สบู่ เครื่องสำอาง แชมพู น้ำมันหล่อลื่น เป็นต้น

(2) ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมไบโอดีเซลหรือ B100 (สัดส่วน ร้อยละ 42) เพื่อนำไปผสมเป็นน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับยานยนต์ โดยทางการจะปรับอัตราส่วนผสม B100 ในน้ำมันดีเซลให้สอดคล้องกับผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบในแต่ละช่วงเวลา

2) การส่งออกปาล์มน้ำมัน

การส่งออก ในปี 2567 ไทยส่งออกน้ำมันปาล์มดิบประมาณร้อยละ 26 ของผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบทั้งหมด โดยปริมาณการส่งออกของแต่ละปีขึ้นอยู่กับผลผลิตส่วนเกินในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งภาครัฐจะมีมาตรการหรือโครงการส่งเสริมการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบ เพื่อบรรเทาภาวะอุปทานส่วนเกินในประเทศเป็นระยะ เช่นเดียวกับการนำเข้าเฉพาะในช่วงที่เกิดปัญหาการขาดแคลนอุปทานภายในประเทศ เช่น ช่วงที่สต็อกน้ำมันปาล์มดิบต่ำกว่าระดับสินค้าคงคลังสำรอง (Buffer Stock) ซึ่งทางการกำหนดที่ระดับประมาณ 2.5-3.0 แสนตัน โดย ณ สิ้นปี 2567 ไทยมีสต็อกคงเหลือที่ 2.0 แสนตัน คิดเป็นร้อยละ 6 ของผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบทั้งหมด ซึ่งระดับสต็อกน้ำมันปาล์มในประเทศมีผลต่อระดับราคาค่อนข้างมาก โดยตั้งแต่ปี 2558-2567 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบและผลิตภัณฑ์ของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 47.28 ต่อปี และร้อยละ 58.98 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี 2567 คาดว่ามีปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบและผลิตภัณฑ์ 1.06 ล้านตัน มูลค่า 37,980 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก ปี 2566 ที่มีการส่งออก 1.03 ล้านตัน มูลค่า 33,474 ล้านบาท ร้อยละ 3.09 และ 13.46 ตามลำดับ (ตารางที่ 2-11 และรูปที่ 2-9)

3) การนำเข้าปาล์มน้ำมัน

การนำเข้าน้ำมันปาล์มในประเทศไทยมีทั้งการนำเข้าเพื่อใช้ในประเทศ และการนำผ่านเพื่อส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีระเบียบและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น การกำหนดด่านนำเข้าและนำผ่าน การขออนุญาตนำเข้า และการรายงานการนำเข้า ซึ่งการนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบ และผลิตภัณฑ์ของไทย ตั้งแต่ ปี 2558-2567 มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 6.61 และ 0.13 ต่อปี โดยในปี 2567 คาดว่ามีปริมาณการนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบและผลิตภัณฑ์ 68,462 ตัน มูลค่า 3,240 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ที่มีการนำเข้า 56,086 ตัน มูลค่า 3,201 ล้านบาท ร้อยละ 22.07 และ 1.22 ตามลำดับ (ตารางที่ 2-11 และรูปที่ 2-10)

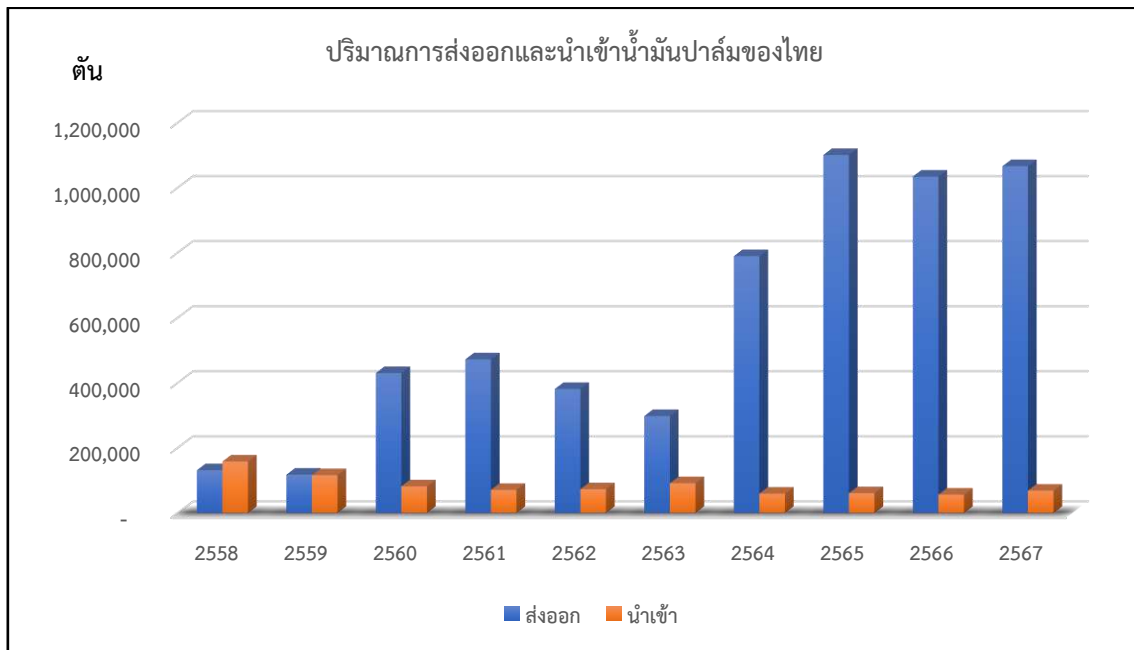
2.6.4 การแปรรูปและการเพิ่มมูลค่าผลผลิตปาล์มน้ำมัน

การแปรรูปปาล์มน้ำมันเป็นกระบวนการที่นำผลปาล์มสดมาผ่านขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อสกัดน้ำมันปาล์มดิบ (Crude Palm Oil-CPO) และน้ำมันเมล็ดในปาล์ม (Palm Kernel Oil-PKO). กระบวนการนี้เริ่มต้นจากการเก็บเกี่ยวผลปาล์มสดและการนึ่งทะลายปาล์มเพื่อหยุดการทำงานของเอนไซม์และทำให้ผลปาล์มร่วงจากทะลายได้ง่ายขึ้น จากนั้นจึงนำผลปาล์มไปสกัดน้ำมันโดยใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อแยกน้ำมันออกจากเนื้อปาล์มและเมล็ด ในน้ำมันปาล์มดิบที่ได้จะถูกนำไปกลั่นเพื่อปรับปรุงคุณภาพและกำจัดสิ่งเจือปน ส่วนเมล็ดในปาล์มจะถูกนำไปสกัดน้ำมันเมล็ดในปาล์มต่อไป ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปปาล์มน้ำมัน เช่น น้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันเมล็ดในปาล์มถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องสำอาง และพลังงาน

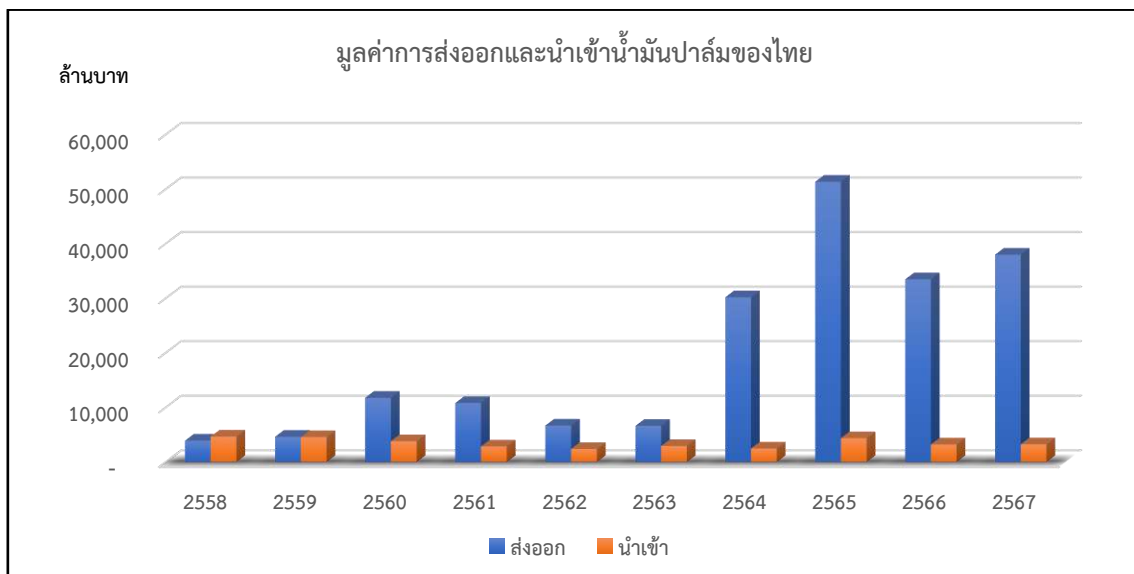
ตารางที่ 2-11 ปริมาณการส่งออกและนำเข้าน้ำมันปาล์มของไทย ปี 2558-2567

ปี	ส่งออก		นำเข้า	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2558	131,189	3,904	158,008	4,650
2559	117,538	4,611	116,037	4,555
2560	429,958	11,752	81,789	3,807
2561	472,038	10,799	70,611	2,837
2562	380,869	6,661	72,959	2,376
2563	297,917	6,619	91,272	2,926
2564	789,495	30,190	59,216	2,461
2565	1,100,479	51,358	60,765	4,360
2566	1,033,993	33,474	56,086	3,201
2567	1,065,892	37,980	68,462	3,240
เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	47.28	58.98	-6.61	-0.13

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2568)

รูปที่ 2-9 ปริมาณการส่งออกและนำเข้าน้ำมันปาล์มของไทย ปี 2558-2567

รูปที่ 2-10 มูลค่าการส่งออกและนำเข้าน้ำมันปาล์มของไทย ปี 2558-2567

บทที่ 3

การวิเคราะห์เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

3.1 การประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ (Qualitative land evaluation) เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินทำให้ทราบว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดต่อการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ โดยพิจารณาจากคุณลักษณะที่ดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละหน่วยที่ดิน (Land Unit; LU) สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช และระดับการจัดการในการใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับแต่ละประเภทการใช้ที่ดิน (Land Utilization Type; LUT) ซึ่งการกำหนดเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจนี้ได้ศึกษาตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983

3.1.1 ระดับความต้องการปัจจัยสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพืชในพื้นที่ต่าง ๆ พบว่า พืชมีความต้องการปัจจัยและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน นอกจากความต้องการด้านพืชแล้ว เกษตรกรแต่ละรายมีการใช้เครื่องจักรสารเคมี แรงงาน เทคโนโลยีหรือเงินทุนที่แตกต่างกัน ดังนั้นปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชสามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ความต้องการด้านพืช (Crop requirements) ประกอบด้วย ความเข้มของแสง อุณหภูมิ ปริมาณน้ำฝนหรือความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโต การระบายน้ำที่เหมาะสม ปริมาณธาตุอาหารพืชในดิน ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก และความอึดด้วยต่าง

2) ความต้องการด้านการจัดการ (Management requirements) เนื่องจากพืชแต่ละชนิดเหมาะสมในสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน เช่น พืชที่สามารถเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่ดอน หากเกษตรกรที่มีพื้นที่เป็นพื้นที่ลุ่มต้องการปลูกพืชนั้น เกษตรกรต้องทำการยกทรงเพื่อไม่ให้มีน้ำขัง ดังนั้นศักยภาพการใช้เครื่องจักรและสภาวะการเกษตรกรรมจึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช

3) ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation requirements) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญของพืชในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ซึ่งมีโอกาสที่ดินเกิดการชะล้างพังทลายได้สูงจากอิทธิพลของดินและน้ำ ส่งผลให้เกิดการสูญเสียธาตุอาหารในดิน ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง รวมถึงปริมาณตะกอนที่ไหลลงสู่ที่ลุ่มอันมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมอีกทางหนึ่ง

นอกจากปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชในแต่ละด้านที่แตกต่างกันแล้ว คุณลักษณะที่แตกต่างกันของดินมีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชที่แตกต่างกัน ดินในแต่ละพื้นที่ยังมีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศซึ่งส่งผลทำให้คุณลักษณะที่ดินแตกต่างกันไปตามวัตถุดิบกำเนิดของดิน ดังนั้นคุณลักษณะที่ดินที่นำมาเป็นเกณฑ์ในการแสดงค่าเพื่อชี้บ่งการเจริญเติบโตของพืช บางกรณีมีปัจจัยเด่นเพียงตัวเดียว เช่น การระบายน้ำของดิน บางกรณีอาจมีปัจจัยเด่นหลายตัว เช่น ความจุในการดูดซับธาตุอาหารสามารถแสดงได้จากค่าของความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก หรือค่าความอึดด้วยต่าง ปัจจัยเด่นหลายตัวนั้นอาจส่งผลกระทบต่อปัจจัยการเจริญเติบโตตามสภาพแวดล้อม ทำให้การนำค่าดังกล่าวมาพิจารณาต้องมีการคาดคะเนผลจากปัจจัยร่วม (Diagnostic factors) โดยประเมินจากกลุ่มคุณลักษณะที่ดินที่มีข้อจำกัดรุนแรงที่สุด ซึ่งส่งผลกระทบต่อปัจจัยการเจริญเติบโตของพืชมากที่สุด เป็นตัวกำหนดระดับความเหมาะสมสำหรับความต้องการของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ดังนั้น การกำหนดระดับความต้องการปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของปาล์มน้ำมัน กำหนดโดยอาศัยช่วงค่าความเหมาะสมจากการคาดคะเนปัจจัยร่วม หากมีช่วงค่าความเหมาะสมมากมีผลให้ค่าพิสัยสูง แต่ค่าปัจจัยใดที่มีช่วงที่มีผลต่อการหยุดชะงักการเจริญเติบโตมีผลให้ค่าพิสัยต่ำ เช่น อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชชนิดหนึ่งถูกกำหนดให้มีค่าพิสัยสูง แต่ช่วงอุณหภูมิที่ทำให้พืชเจริญเติบโตช้าหรือหยุดชะงักการเจริญเติบโตถูกกำหนดให้มีค่าพิสัยต่ำสุด

การกำหนดระดับค่าพิสัยของคุณภาพที่ดินสามารถกำหนดช่วงค่าความเหมาะสมออกเป็น 4 ชั้น ประกอบด้วย ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (S1) ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) และชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N) โดยอาศัยหลักเกณฑ์ในรูปของผลผลิตและการลงทุน สำหรับการเจริญเติบโตของปาล์มน้ำมันสามารถกำหนดระดับความต้องการปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของปาล์มน้ำมันดังแสดงในตารางที่ 3-1

คุณภาพที่ดิน (Land quality) คือ คุณสมบัติของดินที่คำนึงถึงองค์ประกอบของสภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่โดยรอบ เช่น สภาพภูมิอากาศ สภาพพื้นที่ พืชพรรณธรรมชาติ สิ่งมีชีวิตและการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นต้น โดยทั่วไปการประเมินคุณภาพที่ดินทางกายภาพจะประเมินสอดคล้องกับหน่วยที่ดินร่วมกับปริมาณน้ำฝนรายปี ซึ่งในบทที่ 2 ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์หน่วยที่ดินสำหรับการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันแล้ว โดยหน่วยที่ดิน (ซึ่งพิจารณาจากข้อมูลชุดดินและการจัดการที่ดินสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน) ในการศึกษาจะใช้คุณภาพที่ดินจำนวน 9 ชนิด ซึ่งสามารถจัดลำดับความสำคัญของคุณภาพที่ดินดังกล่าวได้ดังนี้

- 1) สภาพการหยั่งลึกของราก (r)
- 2) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)
- 3) การมีเกลือมากเกินไป (x)
- 4) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)
- 5) สารพิษ (z)
- 6) ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)
- 7) ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร (n)
- 8) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s)
- 9) ความชื้นสัมพัทธ์ (h)

รายละเอียดในการประเมินความเหมาะสมของการจัดการที่ดิน และทรัพยากรดินมีรายละเอียด

ดังนี้

ตารางที่ 3-1 ระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของปาล์มน้ำมัน

ความต้องการในการเพาะปลูกปาล์มน้ำมัน			ค่าพิสัย			
คุณภาพที่ดิน	คุณลักษณะที่ดิน	หน่วย	S1	S2	S3	N
ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี	mm.	2,000-3,000	3,000-4,000	4,000-5,000	>5,000
				1,500-2,000	1,200-1,500	<1,200
	ความชื้นสัมพัทธ์	%	>70	60-70	50-60	<50
ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	การระบายน้ำ	ระดับ	ดี, ดีปานกลาง	ค่อนข้างเลว	เลว, ดีเกินไป	เลวมาก
ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s)	ปริมาณธาตุอาหารในดิน	ระดับ	สูงมาก, สูง, ปานกลาง	ต่ำ		
ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n)	CEC ดินล่าง	meq/100g	>15	3-15	<3	
	%B.S ดินล่าง	%	>35	<35		
สภาวะการหยั่งลึกของราก (r)	ความลึกของดิน	cm.	>100	50-100	25-49	<25
การมีเกลือมากเกินไป (x)	ค่าการนำไฟฟ้าของดิน	mmho/cm.	<2	2-3	4-6	>6
สารพิษ (Z)	ระดับความลึกของจาโรไซด์	cm.	>100	50-100	<50	
	ปฏิกิริยาดิน (pH)	-	5.1-6.0	6.1-7.3	7.4-8.4	>8.4
				4.5-5.0	4.0-4.4	<4.0
ความเสียหายจากการกร่อนดิน (e)	ความลาดชัน	class	AB	C	D	>D

ที่มา: ดัดแปลงจากบัณฑิต และคำรณ (2542)

3.1.2 การจัดชั้นความเหมาะสมของที่ดิน

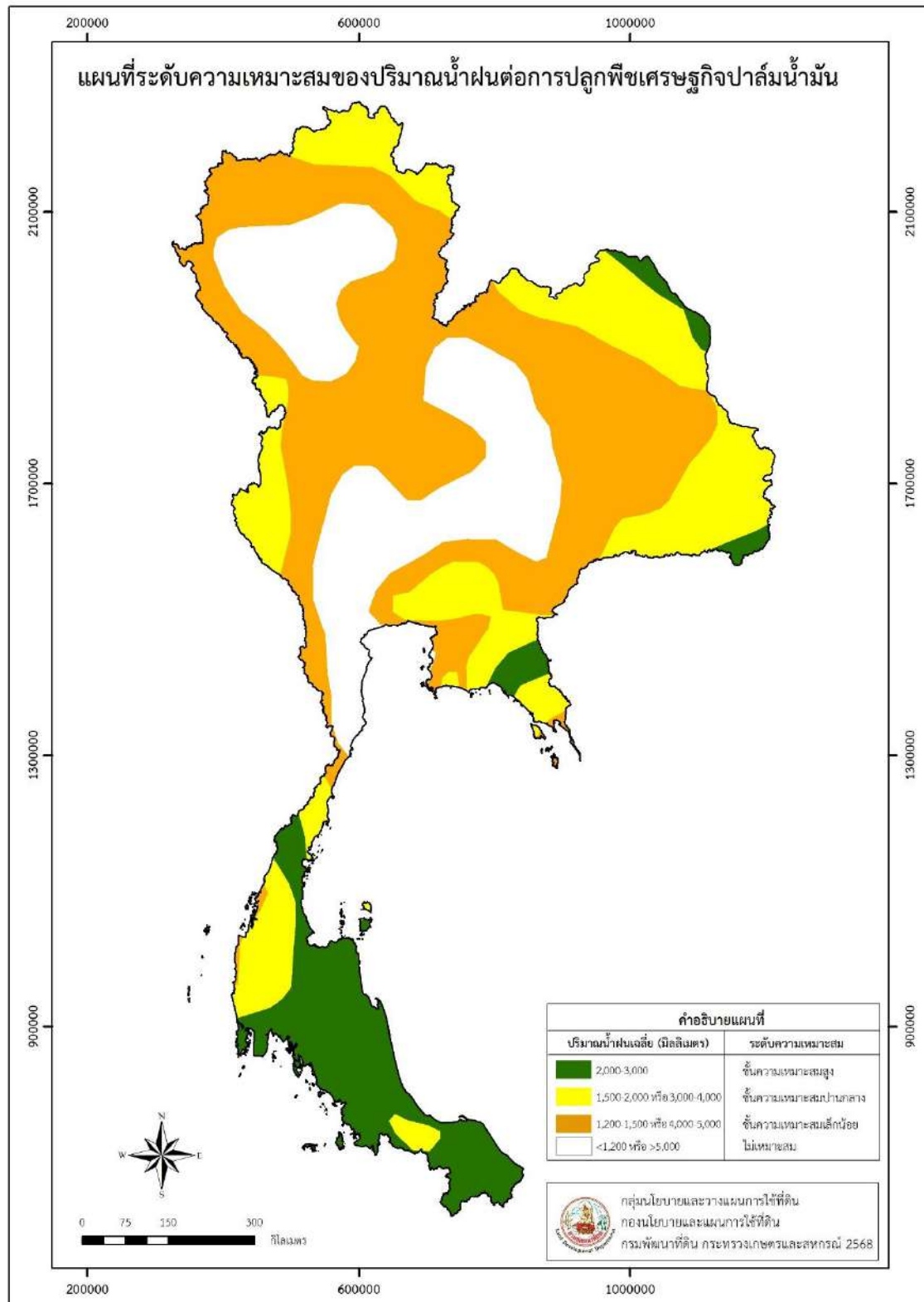
จากหลักการของ FAO framework ได้จำแนกอันดับความเหมาะสมของที่ดินเป็น 2 อันดับ (order) 4 ชั้น (class) โดยแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

- 1) อันดับ ประกอบด้วย
 - (1) อันดับที่เหมาะสม (order S; Suitability)
 - (2) อันดับที่ไม่เหมาะสม (order N; Not suitability)
- 2) ชั้น ประกอบด้วย
 - (1) S1: ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (highly suitable)
 - (2) S2: ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (moderately suitable)
 - (3) S3: ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (marginally suitable)
 - (4) N: ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (not suitable)

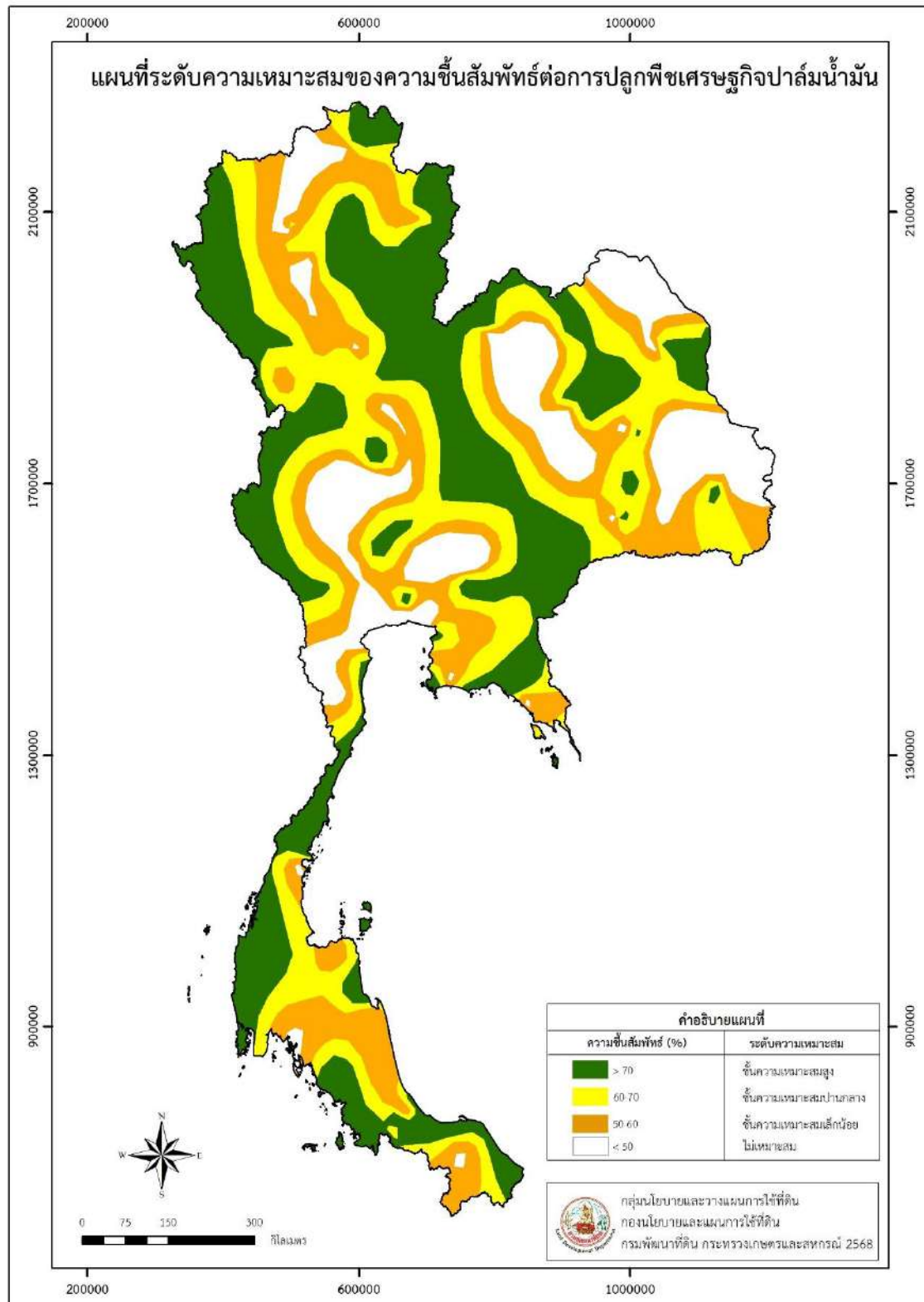
การจัดชั้นความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันมีการจัดชั้นความเหมาะสมของที่ดินสอดคล้องกับหน่วยที่ดินที่กำหนดไว้ ซึ่งหน่วยที่ดินที่นำมาใช้ในการประเมินนั้นประกอบด้วย ทรัพยากรดิน (ชุดดิน) ร่วมกับการจัดการที่ดินและสภาพภูมิอากาศ โดยมีขั้นตอนการจัดชั้นความเหมาะสมของที่ดินดังนี้

1) การจัดชั้นความเหมาะสมของสภาพภูมิอากาศสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน คือผลการจัดความเหมาะสมของสภาพภูมิอากาศจากระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของปาล์มน้ำมัน ร่วมกับข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี และความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยรายปีในรอบ 30 ปี (พ.ศ. 2538-2567) (รูปที่ 3-1 และรูปที่ 3-2) ของประเทศไทยสามารถนำมาพิจารณาชั้นความเหมาะสมของปริมาณน้ำฝนและความชื้นสัมพัทธ์ในการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันได้ (รูปที่ 3-3)

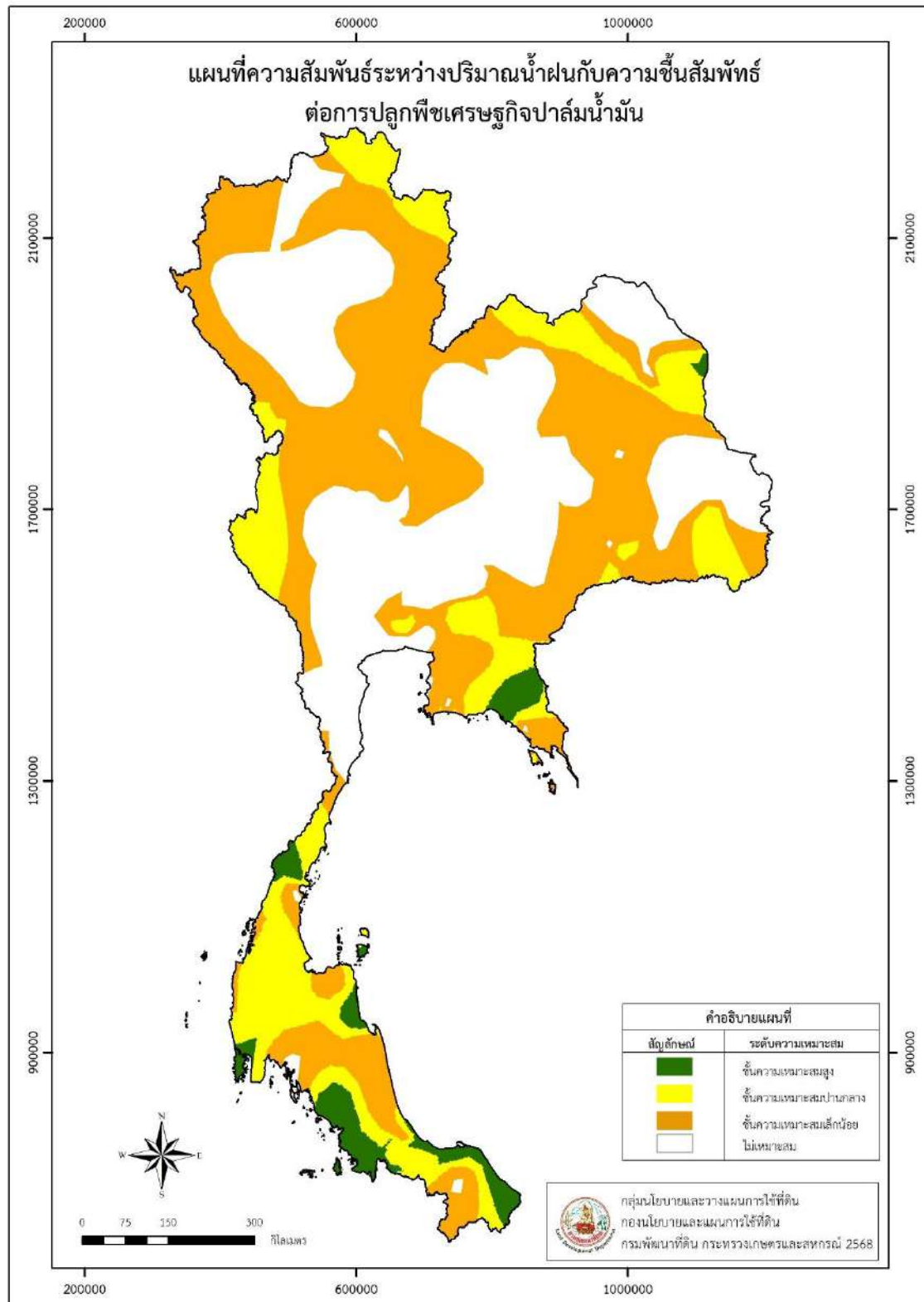
2) การจัดชั้นความเหมาะสมของทรัพยากรดินและการจัดการที่ดิน พิจารณาจากข้อมูลชุดดิน และการจัดการที่ดินสำหรับปลูกปาล์มน้ำมันใช้วิธีการจับคู่ โดยพิจารณาเปรียบเทียบความต้องการปัจจัยคุณภาพที่ดินสำหรับปาล์มน้ำมันกับคุณลักษณะที่ดินของแต่ละหน่วยที่ดินว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับใดและมีข้อจำกัดใดบ้าง ซึ่งคุณลักษณะที่ดินที่มีข้อจำกัดที่รุนแรงที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของปาล์มน้ำมันจะเป็นตัวแทนความเหมาะสมของที่ดินรวมของหน่วยที่ดินนั้น (ตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-4 ถึง 3-9)

รูปที่ 3-1 ระดับความเหมาะสมของปริมาณน้ำฝนต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน

รูปที่ 3-2 ระดับความเหมาะสมของความสัมพันธ์ต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน

รูปที่ 3-3 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนกับความชื้นสัมพัทธ์ต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน

ชั้นความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ทั้งหมด 730,649 ไร่ ประกอบด้วย หน่วยแผนที่ดิน ชุดดินรือเสาะ (Ro) ชุดดินปากจั่น (Pac) ดินรือเสาะที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ro-mw) ดินลำภูราที่มี คีลาแลงอ่อน (LL-pic) ชุดดินลำภูรา (LL) ดินลำภูราที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและมีคีลาแลงอ่อน (LL-mw,pic) ชุดดินวังไผ่ (Wi) ดินรือเสาะที่เป็นดินร่วนละเอียด (Ro-fl) ดินลำภูราที่มีการระบายน้ำ ดีปานกลาง (LL-mw) ซึ่งไม่มีข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ทั้งหมด 51,260,585 ไร่ ประกอบด้วย หน่วยแผนที่ดิน ชุดดินปักธงชัย (Ptc) ชุดดินภูพาน (Pu) ชุดดินพระทองคำ (Ptk) ดินปักธงชัยที่มี การระบายน้ำดีปานกลาง (Ptc-mw) ชุดดินท่าแซะ (Te) ชุดดินห้วยแกลง (Ht) ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินคองหษ์ (Kh) ชุดดินตะพานหิน (Tph) ซึ่งมีข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม ได้แก่ สภาพการหยั่งลึก ของราก (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) สารพิษ (z) ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) และการมีเกลือมากเกินไป (x)

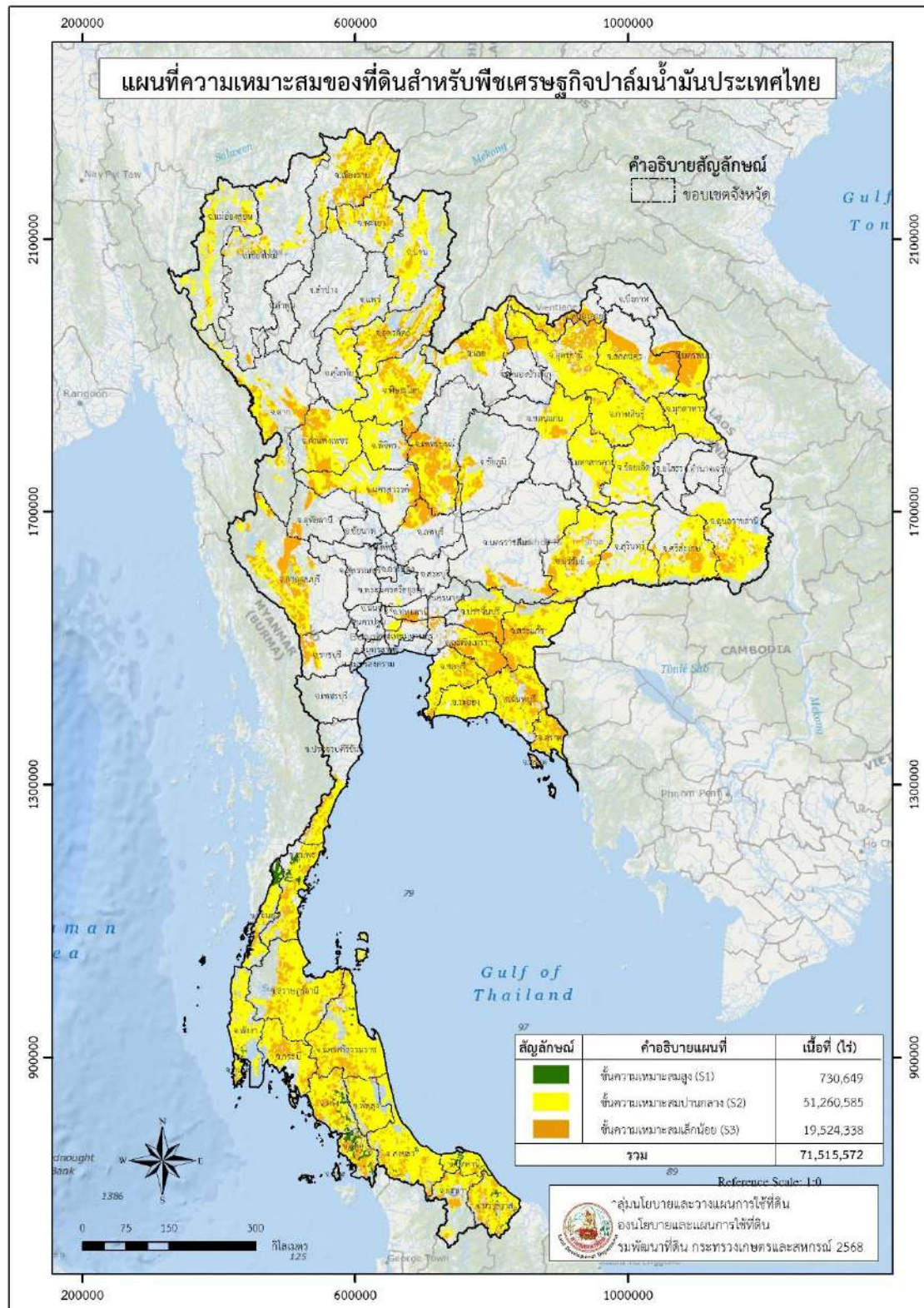
ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ทั้งหมด 19,524,338 ไร่ ประกอบด้วย หน่วยแผนที่ดิน ชุดดินโนนพิสัย (Pp) ชุดดินปลาปาก (Ppk) ชุดดินคลองซาก (Kc) ชุดดินท่ายาง (Ty) ชุดดินบางคล้า (Bka) ชุดดินพล (Pho) ชุดดินชัยบาดาล (Cd) ชุดดินโกสัมพี (Ksp) ชุดดินกบินทร์บุรี (Kb) ดินกบินทร์บุรี ที่มีความอิ่มตัวเบสสูง (Kb-hb) ซึ่งมีข้อจำกัดชั้นความเหมาะสมคือสภาพการหยั่งลึกของราก (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) สารพิษ (z) ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) และการมีเกลือ มากเกินไป (x)

ตารางที่ 3-2 เนื้อที่ชั้นความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันจำแนกตามรายภาค

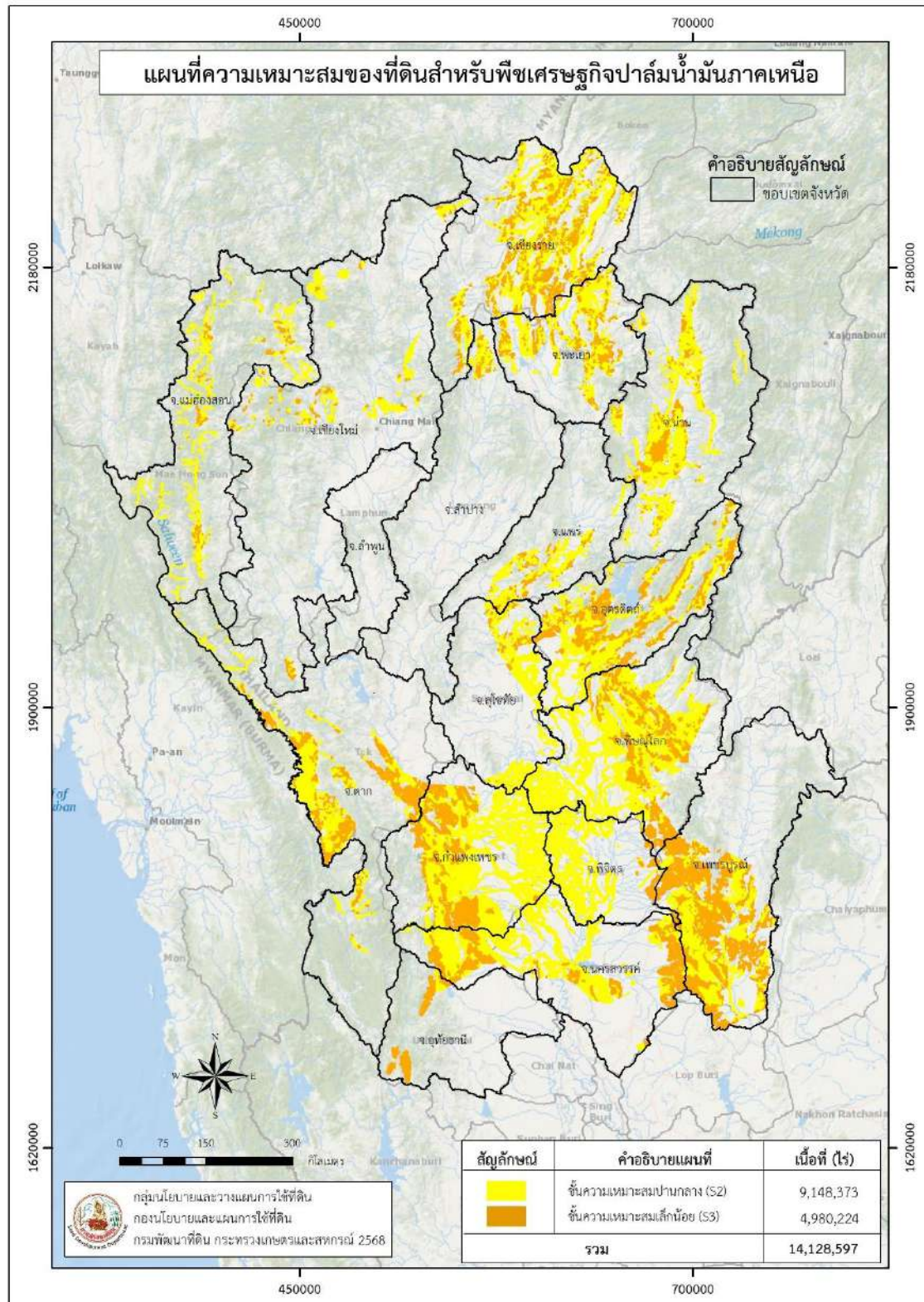
หน่วย : ไร่

ภาค	เหมาะสมสูง (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมเล็กน้อย (S3)	รวม
เหนือ	-	9,148,373	4,980,224	14,128,597
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,744	18,645,491	4,266,942	22,915,177
กลาง	-	2,163,912	1,763,507	3,927,419
ตะวันออก	170,948	7,327,848	4,508,986	12,007,782
ใต้	556,957	13,974,961	4,004,679	18,536,597
รวม	730,649	51,260,585	19,524,338	71,515,572

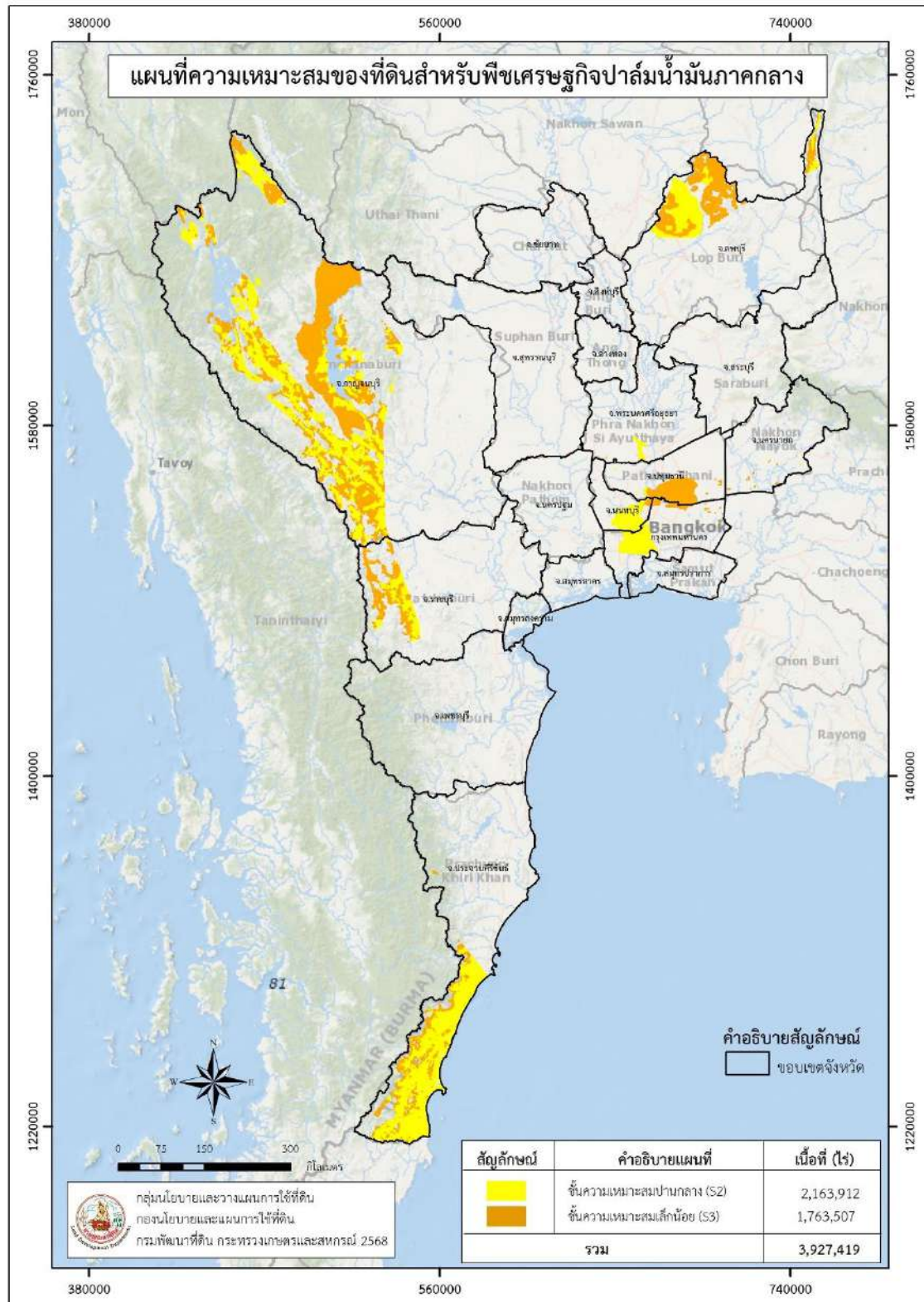
หมายเหตุ: พื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายและพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนไม่ได้นำมาพิจารณาในการคำนวณเนื้อที่

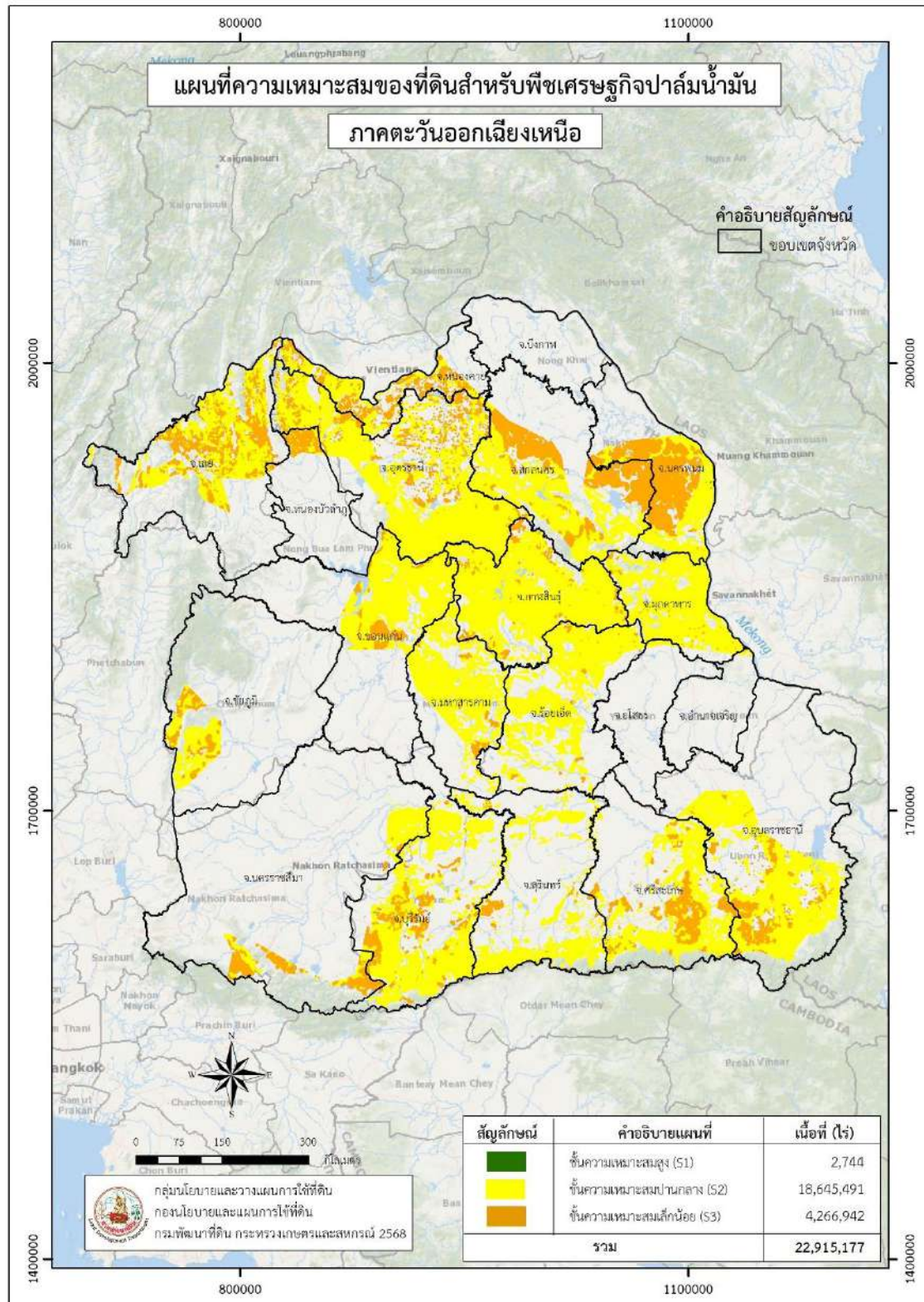
รูปที่ 3-4 ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันของประเทศไทย

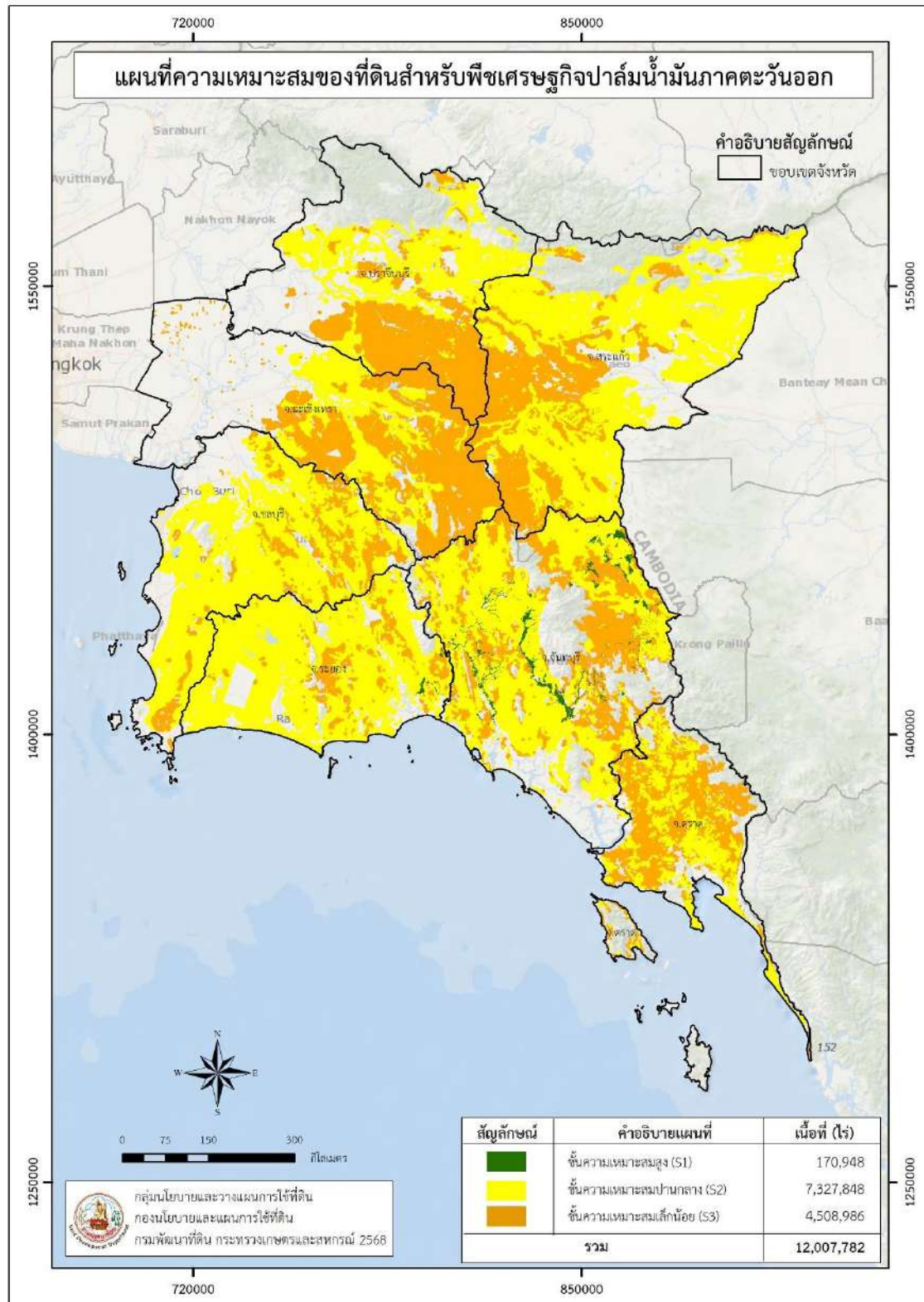
รูปที่ 3-5 ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันของภาคเหนือ

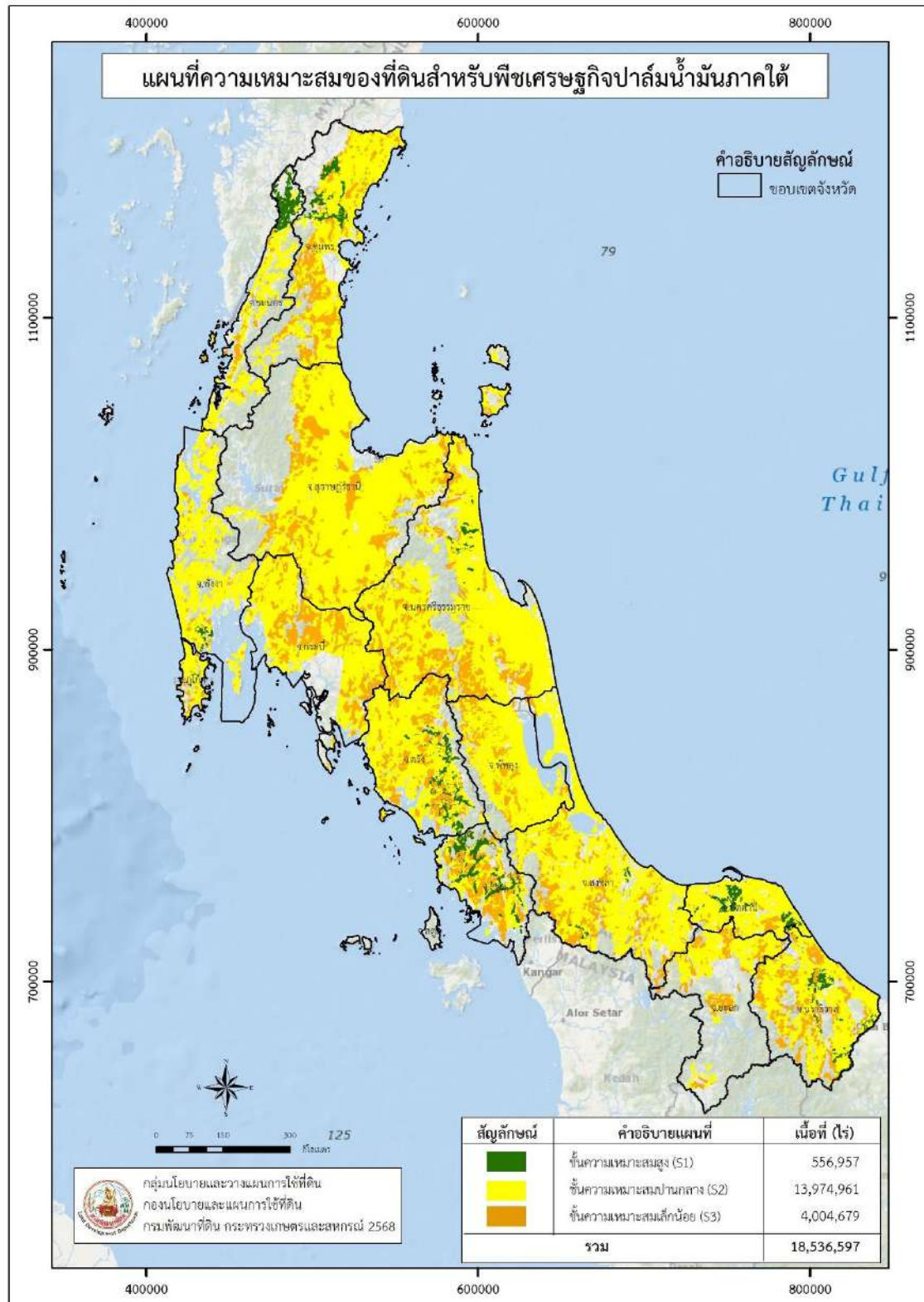
รูปที่ 3-6 ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันของภาคกลาง

รูปที่ 3-7 ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รูปที่ 3-8 ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันของภาคตะวันออก

รูปที่ 3-9 ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันของภาคใต้

3.2 นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันที่ดิน มีทั้งกฎหมาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560¹

มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.2.2 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)²

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ (1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่เราเคยทำทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (2) “ปรับปรุงปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคู่มือใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปรุงปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้ การกินดีอยู่ดี และการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน รวมถึงการมุ่งเน้นในเกษตรสร้างมูลค่า จากการที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้เล่นสำคัญด้านการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรในเวทีโลกด้วยพื้นฐานทางพืชเกษตรเขตร้อน และมีข้อได้เปรียบด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่สามารถพัฒนาต่อยอดโครงสร้างธุรกิจการเกษตรด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มเน้นเกษตรคุณภาพสูงและขับเคลื่อนการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิต การผลิตทั้งเชิงปริมาณ มูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร เพื่อรักษาฐานรายได้เดิมและสร้างฐานอนาคตใหม่ที่สร้างรายได้สูง ทั้งเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัยเกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป และเกษตรอัจฉริยะ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น

¹ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 18 วันที่ 6 เมษายน 2560

²ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียวเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

(1) รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยหยุดยั้งการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงต่อการถูกบุกรุกมีการบริหารจัดการเชิงพื้นที่และมีการบูรณาการทุกหน่วยงานในการเฝ้าระวังและป้องกันการบุกรุกป่าส่งเสริมการฟื้นฟูระบบนิเวศป่าธรรมชาติที่เสื่อมโทรม พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย พื้นที่ป่าต้นน้ำบนพื้นที่สูงชัน และพื้นที่แนวกันชน ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่ต้นน้ำที่เหมาะสมและไม่เกิดผลกระทบโดยกำหนดสิทธิชุมชนที่เข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าจะต้องคำนึงถึงความเปราะบางของระบบนิเวศ ชีตจำกัด และศักยภาพในการฟื้นตัว เพื่อให้ชุมชนมีความรู้สึกหวงแหนเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และมีการปลูกป่าเพิ่มขึ้นตามหลักการผู้ได้รับประโยชน์จากป่าเป็นผู้ดูแลป่า ส่งเสริมปลูกป่าเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมจากป่าปลูกแบบครบวงจรสร้างกลไกหรือระบบตัดฟันระยะยาวที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและกฎหมายสำหรับพื้นที่ที่อยู่นอกเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ของเอกชน โดยให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ควบคู่กับการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสามารถระบุแหล่งกำเนิดของไม้ และป้องกันการลักลอบนำไม้ออกจากป่า รวมถึงการสร้างและพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการเรียนรู้ทางธรรมชาติในเขตชุมชนเมืองและชนบทเพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์และรู้สึกใกล้ชิดธรรมชาติ เกิดความรู้สึกหวงแหน เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และได้รับความสุขจากทรัพยากรธรรมชาติ พร้อมทั้งการแก้ไขปัญหาชุมชนที่ทำกินในเขตป่าโดยเน้นการใช้ประโยชน์ที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในรูปแบบคนอยู่กับป่าอย่างยั่งยืน การจัดทำแผนที่แนวเขตพื้นที่สีเขียว ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่สีเขียวรายจังหวัด การส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชนและป่าครอบครัวแบบมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายภาคประชาชนทุกระดับอายุให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(2) ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โดยส่งเสริมการบริโภคและการผลิตสีเขียวอย่างยั่งยืน ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคและการผลิตวิถีคิดและวิถีชีวิตของบุคคลและองค์กรให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพมากที่สุด การสร้างการมีจิตสำนึกในการผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมกรรมการบริโภคอย่างพอเพียงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการทางสังคมจูงใจผู้บริโภคและผู้ผลิต การสร้างระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมมลพิษในภาคการผลิต และการใช้มาตรการการตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการลดขยะเป็นศูนย์ จัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จยั่งยืน การลดการปล่อยมลพิษและผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงการจัดการการปล่อยมลพิษจากภาคการผลิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจควบคู่กับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมีมลพิษต่ำโดยกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การมีระบบจัดการของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษทุกประเภทที่เพียงพอและมีการจัดการมลพิษได้เป็นไปตามมาตรฐาน มีการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ประกอบการอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกด้วยการวิจัยพัฒนา วัสดุและเทคโนโลยี การเพิ่มศักยภาพการผลิต การใช้ และตลาด ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและเข้าถึงองค์ความรู้ด้านพลังงาน พร้อมทั้งการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวทั้งระบบ ซึ่งรวมถึง การสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานของรัฐมีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่ได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้ภาคเอกชนใช้สินค้าและบริการจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมีการส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ดำเนินการเพื่อรองรับการปลูกป่า และเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่เอกชน การปรับปรุงกลไกรัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนและภาคเอกชน

3.2.3 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)³

ประเด็น (03) การเกษตร มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มผลิตภัณท์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตร และผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตร โดยการให้ความสำคัญกับการยกระดับความสามารถในการแข่งขัน ควบคู่กับการสร้างความมั่นคงทางอาหารและสร้างรายได้ให้กับประเทศ โดยอาศัยจุดเด่นทั้งเอกลักษณ์และความโดดเด่นของสินค้าเกษตร รวมถึงการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของไทย พร้อมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และภูมิปัญญาในการพัฒนาและสร้างมูลค่าสินค้าเกษตร ตลอดจนการบริหารจัดการระบบนิเวศตลอดห่วงโซ่การผลิต ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การตลาด การบริโภค รวมถึงด้านโลจิสติกส์ และการเชื่อมโยงไปยังภาคการผลิตอื่น เช่น การท่องเที่ยวและบริการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ สร้างการเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ และกระจายรายได้ให้กับภาคเกษตรของไทย มีแผนย่อยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) เกษตรปลอดภัย มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และผลิตภัณท์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น ผ่านการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย โดยมีกรอบการค้าระหว่างประเทศ และแนวโน้มความต้องการการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารที่ปลอดภัย ที่ทำให้การผลิตสินค้าเกษตรและอาหารต้องมีการปรับตัวให้เข้าสู่ระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีต่อสินค้าเกษตรและผลิตภัณท์ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่ที่มีคุณภาพและความปลอดภัย

2) ระบบนิเวศการเกษตร มีเป้าหมายเพื่อให้ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น ผ่านการสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเกษตรกรและภาคเกษตรให้สามารถปรับตัวไปสู่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณท์ เพื่อให้มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 140 ตอนพิเศษ 51 ง หน้า 3-1 วันที่ 7 มีนาคม 2566

3.2.4 แผนปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)⁴

1) แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ มีเป้าประสงค์เพื่อยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม และปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไก สถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศตามหลักแนวคิดการบริหารงานคุณภาพที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และลดความเหลื่อมล้ำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ซึ่งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการใช้ที่ดิน คือ “การสร้างเกษตรมูลค่าสูง” โดยประเด็นสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนในเรื่องนี้ มีดังนี้

(1) ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำเกษตรมูลค่าต่ำและไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ไปสู่การปลูกพืช เลี้ยงปศุสัตว์และประมงที่มีมูลค่าสูง

(2) สนับสนุนการทำการเกษตรแบบรวมผลผลิตและรวมจำหน่าย

(3) ขยายพื้นที่ชลประทานให้เกษตรกรมีน้ำใช้สำหรับการผลิตสินค้าเกษตร อย่างเหมาะสม เพียงพอ ทัวถึง และเป็นธรรม

(4) พัฒนากลัสเตอร์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และส่งเสริมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพการเกษตร

(5) พัฒนาสหกรณ์การเกษตรให้มีความความเข้มแข็งและส่งเสริมให้เกิดผู้ให้บริการ ด้านการจัดการเกษตรสมัยใหม่

(6) สร้างผู้ประกอบการเกษตร

(7) ส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงข้อมูล Big Data ด้านการเกษตร และใช้ประโยชน์ จากดิจิทัลแพลตฟอร์ม

(8) เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมอาหาร และเศรษฐกิจชีวภาพตามแนวทาง BCG

2) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเป้าประสงค์เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการดูแล รักษา และฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และมีความสมบูรณ์ยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเกิดความสัมพันธ์ระหว่างการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ บรรเทาผลกระทบ สิ่งแวดล้อม และลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ และมีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางพระราชรัฐ โดยกำหนดกิจกรรม ปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน 4 กิจกรรม ประกอบด้วย

1) เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย 2) การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด

3) การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน และ 4) ปฏิรูประบบ การบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ กรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าว จะส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืน มีพื้นที่สีเขียวเพิ่มมากขึ้น ทั้งในเขตเมืองและชุมชน มลพิษทางอากาศดีขึ้น และเกิดความสัมพันธ์ระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ ประโยชน์ทรัพยากรทางบก ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งแวดล้อม และระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 44 ง หน้า 89 วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564

3.2.5 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)⁵

มีวัตถุประสงค์ เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” มีหมุดหมายและเป้าหมายการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง มีเป้าหมายการพัฒนา ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น

กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มสูง กลยุทธ์ย่อยที่ 2.4 ส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกพืชในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง

กลยุทธ์ที่ 8 การส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและรักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสมไว้เป็นฐานการผลิตการเกษตร กลยุทธ์ย่อยที่ 8.2 คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพและขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรให้มากขึ้น รวมถึงการกำหนดเขตการใช้พื้นที่ทำการเกษตรที่เหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 9 การพัฒนาฐานข้อมูลและคลังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รวมทั้งผลักดันให้มีการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ย่อยที่ 9.1 พัฒนาระบบคลังข้อมูลด้านเกษตรให้เชื่อมโยงกัน และเป็นข้อมูลเปิด เพื่อเป็นฐานสำหรับนำไปใช้งานประยุกต์ต่อยอดในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ (อาทิ น้ำ ดิน ป่า ทะเล) 2) ด้านการเกษตร เช่น ความเหมาะสมของพื้นที่ในการผลิตสินค้าเกษตร และทะเบียนเกษตรกร เป็นต้น 3) ด้านการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ อาทิ แนวโน้มราคาสินค้าเกษตร แหล่งรับซื้อ และ 4) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

3.2.6 เป้าหมายการพัฒนายั่งยืนในประเทศไทย (Sustainable Development Goals: SDGs)

องค์การสหประชาชาติ ได้จัดทำวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 มีวัตถุประสงค์เพื่อบังคับความยากจนในทุกมิติและทุกรูปแบบ โดยมีเป้าหมายการพัฒนายั่งยืนเป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนายั่งยืนของโลกในอีก 15 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2559-2573) ซึ่งครอบคลุม 3 เสาหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่าง ๆ เป้าหมายการพัฒนายั่งยืนมีทั้งหมด 17 เป้าหมาย ประกอบไปด้วย 169 เป้าหมายย่อย โดยเป้าหมายที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1) เป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

- เป้าหมายย่อย 2.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลิตภาพและการผลิต ซึ่งจะช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง และภัยพิบัติอื่น ๆ และจะช่วยพัฒนาคุณภาพของดินและที่ดินอย่างต่อเนื่อง ภายในปี พ.ศ. 2573

2) เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน ต่อสู้กับการกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

- เป้าหมายย่อย 15.3 ต่อด้านการกลายสภาพเป็นทะเลทราย พื้นฟูที่ดินและดินที่เสื่อมโทรม รวมถึงที่ดินที่ได้รับผลกระทบจากการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ภัยแล้ง และอุทกภัย และพยายามที่จะบรรลุถึงความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน ภายในปี พ.ศ. 2573 (สหประชาชาติประเทศไทย, ม.ป.ป.)

⁵ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง หน้า 1 วันที่ 1 พฤศจิกายน 2565

3.2.7 ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

- 1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
 - (1) สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร Smart Farmer, Smart Group, Smart Enterprise
 - (2) เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกร
 - (3) บริหารจัดการแรงงานภาคเกษตรและเทคโนโลยีเพื่อทดแทนแรงงานอย่างเป็นระบบรองรับสังคมเกษตรสูงอายุ
 - 2) ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
 - (1) บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
 - (2) ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรให้มีความสมดุลและยั่งยืน
- (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2560)

3.2.8 แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566-2570

- 1) ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง

แนวทางการพัฒนา

 - (1) ส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน
 - (2) พัฒนาและยกระดับการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตร และบริการมูลค่าสูง
 - (3) ยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและพัฒนากระบวนการตรวจสอบย้อนกลับ
 - (4) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอนาคต
 - (5) สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย
 - (6) ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถี
 - 2) ประเด็นการพัฒนาที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร

แนวทางการพัฒนา

 - (1) ส่งเสริมการผลิตและบริโภคสินค้าเกษตรที่รักษาระบบนิเวศและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
 - (2) ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีความปลอดภัย
 - (3) ส่งเสริมการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรอย่างเต็มประสิทธิภาพ
 - (4) สร้างความสมดุลในการใช้ทรัพยากรทางการเกษตร
 - (5) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
 - 3) ประเด็นการพัฒนาที่ 4 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตร

แนวทางการพัฒนา

 - (1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์เกษตร
 - (2) สร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงทางการเกษตร
 - (3) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์
 - (4) ส่งเสริมและพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร
 - (5) พัฒนาระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านการเกษตร
 - (6) ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร
- (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565)

3.2.9 นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2566-2580)⁶

มีวิสัยทัศน์ คือ “การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน” ประกอบด้วยนโยบายหลัก 4 ด้าน ได้แก่

1) ประเด็นนโยบายด้านที่ 1 การสงวนห้ามที่ดินของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และการรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสงวนหวงห้ามและบริหารจัดการที่ดินของรัฐในภาพรวม และมุ่งเน้นการอนุรักษ์ ดูแลรักษา และฟื้นฟูพื้นที่ป่าธรรมชาติและป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ของประเทศให้มีความอุดมสมบูรณ์และรักษาความสมดุลทางธรรมชาติเพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นไปตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แนวทางการพัฒนา

- (1) แนวทางการพัฒนาหลักที่ 1 การแก้ไขปัญหาความทับซ้อนเกี่ยวกับแนวเขตที่ดินของรัฐ
 - การแก้ไขแนวเขตที่ดินของรัฐ
 - การให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการกำหนดแนวเขตที่ดินของรัฐ
- (2) แนวทางการพัฒนาหลักที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
 - การป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ
 - การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
 - การแก้ไขปัญหาข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชนเกี่ยวกับที่ดินของรัฐ
- (3) แนวทางการพัฒนาหลักที่ 3 การอนุรักษ์ ดูแลรักษา และฟื้นฟูพื้นที่ป่า เพื่อรักษาความสมดุลทางธรรมชาติด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม
 - การอนุรักษ์ สงวน หวงห้าม และคุ้มครองพื้นที่ป่าเพื่อความสมดุลของระบบนิเวศ
 - การดูแลรักษาและบริหารจัดการพื้นที่ป่าให้คงสภาพในการรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ

- การฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมให้คืนความสมบูรณ์ด้วยการมีส่วนร่วม

2) ประเด็นนโยบายด้านที่ 2 การใช้ที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐและเอกชนมีความเหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินและสมรรถนะของดิน มีความสมดุล และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ และความมั่นคงของประเทศตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

- (1) แนวทางการพัฒนาหลักที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐและเอกชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด
 - การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
 - การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐและเอกชน

⁶ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 140 ตอนพิเศษ 32 ง หน้า 96 วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2566

(2) แนวทางการพัฒนาหลักที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินรายสาขาอย่างเหมาะสมตามศักยภาพ

- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร
- การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการชุมชนเมืองและชนบทให้มีความสามารถในการปรับตัวเพื่อรองรับความเสี่ยงและภัยพิบัติ
- การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐานอย่างสมดุลและยั่งยืน
- การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม่น้ำ และปากแม่น้ำอย่างเหมาะสมและยั่งยืน สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่
- การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษ

3) ประเด็นนโยบายด้านที่ 3 การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการกระจายถือครองที่ดินด้วยวิธีการที่เหมาะสมและเป็นธรรม รวมถึงการจัดการที่ดินทำกิน และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

แนวทางการพัฒนา

(1) แนวทางการพัฒนาหลักที่ 1 การยกระดับเครื่องมือและกลไกกำกับควบคุมการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม

- การยกระดับเครื่องมือกระจายการถือครองที่ดิน
- การพัฒนากลไกกำกับควบคุมการกระจายการถือครองที่ดิน

(2) แนวทางการพัฒนาหลักที่ 2 การจัดที่ดินทำกินให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

- การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในลักษณะแปลงรวมโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์
- การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดที่ดินให้ประชาชนในลักษณะอื่น

4) ประเด็นนโยบายด้านที่ 4 การบูรณาการและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินอย่างมีเอกภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพของระบบบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินให้เอื้อต่อการกำหนดทิศทางและกำกับดูแลการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดความเป็นเอกภาพ

แนวทางการพัฒนา

(1) แนวทางการพัฒนาหลักที่ 1 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินให้มีประสิทธิภาพ

- การพัฒนากลไกเชิงสถาบันและบุคลากร
- การพัฒนากลไกการมีส่วนร่วม

(2) แนวทางการพัฒนาหลักที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม

- การพัฒนาโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

- การพัฒนาเครื่องมือสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
- (3) แนวทางการพัฒนาหลักที่ 3 การพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
 - การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม
 - การเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรม

3.2.10 แผนปฏิบัติการการกรมนาพัฒนาที่ดิน ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570

- 1) ประเด็นการพัฒนาที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินให้เหมาะสมด้วยระบบบริหารจัดการเชิงรุก
 - (1) กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนา ยกระดับ และเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรในพื้นที่เขตเกษตรกรรมขั้นดี
 - (2) กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มผลิตภาพและลดความเสื่อมโทรมของดินในเขตเกษตรกรรมศักยภาพสูง
 - (3) กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเกษตรกรรมศักยภาพต่ำ
 - (4) กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มผลิตภาพและพัฒนากการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เฉพาะ
- 2) ประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset)
 - (1) กลยุทธ์ที่ 1 บริหารจัดการข้อมูลทรัพยากรดินและที่ดินตามหลักธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance)
 - (2) กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินสู่การปฏิบัติ
 - (3) กลยุทธ์ที่ 3 สร้างเครือข่ายข้อมูลทรัพยากรดิน

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2565)

3.2.11 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการค้าอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

- 1) ยุทธศาสตร์การปฏิรูปปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบ ปี พ.ศ. 2560–2579 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 6 ด้าน ดังนี้
 - (1) ยุทธศาสตร์ด้านการผลิต
 - เพิ่มเปอร์เซ็นต์น้ำมัน สร้างเครือข่ายสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ผู้ตัดปาล์ม ลานเท และโรงสกัดน้ำมันปาล์ม ร่วมกันพัฒนาเปอร์เซ็นต์น้ำมัน โดยการพัฒนา/ส่งเสริม และให้ความรู้เรื่องการตัดปาล์มคุณภาพที่ถูกต้อง ผ่านการสร้างเครือข่ายอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน และน้ำมันปาล์มทั้งระบบ โดยมีคณะทำงานระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล กำกับดูแลและแก้ไขปัญหาให้เกิดความเป็นธรรมทุกฝ่าย รวมถึงส่งเสริมการผลิตในพื้นที่ที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มเปอร์เซ็นต์น้ำมันให้สูงขึ้น
 - เพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อไร่และลดต้นทุนการผลิต โดยวางแผนการผลิต ในพื้นที่ที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน ตามหลักการแผนที่เกษตรเพื่อบริหารจัดการเชิงรุก (Agriculture Map for Adaptive Management) ส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และช่วงเวลา ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมันผ่านศูนย์เรียนรู้ ทั้งพื้นที่ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม โดยการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ และการอบรมเกษตรกรเรื่องการจัดการดิน ผลักดันการวิจัยและการพัฒนาด้านการผลิต การบริหารจัดการในการลดต้นทุนและลดการสูญเสียจากการเก็บเกี่ยว

- เพิ่มรายได้เสริมให้เกษตรกรศึกษาวิจัยและส่งเสริมสินค้าเกษตรอื่น ๆ ที่สามารถปลูกเลี้ยง แซม หรืออยู่ร่วมกันในสวนปาล์มตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่

(2) ยุทธศาสตร์ด้านนวัตกรรม

- พัฒนาอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลขั้นต้น ส่งเสริมการใช้และการลงทุนในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป และส่งเสริมอุตสาหกรรมต่อเนื่องให้ครบวงจร รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยนวัตกรรมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบูรณาการองค์ความรู้เทคโนโลยี

- พัฒนาอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลขั้นปลาย ศึกษาข้อมูลความเป็นไปได้ใน การผลิต การตลาด เทคโนโลยี การลงทุนอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ตลอดจนอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง และจัดทำแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลขั้นต้นจนถึงขั้นปลาย

- การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบ เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล ที่ครอบคลุมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบ การส่งเสริมการลงทุน การวิจัยนวัตกรรมและเทคโนโลยี และการกำหนดมาตรฐานและศูนย์ทดสอบผลิตภัณฑ์

- พัฒนาเทคโนโลยีเครื่องจักรในอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลให้เป็นของไทยและสนับสนุนให้ผู้ผลิตเทคโนโลยีในประเทศไทย

(3) ยุทธศาสตร์ด้านมาตรฐาน

- การเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยว ทบทวนมาตรฐานสินค้าเกษตรเกี่ยวกับ ปาล์มน้ำมัน เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้จริงและกำหนดระยะเวลาในการบังคับใช้ และส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาให้เกษตรกรมีการเพาะปลูกตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี รวมทั้งการนำมาตรฐานทะเลาะปาล์มไปปฏิบัติ

- การซื้อขายผลปาล์มน้ำมันให้เป็นไปตามมาตรฐาน แต่งตั้งคณะทำงานระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล กำกับและแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน และใช้มาตรการด้านกฎหมายเพื่อควบคุมคุณภาพปาล์มน้ำมัน

- มาตรฐานโรงงาน พัฒนามาตรฐานโรงสกัดฯ ให้ได้คุณภาพ (Green Industry) โดยมีโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสีเขียว จัดเสริมสร้างองค์ความรู้และประชาสัมพันธ์แนวทางการพัฒนา เพื่อให้เกิดการเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน เพิ่มประสิทธิภาพมาตรฐานโรงงานสกัดฯ ส่งเสริมโรงงานสกัดรวมให้รับซื้อปาล์มทั้งทะเลาะ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการ การขออนุญาตตั้งโรงงานสกัดฯ ให้สอดคล้องกับพื้นที่ปลูก และอุปสงค์-อุปทาน รวมทั้งนวัตกรรมในการผลิตกำหนดมาตรฐานน้ำมันที่โรงงานสกัดฯ ผลิตได้

- มาตรฐานตลอดห่วงโซ่อุปทาน ผลักดันการผลิตให้ได้มาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับของตลาดโลก โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานสากล และข้อมูลเพื่อจัดทำหลักเกณฑ์การผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน

(4) ยุทธศาสตร์ด้านพลังงาน

- การศึกษาวิจัย ศึกษาปรับปรุงคุณภาพน้ำมันไบโอดีเซลให้มีคุณภาพดีขึ้น เพื่อให้สามารถเพิ่มสัดส่วนการใช้น้ำมันปาล์มสูงขึ้น
- เพิ่มปริมาณการใช้น้ำมันปาล์ม บูรณาการหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการเพิ่มสัดส่วนการใช้น้ำมันไบโอดีเซลให้สูงขึ้น

(5) ยุทธศาสตร์ด้านการตลาด

- การบริหารจัดการ บริหารจัดการด้านอุปสงค์-อุปทาน และ Buffer Stock และการลด/ยกเลิกการแทรกแซงตลาด โดยการกำกับดูแลราคาน้ำมันปาล์มและน้ำมันพืชปาล์ม ให้เป็นไปตามต้นทุนและกลไกตลาด รวมถึงสร้าง ความเป็นธรรมด้านราคา
- ขยายตลาดผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มเชื่อมโยง SME กับอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์ม และอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลทั้งระบบ
- ระบบข้อมูล จัดตั้งศูนย์ข้อมูลปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบ แต่งตั้ง คณะทำงานเพื่อประมวลข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน กำหนดรายการ และรูปแบบข้อมูล โดยเชื่อมกับ ระบบการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ ของโลก และด้านอุปสงค์ - อุปทานของประเทศไทย และ ประชาสัมพันธ์การเผยแพร่ข้อมูล โดยเฉพาะเครือข่ายอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

(6) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ

- ผลักดันให้ พระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย
- การติดตามกำกับดูแล โดยคณะกรรมการและคณะทำงาน 6 ด้าน ประเมินผล ยุทธศาสตร์การปฏิรูปปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบ (ด้านการผลิต)

2) มาตรการภาครัฐ

(1) คณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ 11 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมัน แห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กนป.” หรือ “Thailand Oil Palm Board” เพื่อกำหนดนโยบาย และ แผนการบริหารและพัฒนาปาล์มน้ำมันของประเทศ ให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ โดยมีอำนาจหน้าที่สำคัญ คือ กำหนดนโยบายเกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน กำหนด มาตรการ และพื้นที่ส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันให้เพียงพอกับความต้องการใช้ในประเทศ รวมถึง ส่งเสริมอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันครบวงจร และส่งเสริมการใช้อย่างยั่งยืนจากผลผลิต จากอุตสาหกรรม ปาล์มน้ำมันและของที่เหลือใช้จากปาล์มน้ำมันและอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน โดย กนป. กำหนดนโยบาย และมาตรการเกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน ดังนี้

- โครงการบริหารจัดการสมดุลน้ำมันปาล์ม ปี 2566 – 2567 คณะอนุกรรมการ เพื่อบริหารจัดการปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มด้านการตลาด (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็น ประธาน กรรมการค้ำภายใน เป็นฝ่ายเลขานุการ) มีมติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2566 เห็นชอบการดำเนิน โครงการฯ เพื่อลดปริมาณสต็อกน้ำมันปาล์มดิบส่วนเกินและรักษาเสถียรภาพราคาปาล์มน้ำมันและ น้ำมันปาล์มในประเทศ

- คณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ (กนป.) โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธาน มีมติเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2566 ให้ทบทุนรายละเอียดโครงการฯ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2566 ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตรเพื่อยกระดับรายได้ และคุณภาพชีวิตเกษตรกรอย่างยั่งยืน

- มาตรการการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพปาล์ม ประกาศคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน (กกร.) กำหนดให้ปิดป้ายแสดงราคาซื้อขายปาล์มที่มีอัตราในการสกัดน้ำมันปาล์มดิบ (OER) ร้อยละ 18 ขึ้นไป และห้ามปิดป้ายแสดงราคาซื้อขายปาล์มร่วน และกนป. มีมติ (27 พ.ย. 66) เห็นชอบการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการซื้อขายผลปาล์มน้ำมัน โดยกำหนด “ห้ามมิให้ผู้ประกอบการจูงตัวซื้อผลปาล์มน้ำมัน (ลานเท) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้ผลปาล์มน้ำมันร่วนอย่างไม่เป็นธรรมชาติ ไม่ว่าจะได้โดยใช่เหตุหรือจงใจสำหรับล่อลวงให้เสียผลประโยชน์ปาล์มน้ำมันที่เป็นตะแกรง อุปกรณ์หรือสิ่งอื่นใดสำหรับแยกผลปาล์มน้ำมันร่วน”

(2) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับปาล์มน้ำมัน ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 เป็นการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร (ปาล์มน้ำมัน) กำหนดเกณฑ์ การปฏิบัติที่ดีในการผลิตปาล์มน้ำมัน (Oil Palm Production) ครอบคลุมตั้งแต่แปลงปลูกจนถึงการขนส่งทะลายปาล์มน้ำมัน (Oil Palm Bunch) ไปยังแหล่งรวบรวมผลผลิต (ลานเท) หรือโรงงานสกัดน้ำมัน ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อให้ได้ทะลายปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพดีปลอดภัยเหมาะสมสำหรับเป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตน้ำมันปาล์ม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน

3) มาตรการการค้าต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

(1) มาตรฐาน Roundtable on Sustainable Palm Oil หรือ RSPO เป็นมาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติมากที่สุดในขณะนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการเติบโตและการใช้ผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มที่ผ่านมาตรฐานสากลที่น่าเชื่อถือ สอดรับกับแนวทาง ESG (Environmental, Social, Governance) เน้นความยั่งยืนทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล โดยใช้เกณฑ์ชี้วัดจาก Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) เป็นองค์ประกอบหลักในการสร้างมาตรฐานให้กับเกษตรกรไทย นำไปสู่การผลิตที่ยั่งยืน เพื่อให้ผู้บริโภคตระหนักถึงความสำคัญและใส่ใจกับการเลือกผลิตภัณฑ์ที่มาจากกระบวนการผลิตตามมาตรฐาน RSPO มากขึ้น จากนั้นไป มาตรฐาน RSPO จะมีบทบาทเรื่องความยั่งยืน (Sustainability) มากขึ้นจากกฎเกณฑ์การค้าโลกด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดมากขึ้น โดย RSPO ได้กำหนดหลักการ 8 ข้อ เพื่อเป็นกรอบการผลิตปาล์มที่ยั่งยืน โดยครอบคลุมตั้งแต่การบริหารจัดการ การปฏิบัติตามกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความมุ่งมั่นให้เกิดความโปร่งใส การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ ความมุ่งมั่นในการทำให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเงินในระยะยาว วิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดของผู้ปลูกปาล์มน้ำมันและโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ ความรับผิดชอบต่อพนักงาน บุคคลและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากผู้ปลูกปาล์มและโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม การพัฒนาการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ใหม่อย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม และ ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงกิจกรรมหลักอย่างต่อเนื่อง

(2) มาตรการ EU Deforestation Regulation: EUDR สหภาพยุโรป (EU) ออกกฎระเบียบสินค้าปลอดการตัดไม้ทำลายป่า (EU Deforestation Regulation: EUDR) มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2566 กำหนดให้การส่งออกและนำเข้า 7 กลุ่มสินค้า ได้แก่ โกโก้ กาแฟ ถั่วเหลือง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน โค และไม้ รวมถึงผลิตภัณฑ์แปรรูป ต้องผ่านการตรวจสอบและรายงานที่มาของสินค้าว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดไม้ทำลายป่าหรือ การทำให้ป่าเสื่อมโทรม ซึ่งมาตรการ EUDR กำหนดระยะเวลาเปลี่ยนผ่าน 18 เดือน สำหรับผู้ประกอบการรายใหญ่ และ 24 เดือน สำหรับผู้ประกอบการรายย่อย โดยสินค้าที่นำเข้าและส่งออกจาก EU ต้องผ่านข้อกำหนด 3 ข้อ คือ ผลผลิตของสินค้าต้องไม่ได้มาจากการบุกรุกพื้นที่ป่า (Deforestation-Free) กระบวนการผลิตที่ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับการตรวจสอบและประเมินสินค้า (Due Diligence)

3.2.12 การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารนโยบายปาล์มน้ำมันของภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการผลิต ให้เกษตรกรพัฒนาคุณภาพการผลิตปาล์มน้ำมันตามยุทธศาสตร์การบริหารนโยบายปาล์มน้ำมันของภาครัฐทั้งระบบ เพราะการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมันจะตอบสนองความต้องการของประเทศและแข่งขันได้ภายใต้กรอบการค้าเสรีในระดับโลก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ใช้ปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ในการผลิตของอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล เพื่อการแข่งขันในการดำเนินธุรกิจตอบสนองความต้องการภายในประเทศ อุปโภคและบริโภคและการพัฒนาอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลขั้นต้นและขั้นสูง ต้องใช้การลงทุนเทคโนโลยีและนวัตกรรม การวิจัยและพัฒนา พัฒนาผลิตภัณฑ์ และปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันทั้งระบบเพื่อรองรับอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล พัฒนาการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนามาตรฐานตลอดโซ่อุปทาน สร้างตลาดราคาที่มีเสถียรภาพ มีมาตรฐานในการกำหนดราคาซื้อขาย มีการควบคุมจุดรับซื้อผลปาล์มสด ทำให้ระบบการซื้อขายผลปาล์มได้มาตรฐาน รับซื้อผลปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพสูง มีการกำหนดมาตรการควบคุมราคา นโยบายพลังงานเชิงยืดหยุ่นเป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพด้านการตลาดและราคา เสริมสร้างนโยบายการตลาดน้ำมันปาล์มและผลิตภัณฑ์ที่เป็นไปตามกลไกตลาดที่ก่อให้เกิดการแข่งขันและกระจายผลประโยชน์สู่ผู้เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การใช้เป็นพืชพลังงาน กำหนดยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาพลังงานทดแทนส่งเสริมให้เกษตรกรชาวสวนปาล์มมีส่วนร่วมในการผลิตและการใช้พลังงานทดแทนอย่างกว้างขวาง มีการปรับมาตรการจูงใจในการลงทุนจากภาคเอกชนให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารจัดการ การบริหารเพื่อให้เกษตรกรได้ราคาที่เหมาะสมเป็นธรรมและมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการ โดยบริหารอุปสงค์อุปทานให้สอดคล้องกัน และจะยกเลิกมาตรการแทรกแซงตลาดตั้งแต่ปี 2565 เป็นต้นไป มีการขยายตลาดผลิตภัณฑ์ เชื้อเพลิง เอสเอ็มอีกับอุตสาหกรรมการผลิตน้ำมันปาล์มและโอเลโอเคมีคอล ตลอดจนผลักดันการส่งออกปาล์มน้ำมันไปยังประเทศในกลุ่มซีแอลเอ็มวี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนากฎหมายและข้อบังคับ ผลักดันพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันให้มีผลบังคับใช้ภายในกรอบเวลา คาดว่าจะมีการเสนอร่างกฎหมายให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาภายในปี 2560 และมีผลบังคับใช้ในปี 2561 ปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ จัดตั้งองค์กรมหาชน และกองทุนพัฒนาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จัดทำพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มให้เป็นวาระแห่งชาติ ปฏิรูปกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ให้มีความเป็นเอกภาพและสอดคล้องกัน และให้เกษตรกรชาวสวนปาล์มมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

3.3 ศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดในการผลิตและการตลาด

3.3.1 การวิเคราะห์ SWOT

1) จุดแข็ง

(1) ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตปาล์มน้ำมันรายใหญ่ เป็นแหล่งผลิตสำคัญของโลก อันดับ 3 ของโลกรองจากอินโดนีเซียและมาเลเซีย ทำให้มีปริมาณผลผลิตที่ค่อนข้างมากสำหรับรองรับความต้องการภายในประเทศ

(2) ห่วงโซ่อุปทานครบวงจร อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทยมีระบบห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ต้นน้ำ (เกษตรกรผู้ปลูก) กลางน้ำ (โรงสกัด) ไปจนถึงปลายน้ำ (โรงกลั่นและผู้ผลิตสินค้า) ซึ่งช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มและตำแหน่งงาน

(3) ผลผลิตต่อไร่สูงเมื่อเทียบกับพืชน้ำมันอื่น ปาล์มน้ำมันให้ผลผลิตน้ำมันต่อพื้นที่สูงกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่น เช่น ถั่วเหลือง ทำให้เป็นพืชเศรษฐกิจที่น่าสนใจในแง่ของประสิทธิภาพ

(4) มีความชำนาญปลูกและเทคโนโลยีการผลิตที่ดี ประเทศไทยมีเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องที่สามารถแข่งขันได้ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและลดของเสีย

(5) ประเทศไทยมีภูมิอากาศและภูมิประเทศเหมาะสมในการปลูกปาล์ม โดยเฉพาะภาคใต้ที่มีอากาศร้อนชื้น มีปริมาณฝนเหมาะสมและเพียงพอในการปลูกปาล์มน้ำมัน

2) จุดอ่อน

(1) ผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าคู่แข่งหลัก แม้ผลผลิตต่อไร่จะสูงเมื่อเทียบกับพืชน้ำมันอื่น แต่ยังต่ำกว่าอินโดนีเซียและมาเลเซีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตและความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก

(2) การบริหารจัดการที่ยังขาดประสิทธิภาพ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะปลูกที่ถูกต้อง ทำให้ผลผลิตและคุณภาพของปาล์มน้ำมันไม่สม่ำเสมอ

(3) ราคาไม่มีความผันผวน ราคาปาล์มน้ำมันดิบมีความผันผวนสูง ซึ่งสร้างความไม่แน่นอนให้กับรายได้ของเกษตรกรและผู้ประกอบการ

3) โอกาส

(1) ความต้องการใช้ที่เพิ่มขึ้น ความต้องการใช้ปาล์มน้ำมันในอุตสาหกรรมต่อเนื่องยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งในอุตสาหกรรมอาหาร ไบโอดีเซล และโอเลโอเคมีคอล

(2) การเติบโตของตลาดไบโอดีเซล การส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือกของภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไบโอดีเซล (B7, B10) ถือเป็นโอกาสสำคัญในการเพิ่มความต้องการใช้ปาล์มน้ำมันในประเทศ

(3) การส่งออกที่ขยายตัว แม้ไทยจะมีส่วนแบ่งการตลาดโลกไม่มากนัก แต่การส่งออกมีโอกาสเติบโตได้ โดยเฉพาะเมื่อประเทศคู่แข่งอย่างอินโดนีเซีย มีนโยบายจำกัดการส่งออก

(4) การพัฒนาสู่การผลิตที่ยั่งยืน กระแสความยั่งยืนในระดับโลกเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการและเกษตรกรไทยที่จะพัฒนาการผลิตให้ได้มาตรฐานสากล เช่น RSPO เพื่อเพิ่มมูลค่าและเข้าถึงตลาดใหม่ ๆ

(5) หน่วยงานรัฐบาลและเอกชนมีการศึกษาวิจัยของด้านการผลิต เทคโนโลยีการผลิต เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิต รวมทั้งการลดต้นทุนการผลิต

4) ข้อจำกัด

(1) สภาพภูมิอากาศ/ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ/ภัยพิบัติมีอิทธิพลต่อปริมาณและคุณภาพปาล์มน้ำมัน รวมทั้งทำให้ต้นทุนการจัดการสูงขึ้น

(2) กำลังการผลิตของโรงงานสกัดที่สูงเกินปริมาณผลผลิต ทำให้เกิดการแย่งชิงวัตถุดิบและต้นทุนที่สูงขึ้น

(3) การแทรกแซงจากนโยบายภาครัฐ การบริหารจัดการและนโยบายของภาครัฐมีอิทธิพลอย่างมากต่ออุตสาหกรรม ทำให้ขาดความคล่องตัวในการแก้ไขปัญหา

(4) นโยบาย/มาตรการด้านการผลิตไม่ต่อเนื่อง ระบบการถ่ายทอดความรู้ไม่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ที่เข้าไปแนะนำหรืออบรมเป็นครั้งคราวไม่ต่อเนื่องและอาจไม่ตรงกับปัญหาความต้องการของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ ขาดการติดตามประเมินผล ซึ่งไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ทำให้เกษตรกรไม่เชื่อมั่นที่จะยอมรับ

(5) การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตและค่าขนส่งผลผลิตสูงขึ้น

3.3.2 การจัดทำกลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix

1) กลยุทธ์เชิงรุก (SO)

(1) ส่งเสริมการผลิตและขยายพื้นที่ปลูกในเขตเหมาะสมทางการเกษตร โดยใช้จุดแข็งด้านภูมิอากาศและเทคโนโลยีการผลิตที่มีอยู่ เพื่อรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมอาหารและพลังงานทางเลือก (O1 O2 O3)

(2) พัฒนาและต่อยอดระบบห่วงโซ่อุปทานครบวงจร (Value Chain Integration) ให้เชื่อมโยงตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ เพื่อเพิ่มมูลค่าและความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก (S2 O3 O4)

(3) ผลักดันมาตรฐานการผลิตที่ยั่งยืน (RSPO ISCC) โดยใช้ความชำนาญและเทคโนโลยีที่มี เพื่อให้เข้าถึงตลาดส่งออกใหม่และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ (S4, O4, O5)

(4) สร้างเครือข่ายการวิจัยและพัฒนา (R&D Network) ระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและลดต้นทุนต่อหน่วย (S4 O5)

2) กลยุทธ์เชิงรับ (ST)

(1) จัดทำระบบบริหารจัดการความเสี่ยงด้านภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ โดยอาศัยเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการที่ดี เพื่อรักษาปริมาณและคุณภาพผลผลิต (S4 T1)

(2) ปรับสมดุลกำลังการผลิตระหว่างโรงงานและพื้นที่ปลูก ด้วยข้อมูลเชิงพื้นที่และระบบห่วงโซ่อุปทานที่ครบวงจร (S2 T2)

(3) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบาย และสร้างกลไกการบริหารจัดการอุตสาหกรรมที่มีเสถียรภาพ (S2 T3 T4)

(4) ใช้สถานะประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ของโลก (S1) เป็นจุดแข็งในการเจรจาเชิงนโยบาย และข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ เพื่อสร้างเสถียรภาพของตลาด (S1 T3)

3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)

(1) ยกระดับการจัดการแปลงปลูกและผลผลิต โดยใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ เช่น ระบบเกษตรแม่นยำ (Precision Agriculture) และระบบข้อมูลภูมิสารสนเทศ เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ให้เทียบเท่าประเทศคู่แข่ง (W1 O5)

(2) พัฒนานองค์ความรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่อเนื่อง ให้แก่เกษตรกร ผ่านโครงการอบรมและระบบติดตามผล (W2 O5)

(3) สร้างกลไกบริหารความเสี่ยงราคาปาล์มน้ำมัน เช่น การประกันรายได้ หรือการพัฒนาแพลตฟอร์มซื้อขายล่วงหน้า เพื่อรับมือกับความผันผวนของราคา (W3 O2)

(4) ใช้โอกาสจากตลาดไบโอดีเซลและนโยบายพลังงานสะอาดของรัฐ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายภายในประเทศ ลดความเสี่ยงจากตลาดโลก (W3 O2)

4) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (WT)

(1) ปรับโครงสร้างการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ โดยใช้ข้อมูลพื้นที่เหมาะสมทางการเกษตร (Agro-Zoning) และลดพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง/น้ำท่วม (W1 T1)

(2) สร้างระบบบริหารจัดการผลผลิตและราคาที่มีประสิทธิภาพ เช่น ศูนย์กลางรวบรวมผลผลิต หรือสหกรณ์การเกษตร เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง (W2 W3 T2)

(3) ปรับปรุงระบบถ่ายทอดความรู้และการติดตามผลให้ต่อเนื่อง ลดปัญหาการฝึกอบรมไม่ตรงจุด (W2 T4)

(4) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนการผลิตและพึ่งพาพลังงานฟอสซิลน้อยลง เพื่อลดผลกระทบจากราคาน้ำมันที่สูง (W1 W3 T5)

บทที่ 4

เขตการใช้ที่ดิน

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม การเกษตรของประเทศไทย เนื่องจากเป็นแหล่งวัตถุดิบหลักในการผลิตน้ำมันพืชสำหรับบริโภค และผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องในภาคอุตสาหกรรม เช่น ไบโอดีเซล สบู่ เครื่องสำอาง และเคมีภัณฑ์อุตสาหกรรมต่าง ๆ อีกทั้งปาล์มน้ำมันมีศักยภาพในการให้ผลผลิตน้ำมันต่อพื้นที่สูงกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่น ทำให้เป็นพืชที่มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจสูง สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่อง รวมทั้งมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายด้านพลังงานทดแทนของประเทศ

นอกจากนี้ ปาล์มน้ำมันยังมีความสำคัญในมิติด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากการปลูกและแปรรูปสามารถพัฒนาให้เป็นระบบเกษตรกรรมที่มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านการจัดการพื้นที่ การใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม และการรับรองมาตรฐานการผลิตตามหลักสากล เช่น RSPO หรือ ISCC ซึ่งช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในตลาดโลก ทั้งยังเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ลดการพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันพืช และส่งเสริมความมั่นคงทางพลังงานของประเทศในระยะยาว

การจัดทำเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันของประเทศไทย พิจารณาจากสถานภาพของทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของปาล์มน้ำมัน เช่น สถานภาพทรัพยากรดิน ขอบเขตป่าไม้ตามกฎหมาย สภาพภูมิอากาศ การจัดการที่ดินสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ตลอดจนสภาพการใช้ที่ดิน โดยเฉพาะพื้นที่ที่ปลูกปาล์มน้ำมัน เป็นต้น ร่วมกับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 โดยมีเป้าหมายในการสร้างสังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน ยึดพื้นฐานความเพียงพอในการบริโภคในประเทศ และการสร้างรายได้จากการส่งออก การกำหนดเขตการใช้ที่ดินจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการบริหารจัดการพืชเศรษฐกิจตลอดห่วงโซ่อุปทานเพื่อสนับสนุนในการตัดสินใจการปลูก รวมถึงมาตรการในการจัดการ

4.1 หลักเกณฑ์การกำหนดเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ

การกำหนดเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน พิจารณาลักษณะทางกายภาพ ข้อมูลเศรษฐกิจ สังคม และการตลาด ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดิน ร่วมกับยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยมีหลักการดังนี้

- เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันมีขอบเขตการดำเนินงานในพื้นที่เกษตรกรรมนอกเขตพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี (เขตพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น)
- พื้นที่พิจารณาจากพื้นที่ปลูกจริงในปัจจุบันร่วมกับระดับความเหมาะสมของที่ดินในระดับต่าง ๆ

4.1.1 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมมาก (Z-I) มีหลักเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

- 1) เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันปานกลางถึงสูง
- 2) สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันปลูกปาล์มน้ำมันและมีการจัดการน้ำในพื้นที่
- 3) เป็นพื้นที่เกษตรกรรมนอกเขตพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

4.1.2 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมปานกลาง (Z-II) มีหลักเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

- 1) เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันเล็กน้อย
- 2) สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันปลูกปาล์มน้ำมันและมีการจัดการน้ำในพื้นที่
- 3) เป็นพื้นที่เกษตรกรรมนอกเขตพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

4.1.3 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมน้อย (Z-III) มีหลักเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

- 1) เป็นพื้นที่ที่ไม่มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน
- 2) สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันปลูกปาล์มน้ำมันและมีการจัดการน้ำในพื้นที่
- 3) เป็นพื้นที่เกษตรกรรมนอกเขตพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

4.2 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันทั้งประเทศ มีเนื้อที่รวม 6,420,154 ไร่ รายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1 ถึง 4-6)

4.2.1 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมมาก (Z-I)

มีเนื้อที่ 4,606,482 ไร่ หรือร้อยละ 71.75 ของเนื้อที่เขตการใช้ที่ดิน โดยภาคใต้เป็นภาคที่มีเนื้อที่ในเขตนี้นมากที่สุด เท่ากับ 4,061,066 ไร่ หรือร้อยละ 88.16 ของเนื้อที่เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมมาก (Z-I) โดยจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเนื้อที่ในเขตนี้นมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดกระบี่ และ จังหวัดชุมพร

4.2.2 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ที่มีความเหมาะสมปานกลาง (Z-II)

มีเนื้อที่ 991,816 ไร่ หรือร้อยละ 15.45 ของเนื้อที่เขตการใช้ที่ดิน โดยภาคใต้เป็นภาคที่มีเนื้อที่ในเขตนี้นมากที่สุดเท่ากับ 822,916 ไร่ หรือร้อยละ 82.97 ของเนื้อที่เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมปานกลาง (Z-II) โดยจังหวัดกระบี่มีเนื้อที่ในเขตนี้นมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดชุมพร

4.2.3 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ที่มีความเหมาะสมน้อย (Z-III)

มีเนื้อที่ 821,856 ไร่ หรือร้อยละ 12.80 ของเนื้อที่เขตการใช้ที่ดิน โดยภาคตะวันออกเป็นภาคที่มีเนื้อที่ในเขตนี้นมากที่สุด เท่ากับ 552,912 ไร่ หรือร้อยละ 67.28 ของเนื้อที่เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (Z-III) โดยจังหวัดกระบี่มีเนื้อที่ในเขตนี้นมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดพังงา

ตารางที่ 4-1 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน

หน่วย : ไร่

ภาค/จังหวัด	Z-I	Z-II	Z-III	รวม
รวมทั้งประเทศ	4,606,482	991,816	821,856	6,420,154
ภาคตะวันออก	288,713	110,474	8,312	407,499
จันทบุรี	14,458	5,388	2,334	22,180
ฉะเชิงเทรา	29,942	18,153	214	48,309
ชลบุรี	123,841	20,354	273	144,468
ตราด	34,644	38,072	3,726	76,441
ปราจีนบุรี	7,900	13,096	45	21,041
ระยอง	41,211	1,404	1,707	44,322
สระแก้ว	36,716	14,007	15	50,738
ภาคใต้	4,061,066	822,916	552,912	5,436,893
กระบี่	730,123	227,468	213,429	1,171,020
ชุมพร	611,839	120,539	140,398	872,776
ตรัง	277,149	50,038	15,688	342,875
นครศรีธรรมราช	666,009	122,671	13,019	801,699
นราธิวาส	39,097	24,469	3,126	66,692
ปัตตานี	18,656	497	1,860	21,013
พังงา	210,741	14,938	47,676	273,355
พัทลุง	95,483	7,161	768	103,412
ภูเก็ต	3,265	99	613	3,977
ยะลา	6,191	452	530	7,173
ระนอง	79,447	20,926	31,165	131,538
สงขลา	77,449	7,580	2,924	87,954
สตูล	47,210	38,913	13,825	99,949
สุราษฎร์ธานี	1,198,406	187,164	67,890	1,453,460

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

หน่วย : ไร่

ภาค/จังหวัด	Z-I	Z-II	Z-III	รวม
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	106,988	36,100	124,635	267,723
เลย	6,270	4,310	5,096	15,676
กาฬสินธุ์	6,553	182	3	6,738
ขอนแก่น	565	12	1,288	1,865
ชัยภูมิ	477	232	3,951	4,661
นครพนม	2,550	2,272	7,021	11,842
นครราชสีมา	1,253	342	10,983	12,577
บึงกาฬ	-	-	43,850	43,850
บุรีรัมย์	7,142	396	384	7,922
มหาสารคาม	198	-	37	235
มุกดาหาร	3,582	79	327	3,988
ยโสธร	46	-	4,671	4,718
ร้อยเอ็ด	1,784	25	486	2,296
ศรีสะเกษ	11,147	1,155	846	13,148
สกลนคร	9,908	6,603	14,535	31,046
สุรินทร์	5,198	210	221	5,629
หนองคาย	10,828	7,119	7,174	25,121
หนองบัวลำภู	334	708	5,936	6,977
อำนาจเจริญ	270	19	6,696	6,985
อุดรธานี	20,009	10,624	3,856	34,488
อุบลราชธานี	18,874	1,814	7,273	27,961

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

หน่วย : ไร่

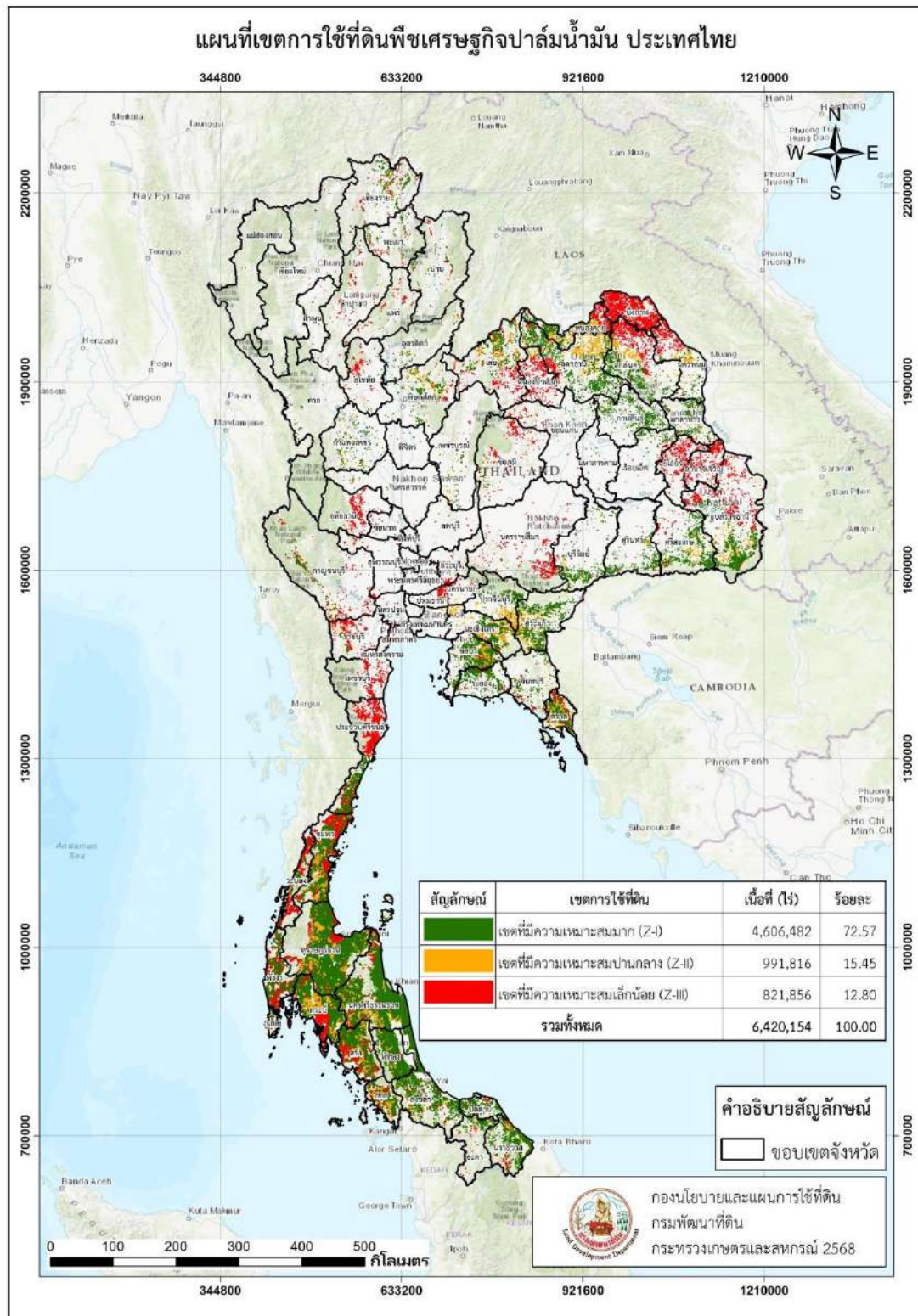
ภาค/จังหวัด	Z-I	Z-II	Z-III	รวม
ภาคเหนือ	36,798	10,023	19,187	66,008
เชียงใหม่	1	4	205	209
เชียงราย	6,908	487	1,064	8,459
เพชรบูรณ์	3,738	2,849	823	7,409
แพร่	105	38	1,223	1,366
แม่ฮ่องสอน	4	2	2	8
กำแพงเพชร	5,812	2,190	2	8,004
ตาก	1,165	282	127	1,574
นครสวรรค์	738	201	725	1,664
น่าน	544	72	363	980
พะเยา	1,390	241	541	2,172
พิจิตร	1,019	24	95	1,137
พิษณุโลก	9,682	3,220	639	13,542
ลำปาง	77	18	1,637	1,733
ลำพูน	-	-	531	531
สุโขทัย	1,711	12	3,728	5,451
อุตรดิตถ์	3,904	383	44	4,331
อุทัยธานี	-	-	7,438	7,438

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

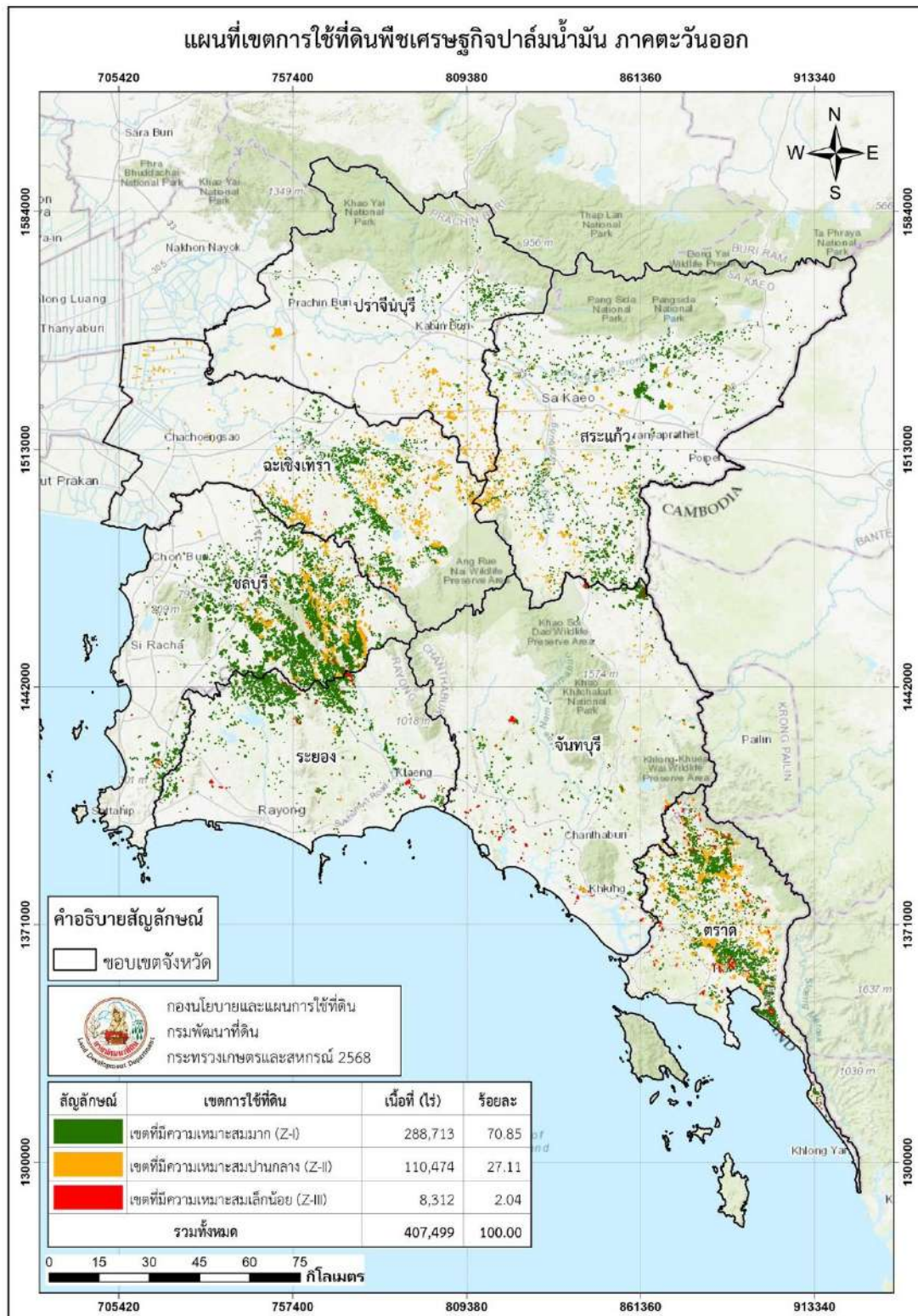
หน่วย : ไร่

ภาค/จังหวัด	Z-I	Z-II	Z-III	รวม
ภาคกลาง	112,917	12,304	116,809	242,031
เพชรบุรี	-	-	9,971	9,971
กรุงเทพมหานคร	38	91	240	369
กาญจนบุรี	8,063	4,343	5,509	17,916
ชัยนาท	-	-	1,229	1,229
นครนายก	21	390	4,161	4,572
นครปฐม	-	-	251	251
นนทบุรี	4	15	-	19
ประจวบคีรีขันธ์	102,456	4,886	60,937	168,279
พระนครศรีอยุธยา	67	29	270	366
ราชบุรี	1,891	1,684	13,824	17,400
ลพบุรี	332	679	1,945	2,956
สมุทรปราการ	-	-	94	94
สมุทรสงคราม	-	-	40	40
สมุทรสาคร	-	-	74	74
สระบุรี	-	-	6,396	6,396
สิงห์บุรี	-	-	28	28
สุพรรณบุรี	-	-	2,035	2,035
อ่างทอง	-	-	-	0
ปทุมธานี	44	188	9,806	10,037

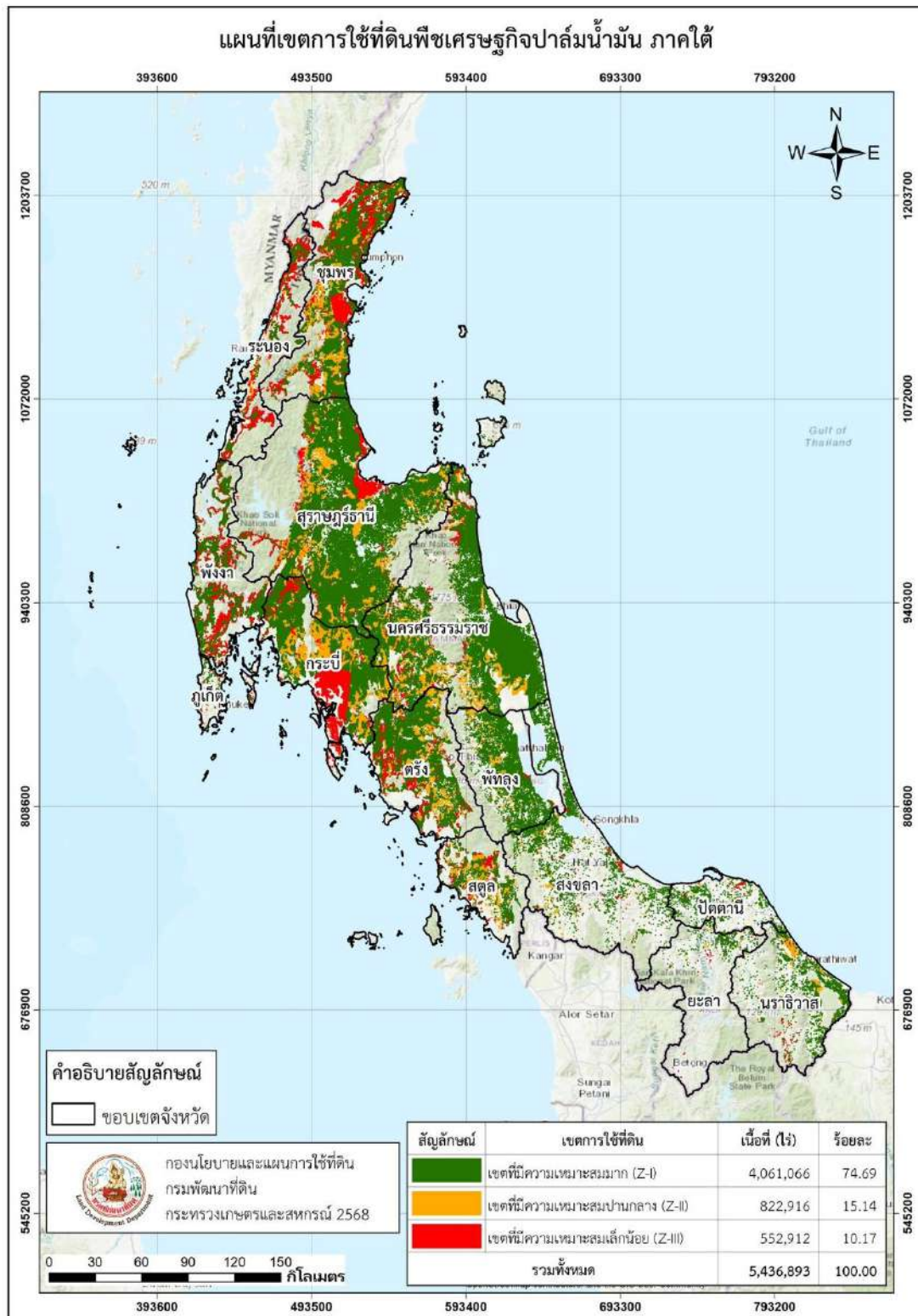
หมายเหตุ: Z-I คือ เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมมาก
 Z-II คือ เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมปานกลาง
 Z-III คือ เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย

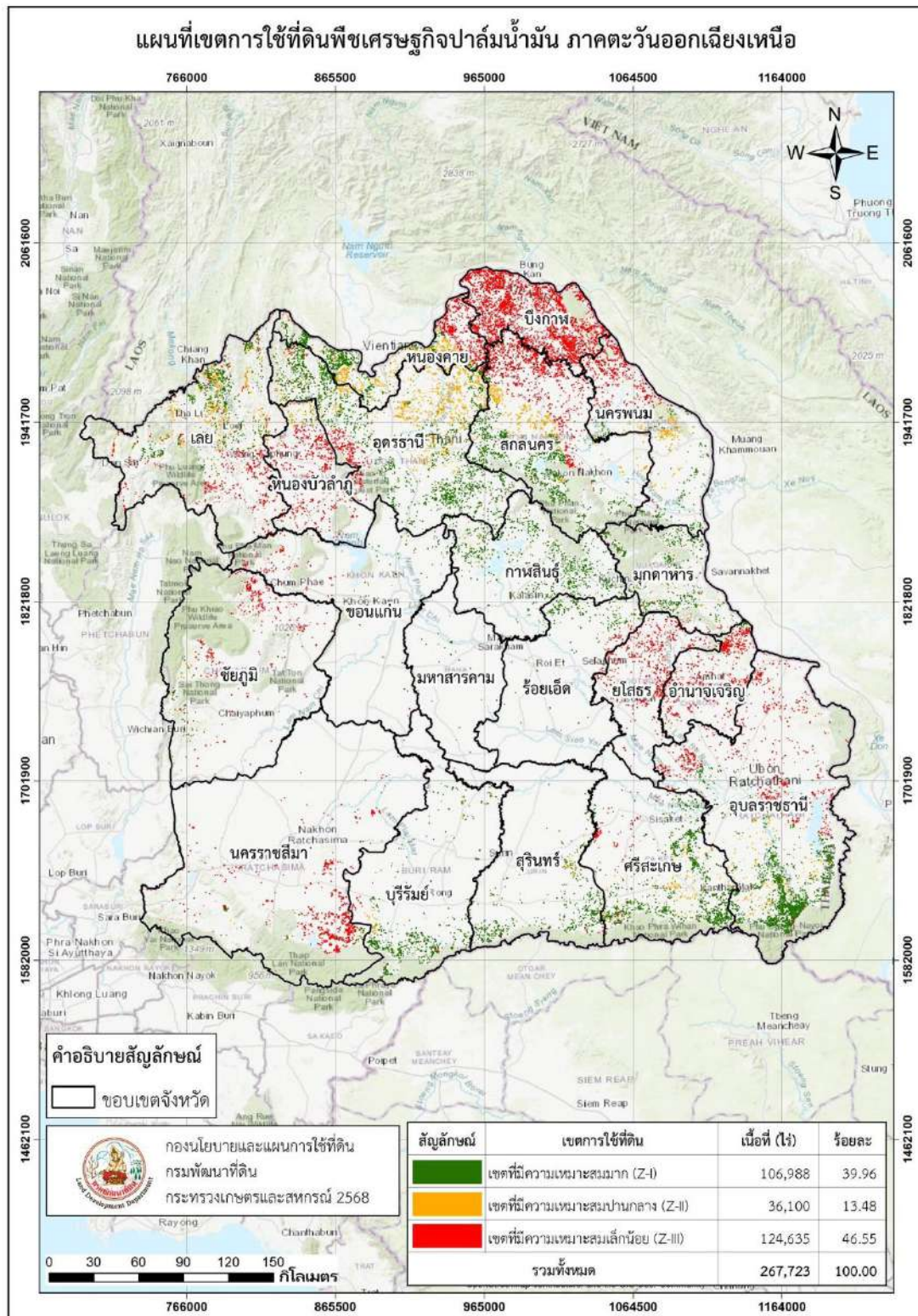
รูปที่ 4-1 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ประเทศไทย

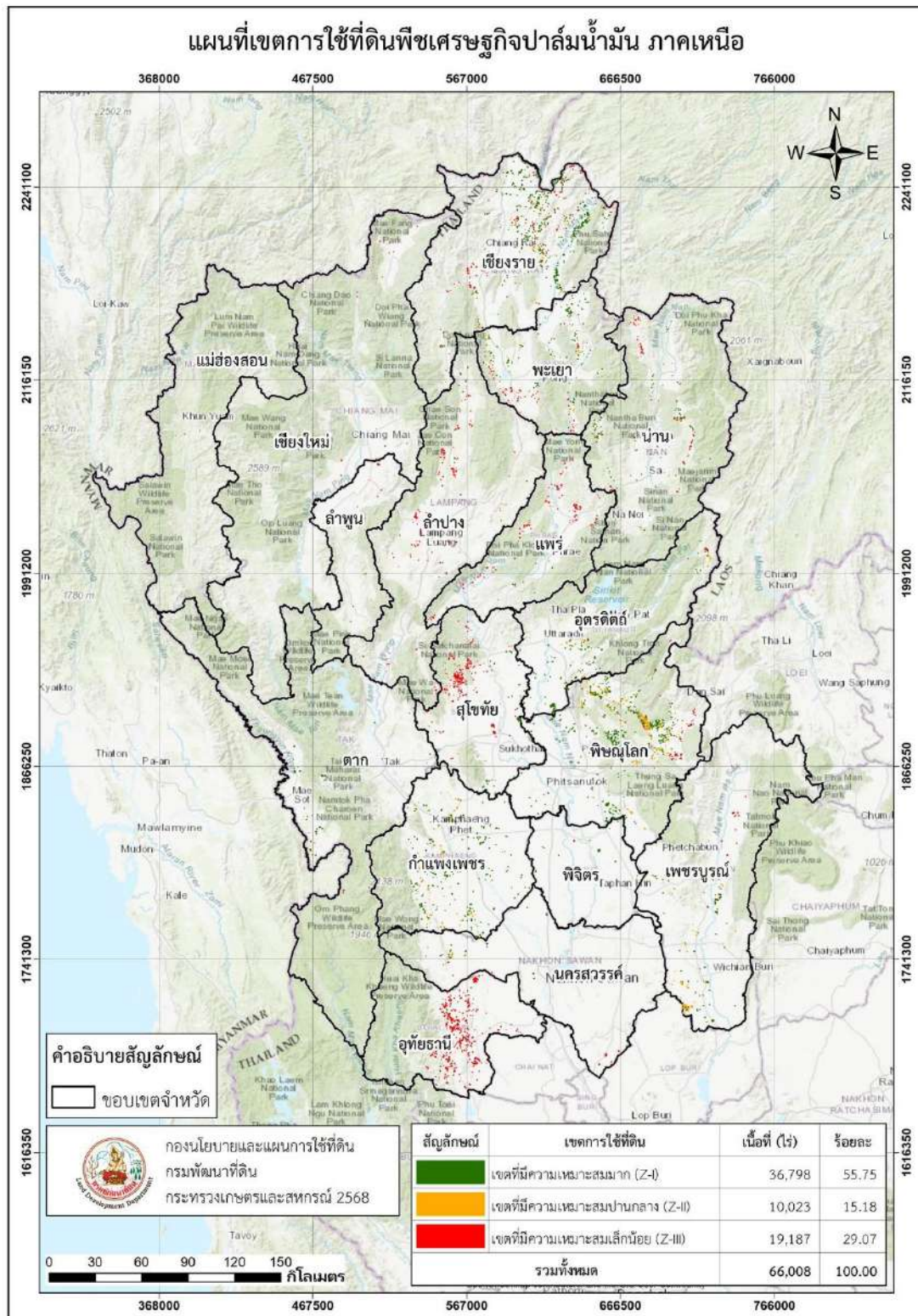
รูปที่ 4-2 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ภาคตะวันออก

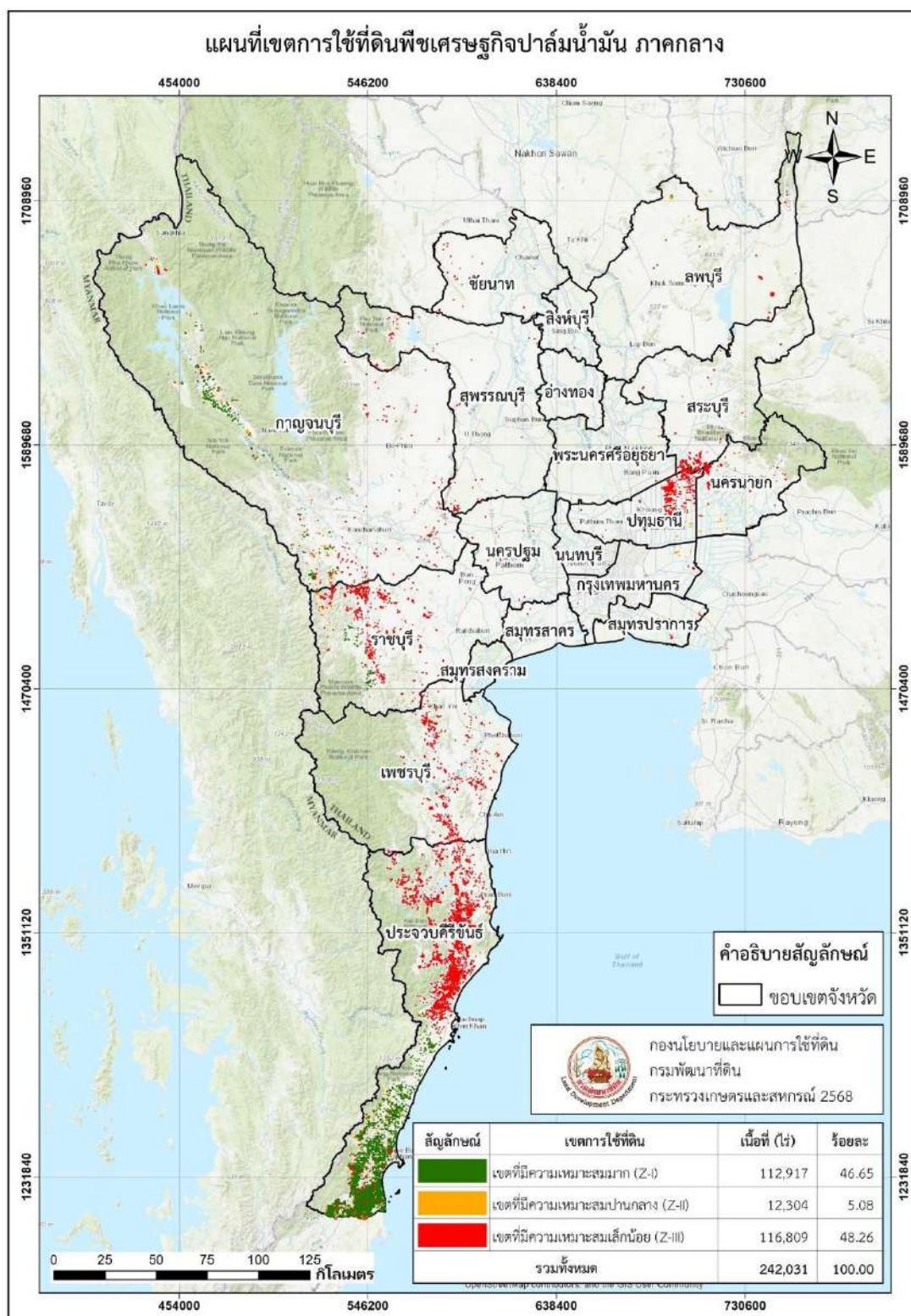
รูปที่ 4-3 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ภาคใต้

รูปที่ 4-4 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รูปที่ 4-5 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ภาคเหนือ

รูปที่ 4-6 เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ภาคกลาง

4.3 แนวทางการขับเคลื่อนเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ

การขับเคลื่อนการผลิตปาล์มน้ำมันให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนนั้นสามารถดำเนินการได้หลายวิธี โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดการทรัพยากร การปรับปรุงพันธุ์ การใช้เทคโนโลยีในการเกษตร และการส่งเสริมการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ

การขับเคลื่อนแผนตามเขตการใช้ที่ดินจำเป็นต้องมีมาตรการหรือแนวทางเพื่อผลักดันให้พืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันสามารถแข่งขัน เป็นกรอบดำเนินงานในการวางแผนการผลิตและการตลาดสำหรับบริโภคในประเทศ การส่งออก การแปรรูป ตลอดจนอุตสาหกรรมต่อเนื่อง สนับสนุนส่งเสริมในการลดต้นทุนการผลิตและพัฒนาคุณภาพปาล์มน้ำมัน โดยจากการสัมภาษณ์เกษตรกร เกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มาตรการที่ควรส่งเสริมเพื่อสร้างศักยภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน ได้แก่ มาตรการในการพัฒนาศักยภาพการผลิต และมาตรการด้านการตลาด มีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 มาตรการด้านการผลิตและการแปรรูป

1) การบริหารจัดการพื้นที่และทรัพยากรอย่างเหมาะสม

(1) จัดการปลูกปาล์มน้ำมันตามเขตการใช้ที่ดินให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่

(2) ส่งเสริมการใช้ระบบชลประทานขนาดเล็กและการเก็บกักน้ำในพื้นที่ เพื่อรับมือกับ

ความแปรปรวนของภูมิอากาศ

(3) กำหนดพื้นที่กันชนเพื่อป้องกันการขยายพื้นที่ปลูกในเขตป่าไม้ถาวรหรือพื้นที่เปราะบางทางสิ่งแวดล้อม

(4) การจัดการดิน สำหรับปลูกปาล์มน้ำมันเป็นปัจจัยที่สำคัญส่งผลต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตที่ดี ต้องจัดการตั้งแต่การเตรียมดิน ปรับสภาพดิน การระบายน้ำและการตรวจสอบดิน การปลูกพืชคลุมดินและทำแนวกันน้ำ เพื่อป้องกันการกัดเซาะดินจากน้ำฝน

2) การยกระดับประสิทธิภาพการผลิต

(1) พัฒนาและส่งเสริมการใช้พันธุ์ปาล์มน้ำมันคุณภาพสูงที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูงและทนแล้ง

(2) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) เช่น ระบบตรวจวัด

ความชื้นในดินและการให้น้ำแบบอัตโนมัติ

(3) พัฒนาระบบบริหารจัดการสวนให้ได้มาตรฐาน GAP และ RSPO เพื่อให้ผลผลิตได้คุณภาพตามมาตรฐานสากล

(4) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อจัดการวัตถุดิบร่วมกัน ลดต้นทุน และเพิ่มอำนาจต่อรอง

(5) การใช้ปุ๋ยและการจัดการธาตุอาหารพืชอย่างรู้คุณค่า ส่งเสริมการวิเคราะห์ดินในการผลิตเพื่อปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสมกับความต้องการของปาล์มน้ำมัน ปรับปรุงการใช้ปุ๋ยโดยมุ่งเน้นไปที่การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยผลการวิเคราะห์ดินเพื่อกำหนดปริมาณและชนิดของปุ๋ยที่เหมาะสม

3) การวิจัยและพัฒนา (R&D) ด้านการผลิตและแปรรูป

(1) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และภาคเอกชน เพื่อวิจัยพันธุ์ใหม่ที่ให้ผลผลิตน้ำมันสูง

(2) พัฒนาเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อรักษาคุณภาพผลผลิต

(3) วิจัยและพัฒนาการใช้ประโยชน์จาก ผลพลอยได้ (By-products) เช่น การผลิตปุ๋ยชีวภาพจากทะลายปาล์ม และการผลิตก๊าซชีวภาพจากน้ำทิ้งโรงงาน

4) การเพิ่มมูลค่าผ่านการแปรรูปขั้นสูง

(1) ส่งเสริมการลงทุนในโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง เช่น ไบโอดีเซล น้ำมันปาล์มกลั่นบริสุทธิ์ (RBD Palm Oil) และสารเคมีจากน้ำมันปาล์ม (Oleochemical)

(2) พัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น น้ำมันปาล์มเพื่อสุขภาพ และวัสดุชีวภาพจากน้ำมันปาล์ม

(3) ส่งเสริมการจัดตั้ง เขตอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันครบวงจร (Palm Industrial Cluster) เพื่อเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตและแปรรูปในระดับภูมิภาค

5) การพัฒนาระบบสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐาน

(1) จัดทำฐานข้อมูลเกษตรกรและแปลงปลูก เพื่อวางแผนพื้นที่ปลูกอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ปรับปรุงระบบคมนาคมและโลจิสติกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งผลผลิตจากแปลงปลูกสู่โรงงาน

(3) พัฒนาศูนย์เรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันประจำภูมิภาค เพื่อเป็นแหล่งฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้

4.3.2 มาตรการด้านการตลาด

1) การสร้างเสถียรภาพด้านราคาและรายได้เกษตรกร

(1) พัฒนาระบบประกันรายได้ หรือ กองทุนรักษาเสถียรภาพราคาปาล์มน้ำมัน เพื่อบรรเทาความผันผวนของราคา

(2) ส่งเสริมตลาดซื้อขายล่วงหน้า (Futures Market) สำหรับน้ำมันปาล์ม เพื่อสร้างกลไกราคาที่เป็นธรรม

(3) สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบ สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาด

2) การพัฒนาตลาดภายในประเทศ

(1) ส่งเสริมการใช้ปาล์มน้ำมันในอุตสาหกรรมพลังงานสะอาด เช่น ไบโอดีเซล B10 B20 และเชื้อเพลิงชีวภาพขั้นสูง (HVO)

(2) สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภคผ่านการประชาสัมพันธ์ด้านคุณภาพ และความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมัน

(3) สนับสนุนการพัฒนาตราสินค้า (Branding) และมาตรฐานรับรองผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่า

3) การขยายตลาดส่งออกและการเข้าถึงตลาดสากล

(1) ผลักดันการผลิตให้ได้มาตรฐานสากล เช่น RSPO, ISCC เพื่อขยายตลาดในยุโรป และประเทศพัฒนาแล้ว

(2) ใช้ความได้เปรียบของไทยในฐานะผู้ผลิตรายใหญ่อันดับที่ 3 ของโลก เพื่อเจรจาการค้าและข้อตกลงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

(3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์และท่าเรือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการส่งออก

4) การพัฒนาระบบข้อมูลและการบริหารจัดการตลาด

(1) จัดทำระบบข้อมูลตลาด (Ldd Market Network) เพื่อให้ข้อมูลราคา แนวโน้มตลาด และอุปสงค์อุปทานแบบเรียลไทม์ รวมถึงพัฒนาแพลตฟอร์มการซื้อขายออนไลน์ เพื่อเชื่อมโยงผู้ผลิตและผู้ประกอบการโดยตรง

(2) เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมโรงงานอุตสาหกรรม และกระทรวงพาณิชย์ เพื่อวางแผนการตลาดและการผลิตให้สมดุล

5) การส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่ายตลาด

(1) สร้างเครือข่ายการตลาดระหว่างเกษตรกร โรงงานสกัด ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค เพื่อกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

(2) จัดทำโครงการตลาดนำการผลิตในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการผลิตปาล์มน้ำมันคุณภาพสูง

(3) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และองค์กรเกษตรกร ในการสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์และช่องทางจำหน่ายใหม่

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม การเกษตรของประเทศไทย เนื่องจากเป็นแหล่งวัตถุดิบหลักในการผลิตน้ำมันพืชสำหรับบริโภค และผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องในภาคอุตสาหกรรม มีศักยภาพในการให้ผลผลิตน้ำมันต่อพื้นที่สูงกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่น ทำให้เป็นพืชที่มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจสูง รวมทั้งมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านพลังงานทดแทนของประเทศ การกำหนดเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน พิจารณาจาก สถานภาพของทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของปาล์มน้ำมัน ร่วมกับนโยบายและ ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ทั้งประเทศ มีเนื้อที่รวม 6,420,154 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ มีเนื้อที่ 5,436,893 ไร่ หรือร้อยละ 84.68 ของเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์ม น้ำมันทั้งประเทศ รองลงมาเป็นภาคตะวันออก มีเนื้อที่ 407,499 ไร่ หรือร้อยละ 6.35 ของเขตการใช้ที่ดิน พืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันทั้งประเทศ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 267,723 ไร่ หรือร้อยละ 4.17 ของเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันทั้งประเทศ จำแนกเป็นเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ ปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมมาก (Z-I) มีเนื้อที่ 4,606,482 ไร่ หรือร้อยละ 71.75 ของเนื้อที่ เขตการใช้ที่ดิน เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมปานกลาง (Z-II) มีเนื้อที่ 991,816 ไร่ หรือร้อยละ 15.45 ของเนื้อที่เขตการใช้ที่ดิน เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน ที่มีความเหมาะสมน้อย (Z-III) มีเนื้อที่ 821,856 ไร่ หรือร้อยละ 12.80 ของเนื้อที่เขตการใช้ที่ดิน

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจข้อมูลและสัมภาษณ์เกษตรกร พบว่าปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีศักยภาพสูง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการขับเคลื่อนการผลิตปาล์มน้ำมันควรมุ่งไปสู่ “ระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน” โดยบูรณาการทุกภาคส่วน ตั้งแต่การวางแผนใช้ที่ดิน การพัฒนาเกษตรกร การส่งเสริมเทคโนโลยี การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน ไปจนถึงการพัฒนาตลาด และมาตรฐานการผลิต เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเศรษฐกิจประเทศ โดยรวม ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ภาครัฐควรจัดทำ นโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาปาล์มน้ำมันระดับชาติ แบบบูรณาการ ที่เชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันเกษตรกร เพื่อให้เกิด เอกภาพในการดำเนินงานและบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ภาครัฐควรส่งเสริมมาตรการจูงใจทางด้านเศรษฐศาสตร์ (Economic incentive) และสิ่งจูงใจที่ไม่ใช่เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ (Non-economic incentive) เนื่องจากเขตการใช้ที่ดิน ไม่ได้เป็นข้อบังคับ จึงควรส่งเสริมการใช้มาตรการจูงใจทางเศรษฐศาสตร์และไม่ใช่วางเศรษฐศาสตร์ เช่น มาตรการประกันราคาสินค้าทางการเกษตร มาตรการส่งเสริมการเกษตรมีพื้นที่ที่มีศักยภาพ และสินเชื่อ เพื่อการเกษตร

5.2.2 ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

- 1) ควบพัฒนา ศักยภาพเกษตรกรรายย่อย ผ่านการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ปาล์มน้ำมันในพื้นที่ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิต การจัดการสวน และมาตรฐานการผลิตที่รับรองได้ (เช่น GAP RSPO)
- 2) สนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์หรือวิสาหกิจชุมชนด้านปาล์มน้ำมัน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในตลาด ลดต้นทุนการผลิต และเข้าถึงการรับรองมาตรฐานได้ง่ายขึ้น
- 3) จัดให้มีระบบพี่เลี้ยง (Mentorship Program) โดยผู้เชี่ยวชาญหรือเกษตรกรต้นแบบ เพื่อให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องในเชิงเทคนิคและการบริหารจัดการสวน

5.2.3 ข้อเสนอแนะด้านการผลิตและเทคโนโลยีการจัดการ

- 1) ผลักดันให้มีการนำเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) มาใช้ในกระบวนการผลิต เช่น ระบบตรวจวัดความชื้น การคำนวณปริมาณน้ำที่เหมาะสม และการใช้โดรนเพื่อสำรวจพื้นที่ปลูก
- 2) พัฒนาและส่งเสริมการใช้พันธุ์ปาล์มน้ำมันลูกผสมคุณภาพสูง (High-Yield Hybrid Varieties) ที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูงและมีความทนทานต่อสภาพอากาศแปรปรวน
- 3) สนับสนุนการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวอย่างถูกวิธี เพื่อรักษาคุณภาพของทะลายปาล์มสด (FFB) และลดการสูญเสียก่อนเข้าสู่โรงงานสกัด

5.2.4 ข้อเสนอแนะด้านการแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่ม

- 1) ส่งเสริมให้โรงงานสกัดและโรงกลั่นน้ำมันปาล์มในพื้นที่ เชื่อมโยงกับกลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดห่วงโซ่อุปทานที่สมดุลและเป็นธรรม
- 2) พัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอด (Value-Added Products) จากน้ำมันปาล์ม เช่น น้ำมันบริโภคคุณภาพสูง ไบโอดีเซลระดับพรีเมียม และผลิตภัณฑ์ชีวภาพจากของเหลือใช้ (Bio-based Products)
- 3) สนับสนุนการจัดตั้งคลัสเตอร์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันครบวงจร (Palm Oil Cluster) ในพื้นที่ที่มีศักยภาพ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น

5.2.5 ข้อเสนอแนะด้านการตลาดและการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain Integration)

- 1) พัฒนาระบบข้อมูลตลาดแบบเรียลไทม์ (Market Intelligence) เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงข้อมูลราคา ความต้องการตลาด และทิศทางการส่งออก
- 2) ผลักดันให้เกิดตลาดซื้อขายผลปาล์มคุณภาพ (Quality-Based Market) ที่ใช้เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพเป็นตัวกำหนดราคา เพื่อสร้างแรงจูงใจในการผลิตคุณภาพ
- 3) สร้างแบรนด์สินค้า “ปาล์มน้ำมันไทยยั่งยืน (Thai Sustainable Palm Oil)” เพื่อเพิ่มภาพลักษณ์และขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดสากล

5.2.6 ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน

- 1) ส่งเสริมให้มีการกำหนดเขตพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่เหมาะสม และมีความยินยอมของผู้ใช้ที่ดินบริเวณเดียวกัน ให้เป็นเขตปลูกตามมาตรฐานส่งออกในสินค้าการเกษตร (ทุกพืชส่งออก) ยกระดับ สร้างมูลค่า และลดความเสี่ยงในการตรวจสอบแหล่งผลิตตามมาตรฐานการส่งออก และสร้างประโยชน์ในระยะยาว ให้แก่ เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน รวมถึงป้องกันการขยายพื้นที่ปลูกไปยังพื้นที่เปราะบางทางสิ่งแวดล้อม

2) ส่งเสริมแนวทางการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ปุ๋ยชีวภาพและการจัดการของเสียอย่างครบวงจร

3) จัดทำระบบติดตามและประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Monitoring) ในพื้นที่ปลูก เพื่อให้แน่ใจว่าการขยายพื้นที่ปลูกไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ

4) พัฒนากลไกคาร์บอนเครดิตภาคเกษตร (Agricultural Carbon Credit) สำหรับสวนปาล์มที่มีระบบจัดการคาร์บอนอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.7 ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D Support)

1) สนับสนุนงานวิจัยด้านพันธุ์ปาล์มที่เหมาะสมกับภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ และเทคโนโลยีการจัดการสวนที่ลดต้นทุน

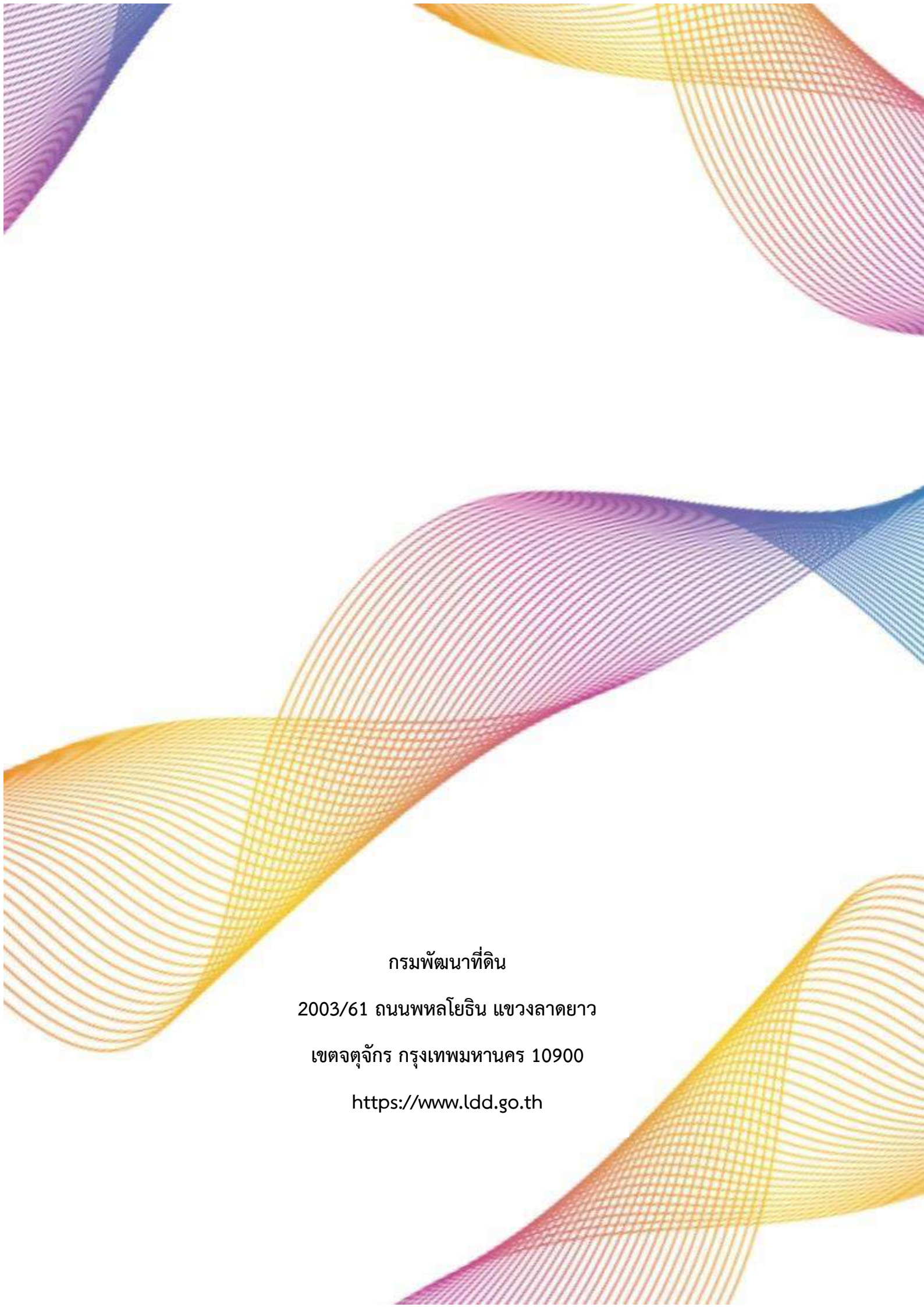
2) ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดเชิงนวัตกรรม เช่น พลาสติกชีวภาพ (Bioplastic) หรือพลังงานชีวภาพขั้นสูง (Advanced Biofuel)

3) จัดให้มีทุนวิจัยร่วมภาครัฐ-เอกชน-ชุมชน (Triple Helix Model) เพื่อสร้างนวัตกรรมที่สามารถถ่ายทอดสู่การใช้จริงในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กรมชลประทาน. 2562. **แผนที่ขอบเขตชลประทาน**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (ไฟล์ข้อมูล)
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2558. **สถานภาพทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศไทย**.
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (ไฟล์ข้อมูล)
- _____. 2560. **ยุทธศาสตร์กรมพัฒนาที่ดิน 20 ปี พ.ศ. 2560-2579**. (ไฟล์ข้อมูล)
- _____. 2561. **แผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)**. (ไฟล์ข้อมูล)
- _____. 2564. **แผนที่ชุดดิน**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (ไฟล์ข้อมูล)
- _____. 2565. **แผนปฏิบัติราชการกรมพัฒนาที่ดิน ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2579**.
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (ไฟล์ข้อมูล)
- กรมอุตุนิยมหาวิทยาลัย. 2566. **สถิติภูมิอากาศประเทศไทย (ปี พ.ศ. 2537-2566)**.
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (ไฟล์ข้อมูล)
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2560. **ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579**.
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ (ไฟล์ข้อมูล)
- กระทรวงพาณิชย์. 2567. **ข้อมูลราคาสินค้าเกษตร**. แหล่งที่มา:
<https://data.moc.go.th/OpenData/GISProductPrice>, 8 พฤษภาคม 2567.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2567. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน**.
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.. (ไฟล์ข้อมูล)
- บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรพิภ. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับพืชเศรษฐกิจ**
เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 2/2535 : ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3/2542. กองวางแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ณภัทร ชัยสงคราม. 2562. **การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารนโยบายปาล์มน้ำมันของภาครัฐ**.
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, กาญจนบุรี. (ไฟล์ข้อมูล)
- มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. 2566. **เครือข่ายปาล์มน้ำมันยั่งยืนไทยกับก้าวอย่างสู่ความยั่งยืน**
ระดับสากล. แหล่งที่มา: https://www.tei.or.th/th/article_detail.php?bid=116. สืบค้น
วันที่ 27 มีนาคม 2568
- ราชกิจจานุเบกษา. 2561. ฉบับกฎหมาย เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 ก, หน้า 1.
_____. 2565. ฉบับกฎหมาย เล่มที่ 139 ตอนพิเศษ 258 ง, หน้า 1.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2567. **มูลค่าการส่งออกปาล์มน้ำมันสด รายประเทศ ปี**
2565-2567. สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. แหล่งที่มา:
<https://tradereport.moc.go.th/th>, 20 พฤษภาคม 2567.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. 2567. **แนวทางการพัฒนาศักยภาพการค้าอุตสาหกรรม**
น้ำมันปาล์ม. แหล่งที่มา: <https://tpso.go.th/document/2409-0000000001>.
สืบค้นวันที่ 31 มีนาคม 2568

- สหประชาชาติประเทศไทย. ม.ป.ป. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย. แหล่งที่มา:
<https://thailand.un.org/th/sdgs>, 15 พฤษภาคม 2567.
- สำนักจัดการแผนที่และสารบบที่ดิน 2564. แผนที่แนวเขต ส.ป.ก. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อ
 เกษตรกรรม. (ไฟล์ข้อมูล)
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2555. พื้นที่คุณภาพลุ่มน้ำ.
 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (ไฟล์ข้อมูล)
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2560. ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579).
 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (ไฟล์ข้อมูล)
- _____. 2565. แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566-2570. กองนโยบายและ
 แผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กรุงเทพฯ.
- _____. 2568. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2567. แหล่งที่มา:
<https://oae.go.th/uploads/files/2025/04/30/fd747711b82231d4.pdf>,
 25 เมษายน 2568.
- สำนักจัดการที่ดินป่าไม้. 2564. แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ. กรมป่าไม้. (ไฟล์ข้อมูล)
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2560. แนวเขตป่าไม้ถาวร. กรมพัฒนาที่ดิน. (ไฟล์ข้อมูล)
- สำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์. 2564. แนวเขตป่าอนุรักษ์และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า.
 กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (ไฟล์ข้อมูล)
- สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร. 2564. แนวทางการพัฒนาผลไม้ไทย พ.ศ. 2565-2570
 กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (ไฟล์ข้อมูล)
- Food and Agriculture organization of United Nation. 1983. **Guidelines: Land evaluation
 for rainfed agriculture.** FAO Soils Bulletin 52, Rome.
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. 2565. เอกสารรายงานและแนวทางการพัฒนาเครือข่ายปาล์มน้ำมันยั่งยืน
 ประเทศไทย. มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, นนทบุรี.
- องค์กรเจรจาระหว่างประเทศว่าด้วยปาล์มน้ำมันยั่งยืน (RSPO). 2566. การเดินทางของปาล์มน้ำมัน
 ไทยสู่ความยั่งยืน. โรงพิมพ์คลังวิชา องค์กรเจรจาระหว่างประเทศว่าด้วยปาล์มน้ำมันยั่งยืน
 Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO).

กรมพัฒนาที่ดิน
2003/61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
<https://www.ddd.go.th>